

Maridalens Venner

Stein Erik Kirkebøen

*«Det er synd at arbeider-
bevegelsen ikke ønsker å ta
vare på egen historie»*

Byantikvar Janne Wilberg til nab.no 03.08.2022

Den sørgelige historia om ei hytte i
Maridalen. Og kanskje om en ørns fall.

ÅRSSKRIFT 2024

*Omslagsbilde:
Foto Stein Erik Kirkebøen*

Maridalens Venner

*«Det er synd at arbeider-
bevegelsen ikke ønsker å ta
vare på egen historie»*

Byantikvar Janne Wilberg til nab.no 03.08.2022

**Den sørgelige historia om ei hytte i
Maridalen. Og kanskje om en ørns fall.**

Stein Erik Kirkebøen

Martinhytta i høstprakt under sitt mektige lønnetre. FOTO: Ukjent.

Innhold

- 04 Først litt bakgrunn
- 06 Tabbebrevet
- 09 Mannen
- 17 Hytta
- 27 Stiftelsen
- 39 Utkastelsen
- 42 Verneverdig?
- 51 – Vi er et politisk parti, ikke en museumsbestyrelse
- 56 – Dette går faen ikke an!
- 60 Martinhyttas Venner
- 65 Årsmøteinnkalling og årsmeldinger

Dugnad

Årets årbok er et omfattende dugnadsarbeid hvor Rita Olsen Wiik og Knut Jarle Wiik har gjort den største jobben. Med falkeblikk og skarp penn har de dag og natt fulgt den kronglete prosessen rundt Martinhytta i offentlige etater og arkiver. Unnlater og feil har de slått ned på. Tor Øystein Olsen har samla mye materiale fra de to og veldig mange andre kilder i en utrolig grundig dokumentasjon av hele saken. Den ligger fritt tilgjengelig for alle på nettsida til Maridalens Venner. Og så har jeg etter beste evne forsøkt å bygge ut og lage en slags historie om en mann, ei hytte, et parti og mye rart. Til slutt har Torkild Iversen klart å lage ei bok ut av haugen av bokstaver og bilder.

Stein Erik Kirkebøen

Kjelsås mars 2024

Først litt bakgrunn

I 1953 sto hytta Arbeiderpartiet, LO og Arbeiderbladet (Dagsavisen) ga i hedersgave til partigiganten Martin Tranmæl da han fylte 70 år, ferdig. Den sto ferdig først fire år etter at den ble gitt, på Tranmæls 70 årsdag i 1949. Om den kom seint, kom den godt; den var et klart uttrykk for hvor stor pris partiet satte på hans innsats gjennom mange tiår.

70 år seinere jobba toppene i arbeiderbevegelsen, med Arbeiderpartiet sentralt og dets avdeling i Oslo i spissen, desperat – det er et stort ord men jeg trur det her er fullt dekkende – for å få solgt æresgaven til høyestbydende.

Mange forhold gjorde salgsjobben krevende, blant annet at eieren av hytta var en stiftelse og at tomta var – og er – eid av Oslo kommune. Jobben viste seg å være så krevende at det i skrivende øyeblikk kan se ut til at den ikke vil bli fullført. Det vil tida vise.

Samtidig som det ble jobba med å fjerne hindringene som sto i veien for å få solgt hytta, var det valgkamp og valg. Kommunevalget høsten 2023 ble en katastrofe for Arbeiderpartiet som gjorde sitt dårligste valg på 99 år. For første gang siden 1924 var ikke Det norske Arbeiderparti, «ørnen blant norske partier», landets største parti i valg. Den posisjonen rakk Høyre å overta rett før historien om aksjehandelene til Sindre Finnes, partileder Erna Solbergs ektemann, slapp ut.

Sannsynligvis var det ingen direkte årsakssammenheng mellom kampen for å få solgt hyttegava og det historisk dårlige valgresultatet. Men det kan hende partiets håndtering av hyttesaken kaster lys over noe av partiets problem. Kanskje illustrerer den hvordan sentrale personer der har glemt sine egne røtter i den grad at de er opptatt av å selge unna en sentral del av sin egen kultur og historie. Kanskje vurderes det som en liten fillesak som ingen har lagt vekt på å håndtere ordentlig.

Arbeiderpartiet har i mange år hatt en dalende kurve her i landet. Men ikke alle steder. Trond Giskes Nidaros Sosialdemokratiske Forum har vært partiets mest suksessrike lokallag de siste åra. Det har vist at det fortsatt går an, og at det kan være et marked for sosialdemokratiske idéer. Hvis innpakningen er riktig. Partilaget har hatt en eksplosiv vekst i medlemstall. Så eksplosiv at laget skal ha flere medlemmer aleine enn de mer enn 60 laga (2016) som er med i Oslo Arbeiderparti, til sammen.

Giske & co har tatt opp en tradisjon fra fagforeningene i byen som hadde dødd ut, og arrangerer hvert år en politisk festival. De har valgt å hedre partigiganten ved å gi arrangementet, som skal være for «folk som deler drømmen om et samfunn bygd på de gode sosialdemokratiske verdiene», navnet det hadde før; Tranmælfestivalen.

Martinhytta er ikke bare et kulturhistorisk minnesmerke, den er også en idyll – i alle årstider – der den ligger i grenseland mellom eng og skog. FOTO: Stein Erik Kirkeboen

Samtidig forsøker partitoppene i Oslo altså å selge hytta de ga Tranmæl som æresgave.

Denne boka forteller historia om Martinhytta i Kroken i Maridalen.

Ihvertfall forteller den deler av ei historie som er flokete med mange elementer. Beretningen er i stor grad basert på dokumenter som finnes i sin helhet på Maridalens Venners nettside. Hvis du på fronten der under “Kulturlandskap” klikker på “Kulturminner”, kommer “Martinhytta” opp som valg. Ett klikk der, og du får opp alt som er av dokumentasjon.

Tabbebrevet

30. juni 2022 ble det sendt et ganske oppsiktsvekkende brev til Stiftelsestilsynet i Førde. Det var undertegna av Jonas Gahr Støre, statsministeren som i denne sammenhengen opererer som Arbeiderpartiets leder, og Peggy Hessen Følsvik, leder for Landsorganisasjonen i Norge, bedre kjent som LO. Kanskje var de to sosialdemokratiske toppene de to mektigste lederne i Norge sommeren 2022. Velorienterte, kunnskapsrike og sjølsikre.

I brevet avslører de at de ikke er like gode på alt, de kjente åpenbart ikke til Lov om stiftelser. Gjeldende versjon av den ble vedtatt i 2001, trådte i kraft 01.01.2005 og regulerer alt som har med stiftelser å gjøre. I brevet skriver de to lederne at Samarbeidskomitéen, et ganske diskret men mektig organ som består av lederne i LO og Arbeiderpartiet, i sitt siste møte vedtok «å søke og(!) oppheve stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen»».

Statsministeren, LO-lederen og Samarbeidskomitéen kan være så mektige de bare vil, makt og myndighet til å søke om en stiftelses avvikling har de ikke.

Stiftelsesloven slår, i paragraf 50, klart og tydelig fast hva som skal til for at en stiftelse kan omdannes (f.eks. legges ned/oppløses/oppheves): «Stiftelsestilsynet kan bare foreta omdanning etter søknad fra oppretteren eller styret».

Statsministeren, er kanskje landets mektigste person, men hen står likevel ikke over loven, heller ikke stiftelsesloven. Det hjelper ikke om hen har LO-lederen og hele Samarbeidskomitéen på laget. Loven sier klart og tydelig at bare styret eller den som oppretta stiftelsen, kan søke om å få den oppløst. Men han som oppretta stiftelsen gikk bort i 1967 og stiftelsen hadde sannsynligvis ikke hatt noe styre på 40 år da brevet ble sendt.

Samarbeidskomitéen foreslo samtidig et avviklingsstyre for den styreløse stiftelsen. Det skulle «stå for den videre håndtering av hytta, med et mål om å selge hytta så snart som mulig». Inntektene av salget skulle gå til Arbeiderpartiet som skulle bruke dem etter stiftelsens formål: «skape et sted der arbeiderbevegelsens tillitsmenn kan komme sammen i ro og kameratslige former». Det foreslåtte Avviklingsstyret besto av André Nerheim (LO), Mari Aaby West (AP) samt Erik Hoff Lysholm (som var redaktør i Dagsavisen men året etter gikk over til Avisa Oslo).

I brevet vises det til en vedlagt «juridisk vurdering fra Dæhlin Sand Advokatfirma for oppheving av stiftelsen». I den vurderinga konkluderer advokatfirmaet slik: «Etter vår vurdering er stiftelseslovens vilkår om oppheving av stiftelser i §§ 46 og 47 oppfylt».

Men akkurat poenget om at det kun er styret i stiftelse som kan begjære stiftelsen oppheva eller oppløst, farer de innleide advokatene over med harelabb, for å si det pent. De påstår til og med at det aldri har vært noe styre: «Det er ikke kjent at slike representanter noen gang er utpekt og Samarbeidskomitéen var i realiteten stiftelsens styre».

Lotteri- og stiftelsestilsynet
Storehagen 1B, Postboks 800
6805 Førde

Oslo 31.juni 2022

Søknad om opphevelse av stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen»

Samarbeidskomiteen bestående av tillitsvalgte i Arbeiderpartiet og LO vedtok i sitt møte 13.juni 2022 å søke og oppheve stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen»

Juridisk vurdering fra Dæhlin Sand Advokatfirma AS for oppheving av stiftelsen finner dere vedlagt.

Samarbeidskomiteen foreslo i samme vedtak et avviklingsstyre bestående av André Nerheim (LO), Mari Aaby West (AP) samt Erik Hoff Lysholm (Dagsavisen) for videre håndtering av hytta, med et mål om å selge hytta så raskt som mulig.

Inntektene fra salget vil gå til Arbeiderpartiet, og vil deretter brukes etter stiftelsens formål om å « (...) skape et sted der arbeiderbevegelsens tillitsmenn kan komme sammen i ro og kameratslige former».

I dag finnes det ingen resterende midler i stiftelsen.

Martin Tranmæl hadde ingen barn, og vi kjenner heller ikke til noen gjenlevende slektninger da Martin Tranmæl forble ugift og barnløs frem til sin død.

Jonas Gahr Støre
Partileder Arbeiderpartiet

Peggy Hessen Følsvik
LO-leder

Vedlegg:

- Referat fra Samarbeidskomiteens møte 13.juni
- Notat til Samarbeidskomiteen 10.06.2022
- Juridisk vurdering fra Dæhlin Sand Advokatfirma AS
- Opprinnelig stiftelsesdokument fra 1953

Det er kort og godt feil. Vi prøver å se nærmere på det i kapittelet som heter Stiftelsen.

Brevskriverne som søkte om å få oppheve en stiftelse, visste ikke hvem som kunne søke om å få oppheve stiftelser. Da er det kanskje heller ikke så rart at de heller ikke kjente til paragraf 8 i stiftelsesloven: «Alle stiftelser skal være registrert i et sentralt register som føres av Stiftelsestilsynet (Stiftelsesregisteret)».

Loven trådte i kraft i 2005 og fristen for å registrere eksisterende stiftelser gikk ut etter to år, i 2007. Stiftelsen som eier Martinhytta er i skrivende stund, januar 2024, fortsatt ikke i registeret. De ansvarlige i Arbeiderpartiet – det er tre parter som skal være representert i stiftelsens styre, men Arbeiderpartiet har i denne saken stått fram som den førende, noe som kanskje er naturlig siden det er Oslo Arbeiderparti (OAP) som har forvalta hytta og siden pengene fra et eventuelt salg skal inn på partiets konto – hadde ikke tatt seg bryet med å følge loven de sjøl hadde vært med på å vedta. De hadde ikke registrert den styreløse stiftelsen. Nå ønska de å oppheve stiftelsen for å kunne omsette æresgaven i klingende mynt. De har heller ikke levert inn regnskaper, noe loven pålegger alle stiftelser å gjøre.

Mannen

Martin Tranmæl skal ha vært en gudbenådet folketaler og agitator. – Den største her til lands siden kong Sverre, mente Haakon Lie. FOTO: Ukjent/Arbeiderbevegelsens arkiv

Martin Tranmæl var aldri valgt partileder i Arbeiderpartiet, men de fleste regner ham som partiets reelle leder i den dramatiske mellomkrigstida. «Dramatiske» er i denne sammenhengen et meget svakt ord, det var voldsomme rystelser i den globale arbeiderbevegelsen, og Det norske Arbeiderpartiet rysta med. Med Tranmæl i front.

Han var allerede da bekymra for «smaaborgerlig revisionisme» som han mente spredte seg i partikretser som ønska å samarbeide med borgerlige partier. Han sto i spissen for en radikaliseringsprosess som gjorde Arbeiderpartiet til et revolusjonært, kommunistisk parti. Det norske var det eneste av de nordiske arbeiderpartiene som i 1919 slutta seg til den sovjetisk dominerte Komintern. Det varte ikke lenge.

På landsmøtet i 1923 nekta et klart flertall, igjen med Tranmæl i spissen, å

akseptere diktat fra Moskva. Partiet brøyt med Komintern, men fastholdt støtten til den russiske revolusjon. Likevel, den revolusjonære Tranmæl ble reformist og tok partiet med seg. Tøffe kamper og vanskelige avgjørelser lå bak de dramatiske endringene som skjedde samtidig som partiet bygde seg opp til å bli Norges største og mektigste. – Det var ei vond tid. Sammenlignet med den var EF-kampen i 1972 en barnehage, sa Haakon Lie i et NRK-portrett av Martin Tranmæl fra 1989. Der gikk han også enda lenger enn han gjorde i boka hvor han omtalte Tranmæl som den største folketaleren siden Bjørnstjerne Bjørnson. Han mente han måtte nesten 800 tilbake i tid, til kong Sverre, for å finne Tranmæls like som agitator og folketalere her hjemme. Han lot til å ha en voldsomt sterke posisjon blant partiets velgere.

LAV PROFIL I MARIDALEN

Tore Brodin(bildet) bodde i Maridalen på den tida Martin Tranmæl vanka der. Den pensjonerte politikeren gjorde tilsynelatende ikke noe av seg i bygdemiljøet: – Jeg snakka aldri med ham, men jeg så ham ofte. Han kom med bussen til Vaggstein og rusla opp til hytta. Jeg kan ikke huske at han hadde spesielt mye omgang med noen her i dalen, men det ble sagt at han var både en både jovial og hyggelig fyr – når han ikke sto på talerstolen.

Unge Brodin var ikke politisk interessert, men han kan ikke huske at det var noe arrangement med Tranmæl i Maridalen. – Jeg har ikke hørt at han noen gang holdt tale på noe møte her. Det kan skyldes at han ikke hadde så mange partivenner i dalen. Bøndene var i Bondelaget, og blant arbeidsfolket, som det var klart flest av, sto kommunistene sterkt. Jeg tror ikke det var noe annet sted i Oslo hvor de sto sterkere rett etter krigen. Oppslutningen dalte valg for valg etter krigen, men den holdt seg bedre her enn andre steder i byen.

Brodin husker også at Tranmæl kjøpte melk på Vaggstein. – Han betalte mer enn de skulle ha for melka fordi han synes bøndene i Maridalen hadde dårlige kår. Han var en småbrukernes venn, ble det sagt.

Gjestevisitt på Stortinget

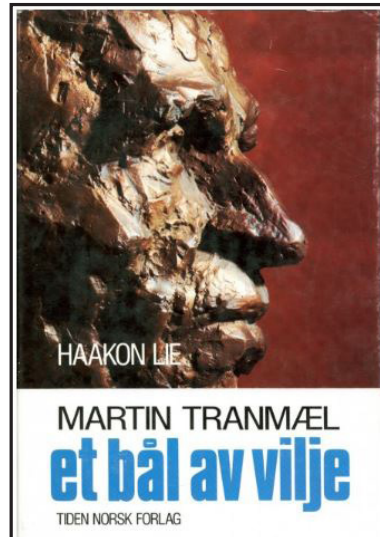
Trønderen var stortingsmann – én gang. I 1924, lot han seg overtale til å stille på Arbeiderpartiets Oslo-liste for å hindre kommunistene, som året før hadde brutt ut av Arbeiderpartiet, i å få et mandat. Det var rått parti; Tranmæl slo NKPs Schefflo med 45 000 stemmer mot 2500. Tranmæl ankom Stortingets åpning direkte fra Møllergata 19 hvor han satt fengsla i tre måneder, dømt for «militær agitasjon». Da han slapp ut, skal Youngstorget ha vært fylt til siste ståplass av jublende tilhengere som hylla ham på vei fra fengselet til Stortinget.

Det ble med den ene perioden, noen reprise ønska Tranmæl aldri. Stortinget var ikke hans arena. Han hadde nok av andre, han var redaktør i partiorganet Arbeiderbladet i 28 år, han satt i partiets sentralstyre i 45 år, han var medlem av LO-sekretariatet i 25 år, han satt i Nobelkomitéen i nesten 30 år og han var mye annet. Men først og sist var han en gudbenådet og knallhard agitator som reiste rundt i alle landets kriker og kroker og holdt noe sånt som hundre taler, noen år det dobbelte, hvert år i 50 år.

Folketaler og partibygger

Haakon Lie mente Tranmæl var den største norske taler siden Bjørnson. I en biografi over første del av Tranmæls liv, «Et bål av vilje» fra 1988, spør Lie, som var en mektig partisekretær i Arbeiderpartiet fra 1945 til -69: «Hva var det som gjorde Martin Tranmæl til den betydeligste folketaler i nyere norsk historie – kanskje i Norden?» Han svarer sjøl at det ikke var innholdet som var spesielt og engasjerende. Men at Tranmæl «gjennom bitter, voldsom, følelsesfylt fordømmelse av krig, fattigdom og urett ga uttrykk for deres undertrykte følelser og deres lengsler etter «en ny himmel og en ny jord». Syntes de å se en ny dag demre? Jeg tror det. Tranmæl syntes å gi svar – om det enn var uklart i blant – på de problemer de selv hver dag hadde å brottes med.»

Og akkurat der, hvis Lie hadde rett, har kanskje dagens Ap-ledelse noe å lære av den gamle mester: Han ga svar på problemene folk flest sleit med, i stedet for å skaffe dem nye.

Haakon Lies bok om Martin Tranmæls unge år kom ut i 1988.

Martin Tranmæl (1879-1967) var det fjerde av seks søsken på en gård i Melhus sør for Trondheim. Han kom tidlig med i avholdsbevegelsen. Litt seinere slutta den unge maleren seg til arbeiderbevegelsen. Han begynte å bygge partiorganisasjon, blant mye annet starta han Ap-laget «Asbjørn» hjemme i Melhus og et amtsparti i Trøndelag.

Men Tranmæl hadde all sin tid «lopper i blodet». Den unge malersvennen ville reise, se og lære.

Amerika!

I mars 1900 slutta 21-åringen seg til flokkene av fattige arbeidsfolk som reiste over havet i håp om å få et bedre liv i Amerika. I to år reiste han rundt og jobba, studerte, diskuterte og lærte mye av en arbeiderbevegelse i kraftig vekst med mange radikale, syndikalistiske aktører. Han så på nært hold hvordan arbeidsfolk og fattige innvandrere ble behandla og hvordan de levde i både England og USA. Inntrykka gjorde at han ble radikalisert og mente arbeiderbevegelsen måtte ta sterke virkemidler i bruk.

Så, våren 1902, reiste han tilbake, hjem til den norske sommeren. Det er uvisst om han fikk nyte den med ti timers arbeidsdag som maler og i tillegg intenst arbeid med å bygge parti og fagbevegelse i både kommuner og amt. Han farta rundt i Trøndelag på en sliten sykkel på like slitne veier med med partibrosjyrer og -pamfletter på bagasjebrettet.

SYNDIKALISME

... er en radikal retning innen arbeiderbevegelsen som ivrer for direkte aksjoner utenom det parlamentariske systemet. Som bevegelse oppsto syndikalismen i Frankrike på 1890-tallet. Ordet kommer også fra fransk og betyr «en sammenslutning med et økonomisk formål». Bevegelsen spredte seg derfra til mange land. Dens motto blir gjerne sagt å være «Arbeiderklassens frigjøring må være denne klassens verk». Under Tranmæls opphold i USA sto syndikalismen spesielt sterkt i deler i IWW, en radikal fraksjon i fagbevegelsen som Tranmæl sympatiserte med. Det finnes mange varianter av syndikalisme, men det er visst vanlig å dele dem i tre hovedgrupper; anarkosyndikalisme, revolusjonær syndikalisme og nasjonalsyndikalisme.

Kilde: Wikipedia m.fl.

Arbeidet bar frukt i form av et godt valgresultat for Arbeiderpartiet i 1903. Men så var det loppene! Etter halvannet år på hjemmebane satte han igjen kursen for Amerika.

Et annet Amerika

Han hadde ikke vært borte i fullt to år, men likevel kom Tranmæl tilbake til et annet Amerika enn det han hadde reist fra. Konjunktorene hadde snudd, og arbeiderbevegelsen sleit med splittelser og medlemssvikt i de tunge tidene. Tranmæl reiste rundt i USA og Canada i to nye år, jobba litt, lærte, diskuterte mye og skreiv engasjerte «leserbrev» til Ny Tid, ei arbeideravis i Trondheim som han seinere ble redaktør for. Den radikalisererte unge maleren slutta seg til venstresopposisjonen i Arbeiderpartiet da han kom hjem for godt like etter unionsoppløsningen, før jul i 1905.

Men loppene ville ikke roe seg. Han reiste mye også etter at han kom hjem fra Amerika. Først til kamerater i de nordiske land, seinere ble det lange reiser til Tyskland, Frankrike, England og Italia. Han hadde inngående kjennskap til hva som rørte seg i arbeiderklassen i de forskjellige landene.

Martin Tranmæl fant trosfeller som bidro til at han ble ytterligere radikalisert under spesielt det første oppholdet i Amerika. Talegavene fikk han også trent. De var fortsatt intakte da dette bildet ble tatt i hans 84. år. FOTO: Ukjent/Arbeiderbevegelsens arkiv.

Fra samfunnsstormer til samfunnsbygger

Tranmæl ble en anfører for de radikale i parti og fagbevegelse og trakk arbeiderbevegelsen i revolusjonær retning. Det gikk ikke bare i medvind og utforbakker, men han hang i stroppen og jobba for det han trudde på med alle midler også i de tøffeste motbakkene.

Etter at arbeidsgiverne fleksa muskler med en stor lockout i 1911 skreiv Tranmæl «Trondhjemsresolusjonen» som umiddelbart ble et grunnlag for Fagopposisjonen av 1911. Det var ei gruppe som jobba for å radikaliserer fagbevegelsen. Den spredte seg også inn i Arbeiderpartiet. Med Martin Tranmæl og Kyrre Grepp i spissen hadde den revolusjonære opposisjonen i Arbeiderpartiet gjennom møysommelig arbeid vokst seg så sterk at den overtok partiet på landsmøtet i mai 1918. Året etter slutta det seg til den sovjetdominerte Komintern.

I 1920/-21 kom Moskvasesene, 21 betingelser for partier som ville være med i Komintern. Essensen var at de skulle bygge et kommunistisk eliteparti etter

det sovjettiske mønster og følge pålegg og direktiver fra Moskva. Da ble livet vanskelig for Tranmæl. Han var en stor tilhenger av den russiske revolusjonen, men så helt klart at «Moskvatesene» var noe helt annet enn det Det norske Arbeiderparti hadde vært og var. Det ble steinharde kamper, med innblanding fra Moskva, innad i partiet i flere år.

I 1921 brøt moderate krefter ut og starta Norges Socialdemokratiske Arbeiderparti.

I 1923, etter fire år, var Tranmæl og flertallet i partiet lei av å danse etter Moskvas pipe, og trakk seg ut av Komintern. Et mer radikalt mindretall brøyt ut og fortsatte dansen som Norges Kommunistiske Parti. De sosialdemokratiske utbryterne vendte tilbake til «moderhuset» i -27.

Tranmæl var på god vei fra å være samfunnsstormer til å bli samfunnsbygger.

Inn i storhetstida

I 1906 fikk Arbeiderpartiet 16 prosent av stemmene. I 1918 ble det landets største parti. På grunn av splittelsene på 1920-tallet falt oppslutningen, men etter samlinga i 1927 var det tilbake som landets største parti. Derfra gikk det bare en vei i mange tiår.

Partiet framfor alt

Hva som rørte seg inne i Martin Tranmæl veit vi lite om. Det gjaldt også Haakon Lie. Han jobba tett med Tranmæl i partilokalene på Youngstorget fra 1945 til Tranmæl gikk av i 1963. Men til tross for nestendaglig kontakt mellom redaktøren og partisekretæren i 18 år, ble det ikke noe nært personlig forhold. I boka fra 1988 skriver Lie: «Det var sjelden eller aldri annet enn partiets problemer vi drøftet. De var det som fylte vår tilværelse».

Martin Tranmæl har en mer eller mindre sentral plass i en haug med bøker, i 50 år reiste han rundt i alle landets kriker og kroker og holdt et hundretalls foredrag. I året. Hvert år, bortsett fra fem krigsår i Sverige. Likevel er det mye vi ikke veit om dette «bålet av vilje», om hva som rørte seg inni ham.

Sjøl hadde han lite han kunne/ville bidra med. Sjølbioграфien ga han opp etter å ha skrevet 35 sider. Da han i 1965 flytta ut av det beskjedne kontoret han hadde hatt i 16 år etter at han gikk av etter 28 år på redaktørkontoret i Arbeiderbladet, fjerna han alle spor, ifølge partisekretæren. Lie skriver at Tranmæl «sørget for å brenne alt som ikke direkte var knyttet til hans politiske innsats. Brev og dokumenter av stor historisk interesse

VALG

Aps oppslutning ved noen stortingsvalg:

1894:	0,3 %
1903:	12,1 %
1906:	16,0 %
1909:	20,4 %
1912:	26,3 %
1915:	32,1 %
1918:	30,8 %
1921:	21,3 %
1924:	18,4 %
1927:	36,7 %
1945:	41,0 %
1949:	45,7 %
1957:	48,3 %
1969:	46,5 %
1973:	35,3 %
1977:	42,3 %
1981:	37,2 %
1985:	40,8 %
1993:	36,9 %
1997:	35,0 %
2001:	24,2 %
2005:	32,7 %
2013:	30,8 %
2017:	27,4 %
2021:	26,4 %

Året før Martin Tranmæl døde, i 1966, tok Einar Linderud dette bildet av mannen alle kjente men kanskje ingen egentlig visste hvem var. FOTO: Arbeiderbevegelsens arkiv.

forsvant for alltid. Mappene som lå igjen etter ham, er ikke akkurat spennende lesning ... Det finnes i disse brevene ikke mye som kaster liv over mennesket Martin Tranmæl. Det er Partiet, Partiet, Partiet som opptar ham.»

Og her var det nok å ta tak i, det var knallharde kamper i hele mellomkrigstida mellom de Moskva-tro og de som ikke ville underkaste seg Moskva. Tranmæl sto først på den ene sida, så på den andre. Men, sjøl om han skifta mening, ville han ikke innrømme at han tok feil den gang han sto spissen for å føre det revolusjonære partiet inn i Komintern. «Det var rett den gangen», fastholdt mannen som mislikte å innrømme feil.

Tilbaketrukket men sentral

Da krigen brøt ut, var Tranmæl på besøk i Sverige. Der ble han til det femårige marerittet var over. Da var det duka for Arbeiderpartiets storhetstid som landets største og dominerende parti. Det statsbyggende og -bærende partiet.

Martin Tranmæl ble mindre sentral. Einar Gerhardsen ble statsminister, forgrunnsfigur og partiets sterke mann. Men på redaktørkontoret til Arbeiderbladet på Youngstorget satt Tranmæl fortsatt og fulgte med. Og sa fra. Revolusjonsgløden hadde han vokst av seg og han ble raskt NATO-tilhenger, men han visste fremdeles godt hvem partiet skulle jobbe for. Hvis noen glemte det, fikk de direkte beskjed, eller redaktøren satte seg til skrivemaskina. Han hadde et nært og godt forhold til statsminister Gerhardsen og han satt i partiets sentralstyre helt til 1963. Om hans formelle makt var begrensa, hadde han fortsatt innflytelse og ei stemme der det gjaldt.

Hytta

I tillegg til å være en hyperaktiv politisk aktivist, hadde Martin Tranmæl og en annen side. Han var en ivrig friluftsmann som søkte ut i skogen eller opp på fjellet så fort anledningen bød seg. Han var ikke aleine.

Det er en lang og solid tradisjon i arbeiderbevegelsen for å dyrke tur- og friluftsliv. Allerede på slutten av 1800-tallet ble det dannet frilufsorganisasjoner for arbeidere. Det handla om å komme seg vekk fra trange, møkkete og forurensede fabrikkhaller, tuberkulosesmitte og bygater og ut i skogen og opp på fjellet. Det handla om å være ute i naturen og det handla om å dyrke kameratskapet. Den mest kjente av disse organisasjonene er

Som mange av arbeidertoppene i mellomkrigstida, var Martin Tranmæl en ivrig friluftsmann. Så fort sjansen bød seg, la han gjerne i vei i skog og fjell vinter som sommer. Bildet, i tidstypisk skiantrekk, er fra påsken 1958. Sannsynligvis er det tatt på Harpefoss/Gålå hvor Gerhardsen-familien ofte ferierte på Baukholsetra. FOTO: Einar Linderud/Arbeiderbevegelsens arkiv.

visstnok Turistklubben Gutenberg. Den ble danna av sentrale tillitsvalgte i Den Typografiske Forening i Kristiania allerede i 1891. 22 år seinere, i 1913, innvia de Grafiske arbeideres feriehjem, ei hytte på Turter i Maridalen som kommunen reiv en gang rundt 1970.

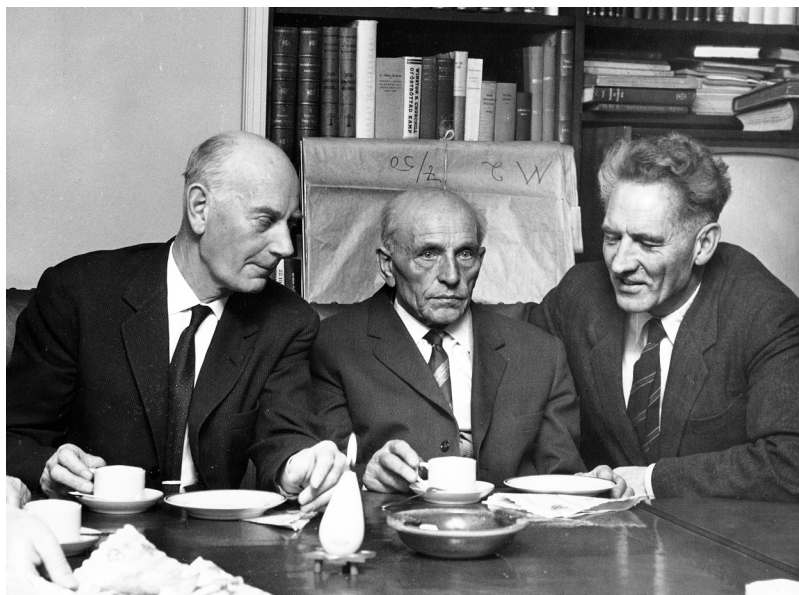
Denne markatradisjonen fulgte både Einar Gerhardsen og Martin Tranmæl, og flere med dem, ivrig opp. På turene sine kunne de dyrke kameratskapet og kombinere det hyggelige med det nyttige.

Arbeidertopper i Bærumsmarka

I 1934 kjøpte Tranmæl tømmerhytta Golas på Skollerudskogen, ikke langt fra Muren i Bærumsmarka, for 3500 kroner. Hytta lå lenger inn og mye høyere opp i marka enn Kristi Rolighet, hytta Einar Gerhardsen overtok etter sin far i 1933 nede ved Dælivann. På en god dag klarte Tranmæl kanskje å gå fra hytta si ned til Gerhardsen på en drøy time, mens han måtte regne en halvtime mer på hjemveien som gikk i tung motbakke og tidvis kronglete terreng.

Hyttene ble flittig brukt. Til avkobling kombinert med turer i skogen, men også ofte til møter med partitopper.

På den tida levde toppene som folk flest, i enkle kår. Kristi Rolighet var opprinnelig bare ett rom med en vedkomfyr i ett hjørne og tre køyesenger hvor det

De tre arbeidergigantene. De trivdes kanskje best i skog og fjell, men det var nok på kontorer og i motelokaler de tilbragte mest tid, Einar Gerhardsen (fra v.), Martin Tranmæl og Haakon Lie. FOTO: Ukjent/Arbeiderbevegelsens arkiv.

Slik så Martinhytta 1.0, også kjent som Golas, ut i 1935. FOTO: Einar Linderud/ Arbeiderbevegelsens arkiv.

.og slik så den ut høsten 2023. Nå i furger, men ganske lik. FOTO: Stein Erik Kirkeboen

Dagens eier, Ingrid Sølva Kwilecka og sønnen Emilio, er opptatt av å pusse opp hytta. De skal ikke modernisere, de vil bevare Golas mest mulig slik den var i Martin Tranmøls tid. FOTO: Stein Erik Kirkeboen

Den siste etappa til Golas, opp ei bratt, smal og ulendt sti, ble etter hvert for tung for Martin Tranmøel. FOTO: Stein Erik Kirkeboen

var plass til ni sovende i et annet, før den etter hvert ble bygd på for å romme en hel familie på tur.

Golas var litt større, den hadde stue og kjøkken i første etasje og to små soverom i annen. Hytta skal i 1903 ha blitt bygd av en skiklubb den fikk navn etter og hadde flere eiere både før og etter Tranmæl. Dagens eier, Ingrid Sølna Kwilecka, fikk den i 1989 og har bevart mye av det originale interiøret. Vann og strøm hadde – sjølsagt – ingen av hyttene, Tranmæl måtte krongle seg minst fem minutter ned ei bratt li for å komme til brønnen og enda lenger opp igjen med fulle bøtter. Det kan være ille nok på barmark...

Derimot hadde de begge tradisjonell utedo, på Golas er det fortsatt det som gjelder. Alt det var lenge greit nok. Det som var ugreit for Tranmæl, var at det var

ENKELT FRILUFTSLIV FOR PARTITOPPER

Det tok ikke lang tid før Einar Gerhardsen, Haakon Lie og Martin Tranmæl gikk i Nordmarka sammen. Det finnes bilder av dem i spartanske koier med kaffekjelen på ovnen, et enkelt liv rundt kaffebålet i skogen med allsang, og parafinlampen som tennes i skumringens første time for fellesskap og stemning. Før de alle tre fikk egne hytter i Nordmarka, leide de enkle koier for et par kroner av skogsherren Løvenskiold i Nordmarka.

Gerhardsen skriver i «Unge år» at politikk var morsomt, men at han ikke hadde holdt ut uten Nordmarka, men selvfølgelig ble det snakket politikk i marka, skriver han. Hytta til Gerhardsen, Håkon Lies hytte på Mylla og Martin Tranmæls hytter ble brukt til fraksjonsvirksomhet og klassekamp. På hytta til Gerhardsen sang de rallarviser og arbeiderviser, de leste høyt, dikt, romaner og kulturhistorie, bøker med politisk innhold, ja det ble mye politikk. Og så sang de «Internasjonalen» på verandaen før de gikk til sengs. Kostholdet var enkelt, med brød, kakao, og innimellom melk, og fiskeboller eller torskerogn til middag. Gerhardsen skriver at da de skulle ut i Nordmarka «skrudde de av knotten» som betydde at når de var ute av byen var de frie mennesker, og de kunne gå «mil etter mil gjennom fin granskog, langs viltre elver og blanke vann. Stillhet, frihet og fred.»

Turer i Nordmarka inngikk i Tranmæls arbeid om «en frigjøring av det enkelte menneske». Friluftslivet var etter Tranmæls mening den mest naturlige form for fysisk oppfostring. I en tale i Folkets Hus i Oslo på 1930-tallet la han vekt på at friluftslivet «opelsker det beste i oss» det er livsmot og livskraft, og det er noe for ungdommen å bygge på. Politikk var viktig for Tranmæl og hans menn, men uten Nordmarka er det ikke sikkert de hadde orket å drive den frem.

Fra Anders Skaiås kronikk i Klassekampen 27.07.20:

«Hadde Martin Tranmæl orket politikken uten Nordmarka?»

Det var enkle kår på Golas. Oppvasken tok Tranmæl sjøl i ei balje på berget utafør hytta med vann han hadde bært opp. FOTO: Einar Linderud/Arbeiderbevegelsens arkiv.

Når dagens tur var unnagjort og kvelden begynte å senke seg, samla gutta seg ofte rundt kortbordet. Her spiller Tranmæl sprøyte med to som ikke er navngitt i 1957. FOTO: Olav Nordskog/Arbeiderbevegelsens arkiv

... og så ble det diskutert. Det står ikke på bildet hvem som sitter rundt bordet sammen med Martin Tranmæl og Olav Nordskog (med ryggen til). FOTO: Ukjent/Arbeiderbevegelsens arkiv.

Tranmæl skal ha likt å gå på skøyter, og det gjorde han her, på putten like ved hytta med det triste navnet Fiskelaustjern. FOTO: Stein Erik Kirkeboen

bratt og ulendt å komme seg til hytta. Han ble heller ikke yngre med åra. Til slutt ble det umulig for ham å komme seg til sin kjære hytte.

Bursdagspresang

Derfor vedtok Arbeiderpartiet, LO og Arbeiderbladet å gi Tranmæl ei ny hytte til 70-årsdagen, 27. juni 1949. Ei hytte som var lettere tilgjengelig for en gammel mann.

De begynte å leite etter ei passende tomt.

Det lå kjelker i veien. I første omgang naboene til det første tomtealternativet de kom opp med, ved Lillevann i Holmenkollåsen. Der oppe ville de ikke ha den tidligere kommunisten i nabolaget. Komitéen måtte leite videre. Den leita i Sørkedalen, på Voksenåsen og ved Hammeren. Napp fikk den omsider på ei kommunalt eid tomt på Øvre Vaggestein langt inne i Maridalen.

Dette var ei tid hvor vannverket og kommunen begynte å bli opptatt av å fjerne mest mulig av hytter, uthus og hus i Maridalen for å verne drikkevannet. Men om alle folk var like på denne tida, så var noen likere enn andre; arbeiderbevegelsens topper fikk likevel tillatelse av sine partifeller i rådhuset til å bygge nytt innafør vernesonen rundt drikkevannet. Innafor vernesonen rundt vannet fikk de bygsla tre mål tomt av Oslo kommune – som fortsatt eier tomta. På den ble Martinhytta reist, i skogkanten, rett bak tunet på Øvre Vaggestein.

PUSSIGE NAVN

Arbeidertoppenes hytter i Bærumsmarka hadde pussig navn. Hytta faren til Einar Gerhardsen, Gerhard Olsen, kjøpte ved Dælivannet i 1919, het opprinnelig Rolighet. Det syntes Olsen var både snaut og kjedelig. Han la derfor til fornavnet Kristi. Dermed ble hyttenavnet Kristi Rolighet.

Hytta Martin Tranmæl kjøpte i 1934, ble bygd 31 år tidligere. Den fikk angivelig navn etter skiklubben som skal ha reist den i 1903, Golas. Den hadde tatt navn etter det samiske navnet for kortski, kanskje bedre kjent som andor, fra den tida skiløpere hadde ei kort, gjerne skinnkledd, ski som de sparka fra med og ei lang ski som de glei på og styrte med.

Skiklubben Golas er én av veldig mange skiklubber fra forrige århundreskifte som ikke har satt varige spor. Men ved Muren, halvannen kilometer eller så unna, ligger Ondurhytta. Den tilhørte en skiklubb som het Ondur, det var også et navn på kortskia, som som har satt noen varige spor, den hadde til og med prins Gustaf Adolf på besøk i hoppbakken ved hytta i 1904. Navnet på de to nabohyttene betyr det samme, på forskjellige språk. Tilfeldig?

Einar Linderud var friluftsmann og Tranmæls turkamerat og vaktmester. Her er han på telttur i Vassfareet i 1950. Tranmæl var med, men er ikke på bildet. FOTO: Ivar Myklevik/Arbeiderbevegelsens arkiv.

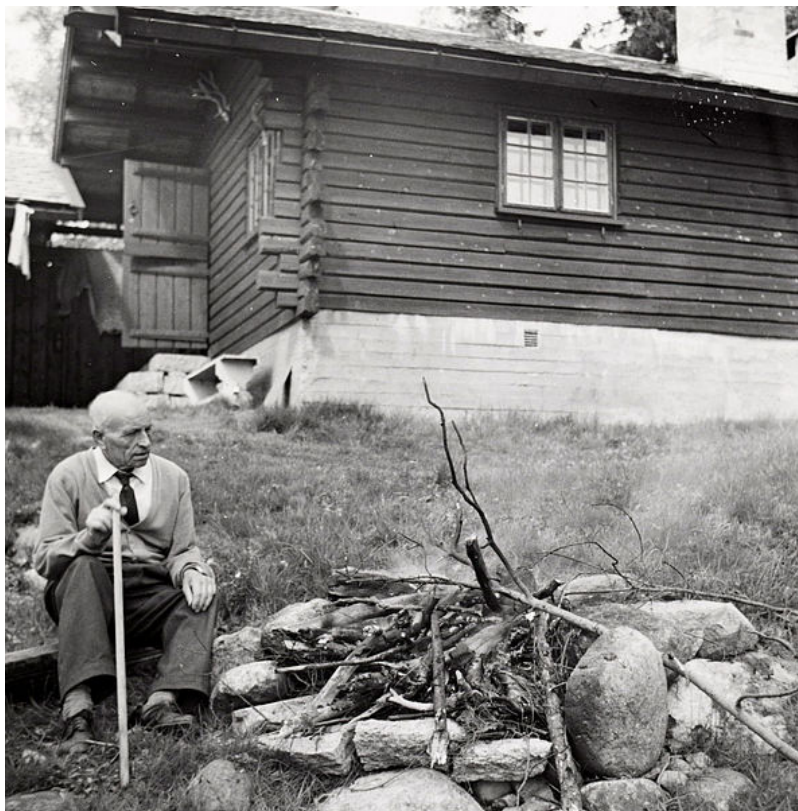
Enkel – og avansert

Etter dagens målestokk er den enkel med to soverom med totalt fire senger i tillegg til benker i stua og senger i annekset. Men den hadde strøm og den hadde innlagt brønnvann. Det var ikke veldig vanlig i norske hytter tidlig på 1950-tallet.

Martinhytta ble bygd høsten 1952, og overlevert i januar 1953. I 2021 skreiv byantikvaren blant annet at hytta har «svært høy kulturminneverdi. Hytta har klare objektkvaliteter og en interessant og moderne tilnærming til den tradisjonelle lafteteknikken. Hytta har ingen åpenbare svakheter og er godt egnet for videre bruk og til formidling av både arbeiderbevegelsens historie, men også friluftslivets økte betydning og hyttelivets fremvekst etter krigen. Hytta fremstår som svært opprinnelig, både i eksteriør og interiør. Den ligger plassert i skogbrynet og er synlig over åpne enger og jorder i forkant, og bidrar til områdets miljøkvaliteter.»

Ville ikke eie hytta

Men den var kanskje litt i overkant for en enkel mann? Tranmæls nære venn, Einar Linderud, har skrevet at «om de hadde tatt Martin Tranmæl med på råd, ville nok hytta blitt langt mer beskjeden og enkel. Men med partisekretær Haakon

Martin Tranmæl koste seg på Martinhytta i Maridalen i de siste åra av sitt liv. Her sitter den gamle ved bålplatsen rett utafor hytta. FOTO: Einar Linderud/Arbeiderbevegelsens arkiv.

ARKITEKTEN

Martinhytta ble tegna av Knut Knutsen (1903-69) som var en ledende arkitekt i etterkrigsnorge. Blant veldig mye annet tegna han både Folkets Hus og Venstres hus på Youngstorget og Hotell Viking som i en ombygd versjon dag har det fengende navnet Clarion Hotel The Hub. Hotellet åpna i tide til vinter-OL i 1952 og var med 456 rom byens største til SAS-hotellet kom i 1975.

Lie, advokat Jens Chr. Hauge og Werna Gerhardsen som drivkrefter, ble hytta overlevert fullt og møblert.»

Tranmæl, som var en nøysom ungar, mente hytta var altfor stor og altfor flott for ham. Dessuten hadde han allerede ei hytte, hvorfor skulle han eie to?

Haakon Lie har skrevet om det: «En uke eller to etter innvielsen (av den nye hytta i Maridalen) kom Martin ned til oss på partikontoret. Han var bekymret. Så mye jordisk gods tynget. Han ville ikke eie, han ville være forvalter. Det var på tide at hytta ble overført til bevegelsen, sa han.»

Jens Chr. Hauge måtte lage vedtekter for stiftelsen Martinhytta i Kroken Maridalen: «Undertegnede Martin Tranmæl bestemmer herved at min hytte, Kroken i Maridalen, på festet grunn ved Øvre Vaggestein, fra dags dato skal overføres til å være en privat stiftelse ... Jeg ønsker på denne måten å skape et sted der arbeiderbevegelsens tillitsmenn kan komme sammen sammen i ro og kameratslige former. Det er etter min mening behov for et slikt sted.»

Dokumentet ble undertegna 11. mai 1953. Da var det gått snaue tre måneder siden hytta var blitt hans. Hytta i Skollerudåsen ga han til sin søsterdatter, som han bodde hos like til det siste. Han sa med et smil da begge hyttene var gitt bort: «I noen uker hadde jeg to hytter. Nå eier jeg ingen.»

Men om eierskapet var overført til en stiftelse, så skulle han disponere Martinhytta så lenge han levde. Tranmæl var et seigt skinn, han rakk så vidt å fylle 88 år før han døde 1. juli 1967. Like til det siste brukte han Martinhytta aktivt. Han hadde gjerne med seg venner i mange aldre på tur i helger og ferier og han hadde besøk av sentrale personer og organisasjonsledd i arbeiderbevegelsen.

Snakka politikk på hytta

– Dette var jo folk som levde politikk. Også når de var på hyttetur. Noen viktige vedtak ble ikke fatta her på hytta, det var andre fora for det, men det ble diskutert, problemstillinger ble behandla og synspunkter ble meisla ut rundt peisen her. Sånn sett er det riktig å si at denne hytta har spilt en rolle i norgeshistorien, det var jo landets øverste ledere som møttes her, sa Rune Gerhardsen til Maridalens

HØYTSTÅENDE GJESTER

«De første gjestene i hytta var Arbeiderpartiets sentralstyre. Og i tur og orden kom sekretariatet, AUF's sentralstyre og en rekke foreninger av ulike slag som særlig på sommertid hadde sine møter der. Da AUF var på besøk, var Ivar Mathisen formann, Reidar Hirsti viseformann og Rolf Hansen sekretær. I 1954 hadde Tranmæl besøk av noe så fint som USA's ambassadør Corrin F. Strong», skriver Einar Gerhardsen i et etterord i Aksel Zachariassens bok «Martin Tranmæl»

Venner i 2019. Da var han tilbake på hytta for første gang på flere tiår. Som gutt var han med faren sin, statsministeren, på hytta for å besøke Tranmæl.

– Ofte var det ikke, men det hendte. Far og Martin Tranmæl sto hverandre veldig nær hele tida i partiet, og jeg kjenner ikke til at det var noen konflikter mellom dem, sa Gerhardsen.

Etter at Tranmæl døde, i 1967, ble ikke hytta det samlingsstedet den hadde vært, og den ble stadig mindre brukt av Arbeiderpartiet sentralt og lokalt.

Interessen døde hen

Med åra fortsatte interessen for hytta å dale i arbeiderbevegelsen. Til slutt var den så liten at hytta i 1995, og igjen i -98, ble leid bort vederlagsfritt til Maridalens Venner som holdt hytta ved like og brukte den som møtelokale.

– I leieavtalen vår med Oslo Arbeiderparti het det at Arbeiderpartiet kan benytte hytta, som vi trodde det eide, seks ganger i året. Men jeg tror ikke det var et eneste Ap-møte eller arrangement her mellom 2010 og 2022. Det var noen følere, men ingen konkrete forespørsler, sier styreleder Tor Øystein Olsen i Maridalens Venner.

– Jeg tror ikke jeg har vært på Martinhytta siden 1980-tallet, sa leder i Oslo Ap, Frode Jacobsen, i Hytteliv, Årbok for Maridalens Venner 2020. Han så heller ikke for seg at hytta vil gjøre comeback som sentralt møtested for Ap-toppene.

– Den tilfredsstillende ikke lenger dagens krav til møtelokaler og er rett og slett upraktisk å bruke. Det gjelder på mange områder, blant annet beliggenhet og adkomst og toalettforhold. Vi har ingen planer om å bruke hytta mer, men det kunne sikkert vært hyggelig med sosiale arrangementer der oppe, sa Jacobsen.

Stiftelsen

Tilbake til Martin Tranmæl. Han var blitt for gammel og for skrøpelig til å ha glede av Golas, hytta i Bærumsmarka. Men hans hug sto fremdeles til skogen og Marka. Derfor fikk han ei ny hytte, som var lettere å komme til, i 70 års gave av partiet, fagbevegelsen og avisa. Tranmæl ville ikke eie hytta, og oppretta stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen». Han ønska at hytta etter hans død skulle gå tilbake til givne. Og han ville at styret i stiftelsen i tillegg til han sjøl skulle bestå av «én mann utsett av sekretariatet i Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, én utsett av sentralstyret i Det norske Arbeiderparti og én fra Arbeiderbladet. Jeg vil sette pris på om formannen i LO og i Partiet og redaktøren i Arbeiderbladet ville sitte i styret.» Og slik ble det i stiftelsen som ble oppretta 11. mai 1953.

Topptungt styre

Advokatfirmaet som Arbeiderpartiet hyra inn for å vurdere muligheten for å avvikle stiftelsen, skreiv i sin vurdering at det ikke var kjent med at det noen gang var utnevnt representanter til stiftelsens styre. Det er fordi de ikke har lest Arbeiderpartiets årsberetning for 1953. Der står det at det ble nedsatt et styre for stiftelsen. Det var topptungt så det holdt, og besto etter Tranmæls ønske av ham, Einar Gerhardsen som hadde vært statsminister i seks år og skulle bli det i ytterligere ti år, Konrad Nordahl, LO-leder i 26 år, og sjefredaktør Olav Larssen. Sekretær for styret var Jens Chr. Hauge.

STIFTELSE

En stiftelse er en juridisk person som disponerer en formuesverdi som er stilt til rådighet for et bestemt formål. Ved opprettelsen av stiftelsen oppgir oppretteren eiendomsretten til formuesverdien, den overtas av stiftelsen. Stiftelser er selveiende institusjoner, de har ikke eiere. Dette skiller stiftelser fra selskaper, hvor selskapsdeltakerne eier en andel av selskapets formue, har rett til en andel av selskapets overskudd og styrer selskapet i kraft av sine eierposisjoner.

Også foreninger er selveiende, men de har medlemmer som kan øve innflytelse over foreningen. En forening har ikke grunnlag i en formuesverdi, men i et formål som medlemmene har sluttet seg sammen for å fremme. Stiftelser har et vidt spekter av formål. Tradisjonelt har stiftelser gjerne vært opprettet for å fremme ideelle formål, for eksempel av sosial, humanitær, religiøs eller utdanningsmessig art.

Kilde: wikipedia

Opprettelse av Stiftelsen "Martinhytta i Kroken i Maridalen."

1. Undertegnede Martin Tranmæl bestemmer herved at min hytte "Kroken i Maridalen", på festet grunn ved Øvre Vaggestein fra dags dato skal overføres til å være en privat stiftelse, "Martinhytta i Kroken i Maridalen".

Samtidig avsetter jeg kr. 6.000,- til Stiftelsen. Denne kapitalen skal brukes til å gjerde inn hytta og til å dekke vedlikehold så langt den rekker.

2. Jeg ønsker på denne måten å skape et sted der arbeiderbevegelsens tillitsmenn kan komme sammen i ro og kameratslige former. Det er etter min mening behov for et slikt sted.
3. Jeg ønsker at Stiftelsen skal ha et styre som består av én mann utsett av Sekretariatet i Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, én utsett av Sentralstyret i Det norske Arbeiderparti og én fra Arbeiderbladet. Jeg ville sette pris på om formannen i LO, og i Partiet og redaktøren i Arbeiderbladet ville sitte i styret. Så lenge jeg lever, vil jeg gjerne være medlem av styret.
4. Dersom det skulle inntre ufoutsette forhold - for eksempel påtvunget riving av hytta eller lignende - som medfører at formålet med stiftelsen ikke kan oppnås, skal styret treffe de bestemmelser som forholdet tilsier med sikte på å disponere hytta - eller den kapital som måtte tre istedenfor den - på en måte som best svarer til mitt formål med Stiftelsen.

Oslo , 11. mai 1955.

Martin Tranmæl

Undertegnede bevitner herved etter Martin Tranmæls ønske, at han i dag i vårt nærvær har undertegnet dette dokument om opprettelse av Stiftelsen "Martinhytta, Kroken i Maridalen".

Kolbjørn Fjeld

Per Egeberg Sogstad

Martin Tranmæl ville ikke eie hytta. Med dette dokumentet slapp han det, hytta ble donert til stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen».

Hvor ofte og hvor lenge det ble oppnevnt styrer i stiftelsen er usikkert, men mye tyder på at styret var operativt – og fortsatt like toptungt – i 1980. Da, 13 år etter at Tranmæl gikk bort, ble tomtefestekontrakten han i 1952 inngikk med Oslo kommune, overført til stiftelsen og undertegna av Per Brundvand, redaktør i Arbeiderbladet, LO-leder Tor Halvorsen og Reiulf Steen som var formann i Arbeiderpartiet. Det kan vel tyde på at det var de som utgjorde styret i stiftelsen på det tidspunktet. Forsatt akkurat slik som Tranmæl hadde ønska det. Vi kommer tilbake til spørsmål om styret.

I festekontrakten står det blant annet «Ønsker festeren eller hans bo å overdra sin festerett og de bygninger som står på det festede område, har kommunen forkjøpsrett». En klar begrensning av eierens mulighet til å selge til høyestbydende eller hvem de vil. Først kommunen.

Festekontrakten fra 1980 skal være det siste skriftlige sporet av et styre i stiftelsen på over 40 år, til den ble reetablert og fikk et nytt styre 25. oktober 2022

Oslo Arbeiderparti skulle forvalte hytta

I forbindelse med at den første festeperioden utløp i 1977, ble et forslag fra Jens Chr. Hauge vedtatt. Han foreslo å flytte Martinhytta fra Maridalen til Enebakk hvor LO i 1939 starta et skoleringsenter for arbeiderbevegelsen. To år seinere ble den vedtatte planen om å flytte hytta til det som var forløperen til dagens Kurs- og konferansesenter, Sørmarka, oppgitt. Den ble stående i Maridalen.

FESTEKONTRAKTEN

Den første festekontrakten på tomta i Maridalen ble inngått mellom Oslo kommune og Martin Tranmæl, ikke stiftelsen, 7. oktober 1952. Den var på 25 år og løp ut i 1977. I 1980, 13 år etter Tranmæls død, ble festekontrakten overført til stiftelsen, undertegna av styremedlemmene og forlenga med ti år, fra 1977 til -87. Deretter skulle den løpe med 12 måneders gjensidig oppsigelse. I den nye kontrakten het det at «utvendig sanitæranlegg utbygges så det tilfredsstillende kravet fra Miljøverndepartementet om kloakkutslipp fra spredt bolig- og fritidsbebyggelse».

I 1987 inngikk kommunen en tredje festeavtale på tomta. Den var på 80 år, og den ble inngått med Oslo Arbeiderparti, og undertegna av partisekretær Rune Bjerke. Og dermed spørs det om den noen gang har vært gyldig; leder i oslopartiet undertegna som den hytteeieren han aldri har vært. Hytta var eid av stiftelsen Tranmæl oppretta.

Aktive Hauge lansert også et annet forslag for Martinhytta. I 1979 foreslo han for Samarbeidskomitéen at styret (i stiftelsen?) – som det er rimelig å anta at da fortsatt eksisterte! – «overlater forvaltningen av hytta til Oslo-partiet mot at det påtar seg alle utgifter vedrørende drift og forøvrig holder hytta i stand». Ifølge protokollen slutta komitéen seg til forslaget i sitt møte 12. mars 1979.

Men bare 15 dager etter vedtaket i Samarbeidskomitéen ble det skrevet et nytt brev. Her skjedde en kortslutning. Brevet gikk fra LO til Jens Chr. Hauge. I brevet skriver hovedkasserer i LO Thor Andreassen: «Samarbeidskomitéen sluttet seg til ditt forslag om å overføre Martin-Hytta til Oslo-partiet Vi ville være meget takknemlige om du ville medvirke til å få i stand denne overføringen på en formell riktig måte».

Dette kan vel bare leses som at LO tolka vedtaket om å overføre *forvaltningen* av hytta til Oslo-partiet som et vedtak om å overføre *eiendomsretten* til hytta til Oslo-partiet!

Om, og i så fall hvordan Hauge reagerte, er ukjent. Til daglig ble visst hytta, i den grad den ble omtalt i det hele tatt, oftere og oftere omtalt som OAPs hytte. Etter noen tiår var det bare de aller best informerte som etterhvert visste om stiftelsen som hadde eid hytta helt siden Tranmæl overførte den i 1953. Men det er åpenbart flere i arbeiderbevegelsen som har delt Andreassens misforståelse.

I brevet hvor Hauge foreslår å overføre forvaltningen av hytta til Oslo-partiet, poengterer han særskilt at «Oslo-partiet vil være forpliktet til å bygge ut et utvendig sanitæranlegg i overensstemmelse med de nye vilkår». Det har aldri skjedd. Kanskje var det første gang eierne av Martinhytta neglisjerte og ikke fulgte lover og pålegg fra det offentlige. Seinere ble det mer regelen enn unntaket. Det kan nesten se ut som om reglene som gjaldt for folk flest, ikke gjaldt for arbeiderbevegelsens æresgave til Tranmæl. Ingen brød seg tilsynelatende om lover og pålegg.

Fra da var situasjonen i Kroken i Maridalen at Oslo Arbeiderparti disponerte og hadde ansvar for å drifte hytta som stiftelsen fortsatt eide på tomta som OAP festa av tomteeier, Oslo kommune.

Bortsett fra at OAP delegerte sin rettigheter og plikter til Maridalens Venner med avtalen som ble inngått 20. mai 1998, var den formelle statusen slik i 40 år.

Høsten 2020 hadde Oslo Arbeiderparti fått nok – det strømmen på med kommunale krav om kostbare oppgraderinger av avløp og elektrisk anlegg – og ville ut av hytta de knapt hadde vært inne i på 40 år.

20. november 2021 fikk Maridalens Venner et brev med beskjed om at leieavtalen med Oslo Arbeiderparti ble sagt opp med virkning fra 20. mai 2022. Nå ville OAP «ta kontakt med de som er satt til å peke ut stiftelsens styre, for å drøfte framtidig eierskap og forvaltning av hytta». Styret i stiftelsen skulle gjenoppstå, stiftelsen skulle igjen bli operativ og OAP skulle melde fra om at Maridalens Venner var interessert i å fortsette leieforholdet.

Maridalens Venners inntog

Einar Linderud, som i flere tiår hadde vært Tranmæls turkamerat og vaktmester på hytta, hadde det praktiske ansvaret for å passe på hytta og holde den vedlike. I 1991 arrangerte Maridalens Venner en rusletur hvor Linderud holdt et foredrag om Tranmæl og hytta. Fra da av begynte Maridalens Venner å bruke hytta til styremøter og andre arrangementer.

I 1995 ble deres bruk av hytta tatt ett skritt videre. De fikk utlevert nøkkel og skreiv en kontrakt med OAP som overførte sine rettigheter til Maridalens Venner. Fra da fikk de disponere hytta mot at de tok ansvar for vedlikehold og sørga for å holde hytta med ved. Hytta ble foreningens faste base.

I 1998 ble avtalen fornya. I §1 i den nye avtalen slår partene fast at de «har som mål å ivareta Martinhytta, med eiendeler, som et levende minne etter Martin Tranmæl» og at Maridalens Venner skulle «få leie Martinhytta gratis mot å dekke alle utgifter til løpende utgifter og å stå for vedlikehold og tilsyn av hytta. Ved behov for større investeringer, tas dette opp med Oslo Arbeiderparti».

Og slik gikk år etter år etter år. Minnet om stiftelsen ble stadig vagere.

Uklart

Stiftelsen ga i 1979 OAP disposisjonsretten og det daglige ansvaret for Martinhytta. Men den ga aldri fra seg eiendomsretten, sjøl om hovedkassereren i LO lot til å tru det. Det skulle bli et sentralt poeng i det videre spillet om hytta. Arbeiderpartiet eide ikke hytta, det var det stiftelsen som gjorde. Og det var to forskjellige ting, to forskjellige juridiske personer, sjøl om kanskje ikke alle i partiet opplevde det sånn.

Det var ikke så lett å forholde seg til stiftelsen. I praksis hadde den ikke fungert på mange tiår. I 2020 var det vel ingen som lenger visste når det siste styret i stiftelsen var valgt eller oppnevnt. Stiftelsen var så ikke-eksisterende at dens eneste verdi, Martinhytta, ble ført som eiendel i OAPs regnskaper i mange år fram til og med 2021, uten at noen reagerte. Ifølge assisterende partisekretær i Arbeiderpartiet, Mari Aabye West, var den ikke lenger i regnskapet for 2022. Hvordan den en gang kom inn der er fortsatt et mysterium.

Orden i sysakene. På papiret

Lenge var det ingen lov med krav til og regulering av stiftelser, og det var ikke noe organ som kontrollerte dem. Det som var av kontroll og regulering var det stiftelsene sjøl hadde lagt inn i sine lover, som bestemmelser om begrensninger av stemmerett eller lignende. Den første stiftelsesloven kom i 1980, og ble i 2001 erstatta av en ny som trådte i kraft i 2005. Forskjellen i lovtekst er visstnok ikke stor, men oppfølginga av loven ble en helt annen. Med den nye loven gikk ansvaret for å føre tilsyn med stiftelser over fra å være ei av Fylkesmannens (Statsforvalteren) mange oppgaver, til å bli ei oppgave for det spesialiserte Lotteri- og stiftelsestilsynet som ble oppretta i 2001. I første omgang var dets oppgave

STRAFFBART!

Hvor alvorlig er det å ikke oppnevne styre i en stiftelse og å unnlate å melde den til Stiftelsestilsynet? Gudmund Hernes, tidligere sentral Ap-politiker med sju års tjeneste som statsråd på 1990-tallet, lurte på det. Av en kollega ved Institutt for rettsvitenskap fikk han følgende svar: «I prinsippet er det straffbart å bryte stiftelsesloven. Straffen er bøter eller fengsel i inntil ett år. Det er en plikt å melde stiftelsen til Stiftelsestilsynet. Dermed er det straffbart ikke å melde stiftelsen til Stiftelsestilsynet».

å kontrollere og påse at norske pengespill fulgte lover og regler. Men det skulle også sørge for å få orden i villnisset av mer eller mindre fungerende stiftelser. I lovens paragraf 61 het det at stiftelser som var oppretta før loven trådte i kraft «skal senest innen to år etter ikrafttredelsen være meldt til Stiftelsestilsynet». Alle stiftelser skulle altså være registrert innen 1. januar 2007.

Enkelt, klart og konkret. På Youngstorget var det åpenbart ingen som tenkte på at loven skulle gjelde også for dem. «Stiftelsen Martinhytta i Kroken i Maridalen» ble ikke registrert i tilsynet. Da vi gikk inn i 2024, 17 år etter at fristen gikk ut, var prosessen med å få orden i sysakene i gang, men stiftelsen var fortsatt ikke registrert. Det er et lovbrudd, sier ekspertene.

År etter år leverte stiftelsen sannsynligvis ikke de lovpålagte regnskapene, også lovbrudd. Tilsynet, og de aller fleste andre, ante ikke at det eksisterte en stiftelse som eide hytta. De som eventuelt ante eller visste, de brød seg ikke.

– Hvor vanlig det er at eldre stiftelser ikke er meldt inn til Stiftelsestilsynet, veit vi ikke, sier seniorrådgiver og jurist Jo Huus i Stiftelsestilsynet. Det er veldig vanskelig å vite hva en ikke veit, og gamle stiftelser finnes det ingen oversikt over. – Av og til dukker det opp et tilfelle, som for eksempel når noen skal registrere noe de trur er en organisasjon i Brønnøysund, og det der blir oppdaga at det ikke er en organisasjon, men en stiftelse. Det skjer ikke veldig ofte.

Blåste liv i liket

Vi er ute på 2020-tallet. De tre partene som har styremedlemmer, finner ut at de vil oppløse stiftelsen Martin Tranmæl oppretta og dermed få muligheten til å selge hytta. Inntektene av salget skulle tilfalle Arbeiderpartiet som skal bruke dem til å oppfylle stiftelsens formål. Men de fikk ikke oppløse stiftelsen.

Det hjalp ikke med brev fra statsminister og LO-leder. Søknaden som vi omtalte først i denne boka, ble avvist av Stiftelsestilsynet. Den eneste som kan søke – det er ikke gitt at en slik søknad blir innvilga, den skal behandles av Stiftelsestilsynet som vurderer om begrunnelsen er god nok – om å få oppløst en

stiftelse, er stiftelsens styre. Men stiftelsen eksisterte bare på papiret, sannsynligvis hadde den ikke hatt et fungerende styre på 40 år.

Her var det bare én utvei. Det måtte blåses liv i liket. De tre partene som skal være representert i stiftelsens styre, måtte få på plass et nytt styre. Så kunne det søke om å få oppløse stiftelsen. Ble søknaden godkjent, kunne *arbeiderbevegelsen* overta hytta, så kunne den omsettes i klingende mynt. Det høres lett ut.

Det skulle vise seg at det var det ikke.

Gjenoppstandelsen

25. oktober 2022 er en merkedag i stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalens» historie. Siden 1980 er det ikke funnet skriftlige spor av den. Men denne dagen, 25. oktober 2022, ble et nytt styre oppnevnt. Det var sammensatt etter Tranmæls ønske med representanter – riktig nok ikke ledere – fra LO (kommunikasjonsleder André Nerheim), Arbeiderpartiet (assisterende partisekretær Mari Aabye West) og Dagsavisen (redaktør Erik Hoff Lysholm). Dermed var det formelle hinderet passert og organet som kan søke om å få nedlagt stiftelsen som angivelig ikke lenger var i funksjon, var på plass. Av en eller annen grunn ble søknaden aldri sendt.

PENGEMANGEL?

Er det så enkelt som at det er pengemangel som er drivkrafta i Arbeiderpartiets ganske desperate kamp for å få solgt Martinhytta? Kan regnskapet si noe om hvordan står til, og kan det si noe om hvor lenge OAP har ført Martinhytta som eiendel i sitt regnskap?

Det er ikke godt å si. Regnskapet har vi ikke fått tilgang til. En forespørsel til Oslo Arbeiderparti om å få tilsendt regnskap for de siste fem åra, 2018 – 22, ble avvist. Partisekretær Øyvind Slåke viste til partiloven og svarte at de ikke har «plikt til å gjøre våre regnskaper offentlige utover vår årlige innrapportering til SSB i henhold til partiloven. Vi deler derfor ikke regnskapene utover det».

Svaret med henvisning til partiloven er ganske pussig. På Lovdatas nettside ligger loven, der står det i paragraf 23: «Partier eller partiledde som er omfattet av denne loven, plikter på forespørsel å gi enhver (vår uthevelse) innsyn i det regnskapet som er utarbeidet for siste år».

– Vi tilfredsstiller det gjennom vår rapportering til SSB. Våre, og alle andre partiers innrapportering finnes på nettstedet partifinansiering.no, svarer Slåke. Men der har vi ikke klart å finne noe om hvor lenge hytta feilaktig har figurert som eiendom i regnskapet for Oslo Arbeiderpartis eiendeler eller revisors vurdering av tilstanden.

*Spredt orden på Martinhytta. 20-25 personer møtte opp da det var Åpen dag i september 2022.
FOTO: Rune Martinsen*

ÅPEN DAG

23. september 2022 var datoen. Den fredagen gikk fristen Arbeiderpartiet hadde gitt Maridalens Venner for å levere fra seg nøkkelen til Martinhytta ut. Maridalens Venner avviste kravet fordi det ikke kom fra hyttas rettmessige eier, stiftelsen. I stedet inviterte «vennene», sammen med Fellesrådet for historielagene i Oslo, til åpen dag på Martinhytta søndag 25. september. De lokka med ekte skaukaffe, kokt i Tranmæls gamle kjele over bålet på hyttas bål plass.

Rundt 25 personer lot seg lokke. De fikk høre Tor Øystein Olsen fortelle om hytta og dens historie, Gro Røde fra Arbeidermuseet fortalte om arbeiderbevegelsens turhistorie og muligheten til å formidle kunnskapen om den med utgangspunkt i hytta, stortingsrepresentant Ola Elvestuen (V) snakka om kultruminneverdiene og veien mot en mulig fredning av hytta mens Stein Øberg fra Fellesrådet snakka om de kulturhistoriske kvalitetene knytta til hytta.

Tiløpene til debatt var først og fremst en illustrasjon av at avstanden mellom representanter fra Arbeiderpartiet på den ene sida og verneinteresser og Maridalens Venner på den andre, var stor i synet på Martinhytta.

Etter snaue to måneder, 19. desember 2022, fikk Maridalens Venner et nytt brev om tilgang til Martinhytta. Denne gang var det ikke fra Arbeiderpartiet, men fra hyttas eier, det nye styret i stiftelsen. Det var bekymra «for at Maridalens Venner nå har adgang til hytta uten gyldig avtale. Dette medfører bl.a. vanskeligheter knyttet til forvaltningen av eiendommen, herunder håndtering av potensielt tidskrisiske forhold knyttet til vann- og avløpsanlegget, samt hyttas pipe, som styret ikke har hatt mulighet til å adressere. Styret ber, på vegne av Stiftelsen som eier av hytta, Maridalens venner forholde seg til oppsigelsen og at nøklene nå overleveres til sin rettmessige eier. Nøklene kan overleveres til resepsjonen i LO sine lokaler på Youngstorget senest 14. januar.»

Det truer samtidig Maridalens Venner med å vurdere rettslige skritt og erstatningsansvar for eventuelle skader og tap.

13. januar 2023 ble nøkkelen overlevert til styret i stiftelsen som eier hytta. Maridalens Venner var ute av Martinhytta, stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen» var tilbake.

Aktivitet

Ett poeng for advokatfirmaet som vurderte muligheten for å få oppløst stiftelsen for Arbeiderpartiet, var at formålet ikke lenger oppfylles. Det skreiv at «Det er ikke lenger arbeiderbevegelsens tillitsmenn som benytter hytta». Det var lenge helt riktig. Men så ble det plutselig galt. Sommeren 2023 gjorde mange av «arbeiderbevegelsens tillitsmenn» comeback på Martinhytta.

Styremedlem i stiftelsen og daværende redaktør i Dagsavisen, Erik Hoff Lysholm, skreiv begeistra om begivenheten i avisa 22.06.2023: «I flotte omgivelser, på Martinhytta i Maridalen i Oslo, var en stor gjeng fra Arbeiderpartiets partikontor samlet til sommermarkering denne uka. Jeg var invitert for å holde velkomsttale i kraft av min styreplass i stiftelsen som eier Martinhytta. Stedet i Maridalen ble i sin tid gitt til Martin Tranmæl i 70-års gave fra Arbeiderbladet (dagens Dagsavisen), Arbeiderpartiet og LO, og eies i dag av en stiftelse bestående av de tre organisasjonene.»

Med andre ord; hytta var igjen tatt i bruk akkurat slik Martin Tranmæl ønska; til «kameratslig samvær i arbeiderbevegelsen». Det var jo fint, men også problematisk for de som ønska å oppheve stiftelsen og selge hytta. Nå var det klart for all verden, det hadde til og med stått i avisa, at «arbeiderbevegelsens ledere» brukte hytta akkurat slik Tranmæl ønska. Da ble det vanskelig å argumentere for at stiftelsen burde legges ned fordi hytta ikke ble brukt og ikke lenger fungerte som Tranmæl hadde ønska og tenkt!

Det kom også litt overraskende på Vann- og avløpsetaten. Den hadde i oktober 2021 gitt hytteeieren frist til 01.09.2022 med å sende inn søknad om utslippstillatelse. Som hytta, som den eneste hytta/huset i hele Maridalen?, aldri hadde hatt. Ett år etter at fristen gikk ut, kunne etaten bekrefte at den fortsatt ikke hadde fått noen søknad. Ingen i etaten var stressa, de var blitt fortalt at hytta ikke var i bruk «så vi har avventet litt med å følge opp saken».

Om stressnivået økte da de fikk beskjed om at hytta hadde vært i bruk, er uvisst.

Om aktivitet, mangel på aktivitet og litt om skyld

I et notat fra Arbeiderpartiet til Samarbeidskomiteén datert 10.06.2022 konkluderes det med at man bør søke å få lagt ned stiftelsen og få solgt hytta så snart som mulig. Notatet var foranledningen til brevet fra partileder og LO-leder tre uke seinere. I notatet har Arbeiderpartiet to sentrale argumenter. Det ene er mangel på aktivitet, at arbeiderbevegelsen knapt har brukt den. Den er ikke blitt brukt som Tranmæl ønska, og da mener styret det er bedre å avvikle stiftelsen og dermed åpne for å selge hytta og bruke pengene på ønskede aktiviteter andre steder.

Partiveteran og tidligere Ap-statsråd, Gudmund Hernes, skreiv nyttårsaften (!) 2022 en e-post til stiftelsesstyrets tre medlemmer hvor han tok mye av futten ut av argumentet. Der påpeker han at Tranmæl åpna for at eiendommen kunne selges – hvis «uforutsette forhold» inntreffer. Hernes mener det ikke har inntruffet noe uforutsett, og fyrer av det som kanskje er det retoriske høydepunktet i kampen rundt Martinhytta: «Styret i en stiftelse har som sin lovpålagte oppgave å virkeliggjøre stiftelsens formål. Eller for å bruke et munnhell fra dagens politiske debatt: «ikke å avvikle, men utvikle» formålet. Og det Martin Tranmæl overhodet ikke forestilte seg – eller kunne forestille seg, var at Stiftelsens styre, utgått av arbeiderbevegelsens tre hovedpilarer, ikke ville ivareta stiftelsens formål! En forsømmelse av et stiftelsesstyre kan selvsagt ikke henregnes som «uforutsette forhold».

Professor dr. juris Tore Bråthen ved BI og har skrevet om blant annet stiftelsesrett. Han er helt enig med Hernes, og uttalte til Kapital: «Stiftelsen for Martinhytta har aldri hatt et fungerende styre som har gjort jobben sin. Nå bruker man det som kronargumentet for at stiftelsen må oppheves, og det er prinsipielt ganske drøyt.»

Vi kommer tilbake til Hernes litt lenger ut i årboka. Det samme gjelder ekteparet Rita og Knut Jarle Wiik som har vært svært aktive på Martinhytta i mange år. De mener Arbeiderpartiets argumentasjon ikke henger på greip, og brakte Hernes' poeng videre til Stiftelsestilsynet i et brev 9. februar 2023: «Stiftelsesstyret skriver selv at formålet med stiftelsen Martinhytta i Kroken i Maridalen var at det skulle være aktivitet på eiendommen, og at den skulle komme arbeiderbevegelsen til gode. Videre skriver de at det er mange tiår siden

hytta ble aktivt brukt av tillitsvalgte i arbeiderbevegelsen. Stiftelsen innrømmer altså at de ikke har etterlevet sine egne formål. Stiftelsen anvender videre sin egen forsømmelse som begrunnelse for at stiftelsens formål ikke er blitt oppfylt og benytter deretter denne kjensgjerningen som argument for å selge hytta og oppheve stiftelsen.»

Og så kom Arbeiderpartiets midtsommerfest på hytta i 2023. Med den forsvant vel den siste rest av futt i argumentet om at hytta ikke blir brukt.

Arbeiderpartiet skriver også at de ved å selge hytta og overføre kapitalen til Sørmarka eller Utøya, i større grad kan tilfredsstille stiftelsens formål. Wiik & Wiik slår tilbake ved å vise til at begge stedene eksisterte da Tranmæl oppretta stiftelsen. Han valgte å ikke prioritere dem, men ønska å bygge opp noe rundt hytta i Maridalen.

Økonomi

Det andre hovedargumentet for å oppløse stiftelsen og åpne for å selge hytta, er økonomien. Arbeiderpartiet peker på at stiftelsen ikke har midler men at utgifter påløper: «Vi har i tillegg krav fra Oslo kommune om å etablere et nytt avløpsanlegg på eiendommen fordi eksisterende avløpsanlegg ikke tilfredsstiller dagens rensekraft. I tillegg kommer andre pålagte oppgraderinger knyttet til det elektriske anlegget og ordinært løpende vedlikehold. Stiftelsen har ingen økonomiske midler utover selve eiendommen, og kan følgelig ikke gjennomføre disse oppgraderingene.»

Her er spørsmålet; har brevskriverne i Arbeiderpartiet så liten oversikt over hva som skjer på hytta de eier at de ikke veit bedre, eller prøver de bevisst å føre Samarbeidskomitéen bak lyset? Hvis det siste er rett, så lykkes de.

De har rett i at de, som eier, har fått kommunale krav om utbedringer og oppgraderinger som de ikke har tatt til følge. Men det har leietaker Maridalens Venner et stykke på vei gjort. Og finansiert. De har brukt 135.000 kroner på å bytte ut hele det elektriske anlegget. 28.12.2021, et halvt år før Arbeiderpartiet skreiv brevet, bekrefte Elvia i et annet brev til Maridalens Venner at «Avvik er utbedret. Saken er nå avsluttet». Takket være innsats og penger fra Maridalens Venner tilfredsstiller hytta dagens krav til elektriske anlegg.

En måned seinere, 28.01.2022, fikk Martinhytta installert forbrenningstoalett. Etter 70 år fikk hytta omsider et toalett som er lovlig til bruk i Maridalen. Et toalett som tilfredsstiller kravene som alle andre i Maridalsvannets nedslagsfelt har måttet tilfredsstille i alle år. Noe stiftelsen som er hytteeier, aldri sørga for. Det kosta leieboer, Maridalens Venner, ytterligere 43.000 kroner. Først da ble det slutt på praksisen fra Tranmæls tid med at innholdet i toalettbøtta ble tømt i septiktanken – som sannsynligvis aldri ble tømt – sammen med gråvannet, som det er et ikke-oppfølgt pålegg om rens. Strengt forbudt i Maridalen.

Med andre ord, Maridalens Venner brukte nesten 180.000 kroner på oppgraderinger som hyttas eier burde ha sørga for for flere tiår siden. Likevel

skriver den samme eieren, et halvt år seinere et brev hvor den argumentere for avvikling av stiftelsen og salg av hytta med at den ikke har midler og mulighet til å rette opp manglene. Flere av dem er allerede retta opp, av leietaker Maridalens Venner. I rettferdighetens navn; det største løftet gjenstår: Å oppfylle kravet om rensing av gråvann vil koste noen hundre tusen.

Ting Tar Tid

25. oktober 2022 fikk stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen» et styre etter over 40 styreløse år. Hva har styret gjort?

Det har i hvert fall ikke fått stiftelsen registrert i Stiftelsesregisteret. I januar 2024 var den fortsatt ikke i registeret hvor den skulle vært seinest to år etter 1. januar 2005. Siden styret ikke har fått stiftelsen registrert, har det heller ikke kunnet ta steg 2 i den opprinnelige planen; å søke om at stiftelsen oppløses. Under marsjen er de kommet til at de ikke ønsker å oppløse stiftelsen. I hvert fall ikke med det første. Mer om det litt seinere.

– Vi har ikke mottatt noen henvendelse fra det nye styret i stiftelsen, sa seniorrådgiver og jurist Jo Huus i Stiftelsestilsynet midt i oktober 2023. I Stiftelsesregisteret skal alle norske stiftelser være registrert. Huus understreker at de ikke har mast så veldig, siden har vært snakk om at stiftelsen skal avvikles. Den siste kontakten han da hadde hatt med stiftelsen, var et brev han sendte 16. august hvor seniorrådgiveren framstår lettere fortvila: «Viser til kontakt med deres Mari Aabye West i anledning stiftelsen Martinhytta. Jeg har ikke fått svar på e-poster sendt til henne». To dager seinere, 18. august 2023, sendte han alle de tre som da hadde vært styremedlemmer i ett år, «orientering om fremgangsmåte ved registrering av stiftelse i Stiftelsesregisteret.»

Det er uvisst om det hjalp. For sjøl om det ikke er rakettforskning å registrere en stiftelse – det er et digitalt skjema som skal fylles ut og sendes til Brønnøysundregisterne som sender det videre til Stiftelsestilsynet – har tilsynet ikke mottatt nødvendig dokumentasjon 15 måneder etter at styret ble etablert. Det skal vi komme tilbake til.

Men aller først noe helt annet.

Utkastelsen

Etter å ha brukt mye tid og et par hundre tusen kroner på å holde hytta i hevd og oppgradert, fikk ikke leietaker Maridalens Venner takk fra eierne. De fikk utkastelse.

20. september 2022 sendte assisterende partisekretær i Arbeiderpartiet Mari Aaby West en morsk e-post til Maridalens Venner. Nordre Aker Budstikke (nab.no) fikk tilgang til den: «Leieforholdet mellom Maridalens Venner og Oslo Arbeiderparti om Martin-hytta ble avsluttet i henhold til avtalen 20. mai 2022. Det ble senere formidlet til dere via SMS fra partisekretær Øyvind Slåke at dere kunne disponere hytta til over sommeren. I e-post fra meg 31. august 2022 ba vi om å få nøklene til hytta returnert fredag 23. september. Maridalens venner har forholdt seg til Oslo Arbeiderparti som sin avtalemotpart i hele avtaleperioden, og må også gjøre det ved avslutning av avtaleforholdet. Det er opp til stiftelsen å danne et styre som får formalitetene på plass. Vi ber derfor om at nøklene overleveres til Oslo Arbeiderparti ved deres lokaler på Youngstorget 2A senest fredag 23. september. For ordens skyld orienteres om at dette også er forankret med LO og Dagsavisen, som etter stiftelsesdokumentet skal være representert i stiftelsens styre sammen med Arbeiderpartiet.»

Leder i Maridalens Venner, Tor Øystein Olsen, nekta. Han var sterk og klar da han kommenterte meldinga i avisa; han ville slett ikke troppe opp og overlevere noen nøkkel til Oslo Arbeiderparti: – Vi forholder oss kun til eieren av Martinhytta, som er stiftelsen, ikke Oslo Arbeiderparti.

I et intervju med Dagbladet ga assisterende partisekretær i Arbeiderpartiet og – en måned seinere – styremedlem i stiftelsens nye styre, Mari Aabye West, uttrykk for et helt annet syn da hun illustrerte at hun ikke hadde skjønt at stiftelser er sjøleieende og ingen eier dem: – Arbeiderpartiet eier denne hytta sammen med LO og Arbeiderbladet. Vi mener hytta de siste 30 åra ikke er blitt brukt i samsvar med stiftelsens og Martin Tranmæls mål.

Kloakk på ville veier

Egentlig begynte det å dra seg til to år før brevet kom, utpå høsten 2020. Det begynte med avløpsvannet. Som vi har sett, i nesten 70 år hadde gråvannet, utslagsvannet, fra Martinhytta gått i en gammaldags septiktank som ikke fyller dagens krav og som sannsynligvis aldri var blitt tømt før Maridalens Venner sørga for å få det gjort. Det var bra, men ikke nok. I nedslagsfeltet til Maridalsvannet skal gråvannutslipp renses. Der må «folk flest» holde seg til et strikt renseregime. Men det gjaldt åpenbart ikke toppene i det statsbærende partiet.

Men nå skulle også de behandles som folk flest. Vann- og avløpsetaten sendte et brev til grunneier, Oslo kommune ved Bymiljøetaten, med pålegg om å søke om utslippstillatelse. Brevet kom omsider til leietaker Maridalens Venner og Tor Øystein Olsen. En rask sjekk fortalte ham at bare å søke om utslippstillatelse ville

komte 35.000 kroner, i tillegg kom arbeidet som måtte gjøres.

Men må'ru så må'ru. Olsen tok kontakt med rørlegger og Vann- og avløpsetaten og ba grunneier Bymiljøetaten om tillatelse til å søke om utslippstillatelse. Etter et par sommermåneders svarte etaten at den ikke kunne svare Maridalens Venner, OAP hadde bedt om at all korrespondanse om hytta skulle gå gjennom dem.

Kort tid etterpå hadde Olsen en skjellsettende telefonsamtale med partisekretær Øyvind Slåke i OAP for å diskutere forholdene rundt Martinhytta.

– Der sa han, nærmest i en bisetning, at det ikke var OAP som eide hytta som vi hele tida hadde trudd. Vi skreiv leiekontrakt på hytta med dem i 1995 og på nytt i -98 i den tru at de eide hytta. Så viste det seg plutselig at det ikke var tilfellet, eieren var en stiftelse, sier Olsen som fikk hakeslipp. Han visste om stiftelsen fra 1953, men trudde at hytta var blitt overført til OAP i 1979. Nå skjønnte han at «hytteeieren» som han hadde forholdt seg til i 25 år, ikke var hytteeieren.

– Jeg hadde tatt det for gitt at det var de som eide hytta, sier Olsen.

– Og hva trudde Slåke som du hadde kontakt med i Oslo Arbeiderparti?

– Det veit jeg ikke. Jeg tok det, som sagt for gitt at de var eiere av hytta, så det var ikke noe tema.

*Tor Øystein Olsen i hyggelig passiar med Rune Gerhardsen ved peisen i Martinhytta. Seinere ble forholdet mellom Olsen, Maridalens Venner og Arbeiderpartiet mer anstrengt, spesielt etter at Olsen ikke ville overlevere hyttenøkkelene til partiet fordi det ikke var hyttas rettmessige eier.
FOTO: Stein Erik Kirkeboen*

Det var ikke den eneste rystelsen Olsen fikk i den samtalen.

– Da jeg tok opp utslippet av gråvann og utgiftene knytta til det, noen hundre tusen, fikk jeg til svar at Oslo Arbeiderparti ikke var interessert i å bruke penger på Martinhytta, sier Olsen.

Svartvann i gråvann

Det mange tiår lange bruddet på utslippsbestemmelsene i Maridalen var alvorlig, men det var mye mer alvorlig enn det Vann- og avløpsetaten trodde. Som vi allerede har vært såvidt innom, det var nemlig ikke bare gråvann som gikk rett ut i grunnen. Dobøttene, med «svartvann», ble også tømt i septiktanken. Mens alle andre i Maridalen for mange tiår siden ble pålagt å sørge for at kloakken går i en tett tank som står i en støpt bingje, helst i husets kjeller, tømmes av tankbiler og kjøres ut av dalen, har kloakken fra hytta til toppene landets største politiske parti gått i septiktank som er gravd ned i bakken. Og blitt der.

Stiftelsen som eier hytta hadde ingen penger og partiet ville slett ikke bruke penger på å rydde opp etter seg.

Oppsigelsen

20. november 2021 begynte Sirkus Oppsigelse. Da fikk Olsen et brev fra Oslo Arbeiderparti med varsel om at det sa opp leieavtalen med Maridalens Venner fra 20. mai 2022. Sjøl ville «de ta kontakt med de som, ifølge stiftelsesdokumentet fra 11. mai 1953, er satt til å peke ut stiftelsens styre, for å drøfte fremtidig eierskap og forvaltning av hytta. Vi vil i den forbindelse også viderefremidle at Maridalens Venner fortsatt er interessert i å leie hytta. Leie etter 20. mai 2022 forutsetter imidlertid at Maridalens Venner inngår ny avtale med eier av hytta.»

Olsen, som hadde fått nye opplysninger om hvem som var hyttas rette eier, nektet å levere fra seg nøkkelen til OAP. En sjekk hos Statens kartverk hadde nemlig bekreftet at partiet ikke eide hytta, det gjorde stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen». Olsen ville kun gi fra seg nøkkelen til hyttas rettmessige eier. Den eksisterte til tross for at den ikke hadde hatt et fungerende styre på noen tiår og til tross for partene i stiftelsen ikke hadde fulgt stiftelsesloven og registrert den i Stiftelsesregisteret.

31. august 2022 fikk Olsen en ny e-post fra Mari Aabye West, assisterende partisekretær i Arbeiderpartiet. Der skreiv hun at «Arbeiderpartiet overtar nå forvaltningen av hytta og ber om å få nøklene returnert fredag 23. september». Olsen sto på sitt, han ville ikke levere nøklene til noen andre enn hyttas rettmessige eier, stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen».

25. oktober klarte de tre partene omsider å sette sammen et styre i stiftelsen, sannsynligvis det første på over 40 år. Dette styret sendte 19. desember Olsen et nytt brev. Denne gang var det hyttas rettmessige eier som var avsender og ba om å få nøklene overlevert. Da hadde ikke Olsen lenger noe grunnlag for å nekte å etterkomme anmodningen, og 13. januar 2023 ble nøklene overlevert. Et kapittel var avslutta, leietaker Maridalens Venner var ute av Martinhytta.

Martinhytta i full høstskrud. Vakkert er det, men er hytta et så viktig monument over ei tid i Norges historie at den bør vernes? Det har vernemyndighetene i skrivende stund ikke tatt endelig stilling til. FOTO: Stein Erik Kirkeboen

Verneverdig?

Oppi alt annet, er Martinhytta så verdifull at den bør vernes? Da er vi inne på et helt annet spor i den mangslunge historia om hytta.

Ett av mange paradokser og pussigheter i striden om Martinhytta kom da vernemyndighetene fatta interesse for hytta som arbeiderbevegelsen ville kvitte seg med. Representantene for hyttas eier var ikke interessert i at hytta skulle vernes. De så ikke, eller kanskje de ikke ønska å se, det vernemyndighetene så: hytta er et historisk monument over sosialdemokratiets stormaktsdager og over en hytte- og friluftskultur som er på kraftig vikende front. Det virker som om de i arbeiderbevegelsen kun så muligheten til å tjene penger, ikke de kulturhistoriske verdiene i hytta som er et monument over en spesiell periode i deres egen bevegelse og historie. En periode da det statsbærende Arbeiderpartiet var «ørnen blant norske partier».

– Det er synd at arbeiderbevegelsen ikke ønsker å ta vare på egen historie, men vi styrer verken eierskap eller bruk. Vi kan bare gripe inn dersom bruken går vesentlig på bekostning av kulturminneverdiene, sa byantikvar Janne Wilberg til nab.no. Hun har bedt Riksantikvaren vurdere vern av hytta.

Se, men ikke røre. Rita Olsen Wiik og Knut Jarle Wiik i årevis tatt ansvar og holdt Martinhytta vedlike. Det tok slutt da Maridalens Venner måtte levere fra seg hyttenøkkelen til stiftelsen som er hyttas rettmessige eier. Da slapp de ikke lenger til på hytta. FOTO: Stein Erik Kirkeboen

Iherdige, korrekte og diskrete

Nå må vi inn bak kulissene. Der finner vi ekteparet Rita Olsen Wiik og Knut Jarle Wiik. I årevis la de ned et stort arbeid med å vedlikeholde og bevare Martinhytta. Vi kan vel si at de tok over stafettpinningen som hyttas voktere og vaktmestre etter Tranmæls turvenn og kamerat, Einar Linderud. Han gikk bort i 1998. De har også kjempa med nebb og klør, imponerende utholdenhet grensende til stahet, veldig våkne blikk i offentlige arkiver og en sylskarp penn for å passe på at prosessene rundt hytta er i henhold til lover og regler og at det de mener er et viktig kulturminne ikke går tapt for en neve sølvpenger. Eller, som de skriver i et brev 09.02.2023: «Bakgrunnen for at Maridalens Venner nå henvender seg til Stiftelsestilsynet, er at vi er bekymret for Martinhyttas skjebne dersom den skulle havne i hendene på noen som ikke føler det samme ansvaret for vern og ivaretagelse som det vi har gjort – og fortsatt gjør. For oss betyr det svært mye at denne kulturarven og dette levende kulturminnet etter Martin Tranmæl fortsatt blir heget om og tatt vare på.»

At noen orker å ta jobben med å følge med, er helt nødvendig – sjøl om det kan bli ufattelig mange brev og e-poster. 8. august 2022, klokka 00:42, sendte de ett eksempel på hvordan de nitidig fulgte med på alle prosessene, til Eiendoms- og byfornyelsesetaten. Her legger de fram dokumentasjon på at det ikke er Arbeiderpartiet som har festerett til tomte Martinhytta står på. Det ble noen runder med et byråkrati som virker noe motvillig, deler av meningsutvekslinga ser du her,

men de to hadde sjølsagt forstått dette riktig. Enden på visa ble at søknaden fra Arbeiderpartiet ble avvist.

E-post utvekslinga med Eiendoms-og byfornyelsesetaten i august 2022 er et godt eksempel på hvordan Wiik'en nekter å gi seg, men biter fast – og til slutt klarer å argumentere seg fram til gjennomslag.

Innløsning av festetomt

Fra: Knut Jarle Wiik

Sendt: mandag 8. august 2022 00.42

Til: 'Eiendoms- og byfornyelsesetaten'

Emne: Kommentar til forespørsel om innløsning av festetomt

Hei,

Vi har via omveier fått vite at Arbeiderpartiet sentralt har henvendt seg til Eiendoms- og byfornyelsesetaten med spørsmål om å få innløst festetomt med gnr. 69 og bnr. 326. Arbeiderpartiet påstår at de har hatt festerett på denne tomten siden 1952. Dette medfører ikke riktighet. Vedlagte dokumenter bekrefter at det bare er Martin Tranmæl og stiftelsen Martinhytta i Kroken i Maridalen som har hatt / har festerett på tomt med gnr. 69 og bnr. 326.

Vi forstår tomtefesteloven slik at det bare er festeren selv som kan be om å få innløst festetomta. I angjeldende tilfelle er det ikke stiftelsen Martinhytta i Kroken i Maridalen selv som ber om å få innløst festetomt med gnr. 69 og bnr. 326, men Arbeiderpartiet. Videre forstår vi det derfor slik at Eiendoms- og byfornyelsesetaten ikke kan behandle Arbeiderpartiets forespørsel. Har vi forstått dette riktig?

Rita Olsen Wiik og Knut Jarle Wiik

Fra: Øivind Stabenfeldt

Sendt: mandag 15. august 2022 09.57

Til: Knut Jarle Wiik

Emne: **Martinhytta**

Til Rita Olsen Wiik og Knut Jarle Wiik

Jeg viser til deres e-post av 8. august.

For å behandle en forespørsel om innløsning av festetomt må vi avklare hvem som er rettmessig representant for festeren. Dette arbeidet pågår.

Vennlig hilsen

Øivind Stabenfeldt

Jurist II

Eiendoms- og byfornyelsesetaten

Oslo kommune

Fra: Knut Jarle Wiik
Sendt: søndag 11. september 2022 22:58
Til: Øivind Stabenfeldt
Emne: SV: **Martinhytta**

Hei,

Vi viser til vedlagte brev fra Eiendoms- og byfornyelsesetaten.

Vi forstår det slik at Eiendoms- og byfornyelsesetaten anser Arbeiderpartiet for å være rettmessig representant for festeren, som er stiftelsen “Martinhytta i Kroken i Maridalen”.

Hvilken rettslig hjemmel benytter etaten i dette tilfellet for å kunne omgå tomtefesteloven, som sier at det bare er festeren selv som kan be om å få innløst festetomta? Festeren “Martinhytta i Kroken i Maridalen” er fortsatt en eksisterende stiftelse og er ikke opphevet.

Hvilken rettslig hjemmel benytter etaten i dette tilfellet for å kunne utpeke Arbeiderpartiet til rettmessig representant for festeren?

Hilsen Rita Olsen Wiik og Knut Jarle Wiik

Fra: Øivind Stabenfeldt
Sendt: tirsdag 13. september 2022 09:21
Til: Knut Jarle Wiik
Emne: SV: **Martinhytta**

Hei,

Hele historikken viser at Arbeiderpartiet er en sentral part. Det har derfor formodningen for seg at representasjonsforholdet er i orden. Vårt brev gikk imidlertid til stiftelsen, ikke Arbeiderpartiet direkte. Dersom innløsning skulle bli aktuelt, vil det ikke skje før 1.8. 2024. Innen den tid kan representantene for stiftelsen ha skiftet, eller stiftelsen kan ha blitt oppløst. Det er således ikke avgjørende hvem som er riktig representant i dag. Ved en eventuell innløsning vil vi passe på at det er festerens rettmessige representanter som blir part i innløsningsavtalen.

Vennlig hilsen

Øivind Stabenfeldt

Jurist II

Eiendoms- og byfornyelsesetaten

Fra: Knut Jarle Wiik
Sendt: onsdag 14. september 2022 00:08
Til: Øivind Stabenfeldt
Emne: SV: **Martinhytta**

Hei,
Takk for svaret.

Vi forstår svaret dit hen at Eiendoms- og byfornyelsesetaten ikke legger noen rettslig hjemmel til grunn når dere velger å godkjenne Arbeiderpartiets forespørsel om å få innløst festetomt og derved velger å forholde dere til partiet som rettmessig representant for festeren – og på denne måten omgår tomtefesteloven. Eiendoms- og byfornyelsesetaten skriver videre følgende: “Dersom innløsning skulle bli aktuelt, vil det ikke skje før 1.8.2024.” Hvor i tomtefesteloven kan vi finne hjemmel for at festeren har anledning til å kreve å få innløst ei festetomt til fritidshus hver gang det er gått to nye år etter at det er gått 30 år av festetiden?
Hilsen Rita Olsen Wiik og Knut Jarle Wiik

Fra: Øivind Stabenfeldt
Sendt: fredag 16. september 2022 09.35
Til: Knut Jarle Wiik
Emne: SV: **Martinhytta**

Hei,
Hjemmelen er tomtefestelovens §32.
Vennlig hilsen
Øivind Stabenfeldt

Fra: Knut Jarle Wiik
Sendt: søndag 18. september 2022 22:25
Til: Øivind Stabenfeldt
Emne: SV: Martinhytta

Hei,
Eksisterer det en nyere utgave av tomtefesteloven enn den som er fra 1996? Vi kan ikke se i den utgaven som er fra 1996, at det i § 32 gis anledning til å kreve å få innløst ei festetomt til fritidshus hver gang det er gått to nye år etter at det er gått 30 år av festetiden.
Hilsen Rita Olsen Wiik og Knut Jarle Wiik

Fra: Øivind Stabenfeldt
Sendt: mandag 26. september 2022 09:14
Til: Knut Jarle Wiik
Kopi: riolsen1@online.no
Emne: SV: **Martinhytta**

Hei,

Det har dere rett i, for fritidsboliger er det tiårsintervaller. Her var vi unøyaktige. Takk for at dere gjorde oss oppmerksom på feilen. Vi sender et korrigerende brev til festeren.

Vennlig hilsen

Øivind Stabenfeldt

De to har tatt på seg en omfattende og krevende oppgave. Her skal vi følge dem på vernesporet.

Verneverdig?

Det starta i 2021. Da tok de kontakt med Byantikvaren for å undersøke om det var noen interesse for å verne Martin Tranmæls hytte i Maridalen. Det var det! Det var så stor interesse at hytta ganske umiddelbart ble ført opp på Gul liste. Formålet med det er, ifølge Byantikvaren: «... å bevare en fritidsbolig spesialtegnet av Knut Knutsen for Martin Tranmæl, en av arbeiderbevegelsens fremste ledere på 1900-tallet. Dette i seg selv er med på å gi hytta svært høy kulturminneverdi. Hytta har klare objektkvaliteter og en interessant og moderne tilnærming til den tradisjonelle lafteteknikken. Hytta har ingen åpenbare svakheter og er godt egnet for videre bruk og til formidling av både arbeiderbevegelsens historie, men også friluftslivets økte betydning og hyttelivets fremvekst etter krigen. Hytta fremstår som svært opprinnelig, både i eksteriør og interiør. Den ligger plassert i skogbrynet og er synlig over åpne enger og jorder i forkant, og bidrar til områdets miljøkvaliteter... Oppføringen omfatter fritidsbolig med originalt inventar, hage og brønnhus.»

15. september 2022 tok Byantikvaren saken ett steg videre. Det ble sendt en henvendelse til Riksantikvaren med forespørsel om å starte fredningssak.

Riksantikvaren var positiv til forespørselen, mente hyttas arkitektoniske verdi var høy, at den var prega av den sentrale etterkrigsarkitekten Knut Knutsens moderne tilnærming til lafteteknikken, at den er et minne fra arbeiderbevegelsens hyttekultur, at den var godt vedlikeholdt og at den var autentisk med både møbler og innbo bevart fra Martin Tramæls tid på hytta. Konklusjonen var at «De fleste forhold ligger til rette for å starte en fredningsprosess, men før vi tar en endelig

GUL LISTE

... er Byantikvarens oversikt over registrerte kulturminner i Oslo.

Lista inneholder alt fra bygninger, hage- og parkanlegg, broer, veier og arkeologiske kulturminner til større by- og bygningsmiljøer. Den er et viktig verktøy i Byantikvarens arbeid med å verne et utvalg av byens historie. Lista oppdateres kontinuerlig, med tilføyelser og strykninger men Byantikvaren har ikke foretatt en fullstendig registrering av alle kulturminner i Oslo. Gul liste gir ikke den fulle og hele oversikt. Alle eiendommer som er oppført på Gul liste, har kulturminneverdi. Byantikvaren skal uttale seg i alle byggesaker som berører eiendommen. Det betyr at man må søke Plan- og bygningsetaten før man setter i gang arbeider som medfører endringer.

Kilde: Oslo kommune

beslutning ønsker vi en tilbakemelding fra eier om hvilke synspunkter eier har på forslaget om å starte en fredningsprosess».

Vi sendte 7. desember en e-post til Riksantikvaren og spurte hvordan prosessen gikk. Til svar fikk vi en automatisk bekreftelse på «at du har sendt en henvendelse til Riksantikvaren».

Eierne ville ikke

Men hos eierne av hytta møtte Riksantikvaren vegg. Styret i stiftelsen, som var blitt reetablert høsten 2022, argumenterte imot Riksantikvarens forslag om vern. Om noe skulle vernes, mente de det burde være Tranmæls første hytte, «Golas». Det var den han hadde da han var aktiv i arbeidslivet og i det politiske livet, i Maridalen etablerte han seg etter at han ble pensjonist.

Kanskje hadde det også noe å si for styrets syn at vern kunne legge begrensninger på bruken av hytta og dermed redusere dens markedsverdi...

Stiftelsesstyret har hatt ett møte og framlagt sitt syn for Riksantikvaren.

SISTE: Ja til fredning!

13. november 2023 sendte Rita Olsen Wiik en melding til Sigrid Murud. Hun er seksjonssjef for fredning og verneplaner hos Riksantikvaren. Wiik lurte på hvor langt de der var «kommet i sin vurdering angående fredning av Martinhytta». Drøye tre uker etter fikk hun svar. Der ble det beklaga at saken hadde tatt lang tid, men den skulle være ferdigbehandla før jul.

Det ble den ikke.

I slutten av januar begynte klokka å tikke mot deadline for denne årboka. Vi ringte, vi sendte SMS. Vi fikk ikke svar. Men så, 6. februar, kom en SMS fra seksjonssjef Murud: «Nå har jeg fått kalt inn til et møte for den endelige beslutningen i morgen.»

Dagen derpå kom en ny SMS. Der het det at dokumentet ikke kunne presenteres før partene hadde fått det, «men vedtaket er ja til fredning»

Men det var slett ikke slutten på saken, det var ikke begynnelsen på slutten, det var snarere slutten på begynnelsen.

Saksbehandlingen i en fredningssak er ikke enkel, og det er gode grunner for det: – Et fredningsvedtak er et trangt nåløye. Bare de viktigste kulturminnene skal fredes og bestemmelsen skal gjøres på en måte så vedtaket holder seg over tid. Et slikt vedtak er et alvorlig inngrep, det vil begrense eierens råderett over eiendommen for alltid. Derfor er veien fram til et eventuelt vedtak lang, formell og omstendelig. Nå har vi gått gjennom byantikvarens dokumentasjon og konkludert med at vi vil støtte at Byantikvaren kan starte en fredningssak, sier Murud.

– Starte!?

– Ja, det vil si å utarbeide det endelige fredningsdokumentet. Byantikvaren skal i dialog med eier og det skal gjøres kulturhistoriske og juridiske vurderinger. Her er det gjort et så grundig forhåndsarbeid at det nok vil gå ganske raskt. Men så skal fredningsforslaget gjøres kjent og legges ut på høring, alle interesserte skal få anledning til å si sin mening. Deretter skal alle uttalelsene gås gjennom, vurderes og arbeides inn i fredningsforslaget som skal oversendes Riksantikvaren for endelig vedtak.

– Hvor lang tid vil dette ta?

– Det er umulig å si, det avhenger av hva som dukker opp underveis. Bli eiendommen solgt, vil det ta lenger tid for da må vi inn i ny dialog med ny eier. Har vi «medvind» hele veien, kan prosessen være avsluttet om halvannet år. Jeg vil være litt forsiktig, og anslår to år.

– Og utfallet blir?

– Det er ikke mulig å si på forhånd, men vi blir som regel enig med eier om innholdet i fredningen. I denne saken er så mange vurderinger gjort at jeg ser det som sannsynlig at vil bli enige her også. Men, som sagt, vi veit ikke hva som dukker opp i løpet av prosessen, sier seksjonssjef Sigrid Murud.

STIFTELSESSTYRETS KONKLUSJON 20.12.2022

Formålet med Stiftelsen Tranmæl opprettet var at det skulle være aktivitet på eiendommen og at den skulle komme arbeiderbevegelsen til gode. Det er mange tiår siden hytta ble aktivt brukt av tillitsvalgte i arbeiderbevegelsen. Et fredningsvedtak vil kunne bidra til å snevre inn bruksmulighetene i fremtiden og hindre at et salg til f.eks. friluftsansasjoner som kunne tatt vare på eiendommen og tatt den mer i bruk, vil vanskeliggjøres. Et salg vil også i seg selv bidra til å oppfylle Tranmæls ønske med stiftelsen, ettersom overskuddet etter et slikt salg planlegges å kanaliseres nettopp til samlingssteder for tillitsvalgte i arbeiderbevegelsen, f.eks. Utøya eller andre samlingssteder.

Eierens reaksjon

Som vi tidligere har sett, har det nye styret i stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen» argumentert sterkt imot forslaget om å frede hytta. Hvordan reagerer det på Riksantikvarens avgjørelse?

– Jeg er glad for Riksantikvarens vurdering, de gjør en viktig jobb.. Det er greit for oss uansett hva de lander på, sier lederen for LOs politiske avdeling André Nerheim som styret i stiftelsen har valgt til leder. – Fredning er topp, det samme er alternativet. Vi har ingen hast og ingen planer om å gi bort hytta til noen som ikke vil ta vare på den. Det sitter jo historie i hytteveggene, sjøl om vi mener Maridalen-gjengen av ymse grunner overdriver betydningen. Stiftelsens handlingsrom og framtidsplaner er bare begrensa av mangel på svar.

– Hva betyr det, hvilke spørsmål mangler svar?

– Det betyr det det betyr, at vi, så snart vi har svar, kan gjennomføre det stiftelsen mener er best å gjøre. Hva det er, er det vi som bestemmer.

– Ikke noe mer konkret per nå?

– Ingenting. Spør meg igjen etter det endelige vedtaket og noen styremøter, da veit vi hva vi gjør, sier Nerheim.

-Vi er et politisk parti, ikke en museumsbestyrelse

Det er tid for å få Arbeiderpartiets syn på prosessen rundt Martinhytta. Og vi begynner med det som vel kan sies å være en begynnelse på det hele.

– Høsten 2020 kom et kommunalt pålegg om at vi måtte installere et anlegg for rensing av gråvann på Martinhytta. Det ville koste nærmere en halv million kroner. I tillegg var det noen mindre pålegg. Stiftelsen hadde ingen midler, dens eneste verdi var hytta. Siden Oslo Arbeiderparti ikke hadde brukt hytta på svært mange år og vi heller ikke så for oss at vi kom til å bruke den fremover, kunne vi ikke bruke så mye penger på den, sier partisekretær Øyvind Slåke i OAP som i 1979 overtok forvaltningen av Martinhytta. – Vi konkluderte derfor med å gi hytta tilbake til stiftelsen som i sin tid overførte forvaltningen av den til oss.

– Det ville vi gjøre uten at noen «forpliktelser» fulgte med, derfor sa vi opp avtalen med Maridalens Venner som hadde fått disponere hytta mot at de holdt den vedlike. Det måtte skje ganske raskt, ellers ville leieforholdet bli automatisk forlenga med tre nye år. I henhold til leieavtalen sendte vi en melding til Maridalens Venner et halvt år før oppsigelsen.

Nå, tre og et halvt år seinere, er Maridalens Venner ute av hytta. Hva som videre skal skje med den, er uklart.

– I styret for stiftelsen har vi diskutert noen alternativer. Jeg kan ikke si noe mer om det nå, det er flere ting som må avklares før vi kan konkludere, sier Mari Aaby West. Hun er assisterende partisekretær i Arbeiderpartiet og ett av tre medlemmer i det stiftelsesstyret som gjenoppsto i oktober 2022. – Vi avventer Riksantikvarens vurdering av om hytta skal få en form for vern, og så må vi få registrert stiftelsen i Stiftelsesregisteret. Først da kan vi vurdere hva som skal skje videre.

Et middel, ikke et mål

Det kan se ut som om hytta i seg sjøl ikke er et mål for styret i stiftelsen, der ser de på den som et middel.

– For styret er det viktig å oppfylle formålet Martin Tranmæl satte for stiftelsen, nemlig å ha et sted «...der arbeiderbevegelsens tillitsmenn kan komme sammen i ro og kameratslige former». I dag har vi andre samlingssteder i arbeiderbevegelsen som bidrar til å oppfylle dette formålet, blant andre Sørmarka og Utøya. Styrets oppgave er å forvalte formålet med stiftelsen på best mulig vis etter at det over år ikke er blitt etterlevd. Hva som konkret skal skje, må styret diskutere og fatte beslutninger om når alle forhold er avklart, sier Aaby West.

– Arbeiderbevegelsen har ikke brukt hytta på flere tiår, legger Slåke til. – Jeg har heller ikke sett noe dokumentasjon på at Maridalens Venner som organisasjon i særlig grad har benyttet den. For meg ser det ut som om hytta i realiteten har vært brukt av noen få privatpersoner.

Tok en omvei

Da partilederen og LO-lederen sommeren 2022 sendte brev til Stiftelsestilsynet og søkte om å få oppheve stiftelsen, var planen å selge hytta for å skaffe midler til stiftelsens formål. Som vi har sett, det var ikke så lett. En slik søknad måtte komme fra et styre, det fantes ikke. Det kom på plass oktober 2022. Ti måneder seinere meldte det til Stiftelsestilsynet at «det ikke vil søke om å få stiftelsen oppløst med det første».

– Hvorfor skifta dere mening?

– Før vi tar en beslutning, ønsker vi å ha det formelle riktig og på plass. Stiftelsen må på skikkelig vis bli registrert. Det jobber vi med. Og det betyr også at vi ønsker at Riksantikvarenes vurdering skal være på plass før vi beslutter veien videre. Dette er forhold som har kommet til etter vår første søknad til Lotteri- og stiftelsestilsynet, sier Aaby West.

Styret i stiftelsen kunne valgt en annen vei. 8. september 2022, noen måneder etter brevet fra partilederen og LO-lederen, fikk Aaby West en e-post fra saksbehandleren i Stiftelsestilsynet. Der skriver han blant annet at nye styremedlemmer må velges og «Når styremedlemmene er oppnevnt, kan de i styremøte beslutte å oppheve stiftelsen.»

Styret gjorde ikke det, det valgte i stedet å gå en omvei, det starta prosessen med å registrere stiftelsen. Foreløpig har det gått halvannet år uten at Brønnøysundregisteret har fått nødvendige dokumenter. Stiftelsestilsynet har sendt flere purringer, og to ganger har det fulgt med lenke til en brosjyre som beskriver hvordan prosessen skal skje.

– Først må jeg si at vi har en veldig god dialog med Stiftelsestilsynet. Prosessen er ganske omfattende, regnskaper og dokumentasjon må samles inn, men det har av flere grunner likevel tatt lenger tid enn det burde. Blant annet trudde vi helt i august i fjor at vi skulle sende dokumentene til Stiftelsestilsynet, da fikk vi forklart

Mari Aaby West ville ikke fotografers til Maridalens Venners årbok, men Martin Tranmæl på sin sokkel stilte gjerne opp. FOTO: Stein Erik Kirkeboen

at de først skal til Brønnøysundregisteret. Nå er vi omsider i mål. Vi venter vi kun på en revisorrapport, all annen dokumentasjon er på plass, før vi kan sende registreringsdokumentene, sier Aaby West.

Stiftelsen blir registrert og så må styret vurdere hva det skal gjøre videre; søke om å få oppheve stiftelsen og eventuelt selge hytta hvis de får tilgang til den, det er ikke sikkert at de får det om stiftelsen blir oppløst, eller beholde den og finne måter å bruke den på.

Hvor var styret?

Enda en forvirrende formalitet skal vi innom, forholdet mellom stiftelsen og Samarbeidskomitéen. Komitéen hvor LO- og Ap-toppene møtes, vedtok i 2022 å søke om at stiftelsen etter Marttin Tranmæl skulle oppløses. Når stifteren er død, er det bare styret som kan gjøre det, ifølge stiftelsesloven. Hvordan kunne arbeidertoppene overse det?

– Beslutninger vedrørende stiftelsen er blitt fatta i Samarbeidskomitéen. Om dette fortoner seg merkelig i dag, så var det sannsynligvis helt naturlig på ei tid hvor stiftelser ikke var regulerte slik de er i dag sier Slåke

– Men det ser ut som om det var et eget styre i stiftelsen; i 1979 foreslo Jens Chr. Hauge i et skriv til Samarbeidskomitéen «at styret overlater forvaltningen av hytta til Oslo-partiet». Komitéen slutta seg til forslaget. I 1980 skreiv noe som ser ut som et styre etter Tranmæls ønske, redaktøren i Arbeiderbladet og lederne i LO og Arbeiderpartiet, under på en ny festeavtale med kommunen.

– Det er riktig, men avgjørelsene ble fatta i Samarbeidskomitéen sier Slåke.

– I alle protokoller og historiske dokumenter jeg har sett, er spørsmål om Martinhytta behandla i Samarbeidskomitéen, for meg ser det ut som om det aldri har vært noe som har fungert som et eget styre, sier Aaby West.

EGET STYRE?

Slik står det skrevet i protokollen fra møtet i Samarbeidskomitéen 13. mars 1979: «Fra Jens Chr. Hauge forelå det skriv vedrørende hytta til Martin Tranmæl i Maridalen. I skrivet foreslår Hauge at styret overlater forvaltningen av hytta til Oslo-partiet, mot at de påtar seg alle utgifter vedrørende drift og for øvrig holde hytta i forsvarlig stand. Samarbeidskomiteen slutter seg til forslaget.»

Det kan se ut som om det eksisterte et styre i stiftelsen, i Samarbeidskomitéen har det aldri vært noe styre.

Kulturminne?

Nytt tema; er Martinhytta et kulturminne som det er verd å ta vare på? Kulturminner er sjelden god butikk og har ofte liten bruksverdi. Det er ikke så mange stavkirker eller gamle festninger som lønner seg. Likevel tar vi vare på dem, som en del av vår historie. Hva med Martinhytta?

– Nå er Riksantikvaren i ferd med å vurdere verneverdien av hytta. Hytta har ikke vært brukt etter formålet på nesten 40 år. Da er det vår jobb som styre å gjøre noe med det. Vi opptatt av å ivareta formålet ved stiftelsen på en best mulig måte, sier Aaby West. – Det som eventuelt måtte ha verneverdi, mener vi er hytta Martin Tranmæl hadde i Bærumsmarka. Der møttes sentrale personer, der var det viktige møter. Til Maridalen kom han som pensjonist.

– Er det ikke en kraftig nedvurdering av en av bevegelsens største legender å vurdere å selge hytta han fikk som æresgave, og er det ikke et tankekors at Nidaros Sosialdemokratiske Forum, som har hatt en voldsom medlemsvekst, hedrer nettopp ham ved å arrangere en festival i hans navn?

– Vi nedvurderer ikke Martin Tranmæl og hans innsats. Han står på sokkel rett utafor døra her. Tranmæl-festivalen hadde ei lang historie i regi av fagbevegelsen og Trondheim Arbeiderparti var med på å reetablere den i 2022. Sentralt støtter vi også opp om den. Men vi er et politisk parti, ikke en museumsbestyrelse. Vi har ikke muligheter eller ressurser til å ta vare på alt av hytter og annet som har hatt ei rolle eller funksjon i vår lange historie. Om Martinhytta er blant det vi skal ta vare på, må vi vurdere når alle brikker er på plass, sier Mari Aaby West.

TIDSLINJE: STIFTELSEN OG TILSTYNET

Stiftelsestilsynet ble trukket inn i saken om Martinhytta da det 30. juni 2022 mottok det smått famøse brevet hvor partilederen og LO-lederen ber om at stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen» oppheves. Da var det i gang. Først med en telefonsamtale som vi ikke veit mer om enn at den refereres til i Stiftelsestilsynets første e-post til Mari Aaby West.

08.09.22: Stiftelsestilsynets første e-post sendes. I den blir det redegjort for videre framgangsmåte. Først må et nytt styre oppnevnes i henhold til stiftelsens lover, det er ikke nok med et avviklingsstyre. Deretter kan det styret søke Stiftelsestilsynet om at stiftelsen oppheves. Ønsker styret ikke det, må det få stiftelsen registrert i Stiftelsesregisteret.

18.10.22: Arbeiderpartiet informerer Stiftelsestilsynet om at et styre er oppnevnt med representanter fra Ap, LO og Dagsavisen.

01.12.22: De tre styremedlemmene får e-post fra Stiftelsestilsynet hvor det blant annet lenkes til artikkelen «Skal dere avvikle en stiftelse?» på Stiftelsestilsynets nettside. Der står det hvordan de skal gå fram.

10.02.23: Stiftelsestilsynet viser til brevet fra 01.12, og skriver at det «avventer styrets beslutning mtp avvikling».

30.06.23: Stiftelsestilsynet ber Arbeiderpartiet om «en statusoppdatering», et svar på henvendelsen i ferbruar.

16.08.23: Stiftelsestilsynet «etterlyser svar på e-poster til West».

18.08.23: Stiftelsestilsynet opplyser i e-post at det telefonisk har fått beskjed om at stiftelsesstyret «ikke vil søke om å få stiftelsen oppløst med det første». Det skriver også at stiftelsen da må registreres, og lenker til «Slik oppretter og registrerer dere en stiftelse» på tilsynets hjemmeside. Der beskrives prosessen i detalj.

30.11.23: Ap beklager sommel og oversender Stiftelsestilsynet «de siste 3 protokollene fra styremøter og etableringsmøtet i stiftelsen Martinhytta, som tidligere avtalt.» To av de tre protokollene er fra samme møte.

01.12.23: Tilsynet takker for styreprotokollene, og klargjør samtidig at styret i stiftelsen skal begynne med å sende «inn opplysningene via samordnet registermelding» til Brønnøysundregistrene. Der får de et lovpålagt organisasjonsnummer før papirene går til Stiftelsestilstyret. Lenke til «Slik oppretter og registrerer dere en stiftelse» sendes nok en gang.

Dette går faen ikke an!

Tittelen har vi ikke sugd av eget bryst. Den har vi fått servert på sølvfat på Facebook av en tidligere kirkeminster. En forbanna, tidligere kirkeminister som vi snart kommer tilbake til.

Striden rundt Martinhytta har ikke gått helt upåakta hen i media. I utgangspunktet er de færreste opptatt av ei gammel hytte langt inne i Maridalen. Men når det handler om at Arbeiderpartiet forsøker, ganske desperat, å få solgt en bit av sin historie og sin kultur som det i si tid ga som en æregave til en av partiets aller største profiler, til høystbydende, så blir historien større. Da blir ei lita, hytte langt inni Maridalen interessant. Den blir ikke mindre interessant av at det skjer i ei tid hvor Arbeiderpartiet sliter så tungt at det gjør sitt dårligste valg på 99 år.

Hytta i mediene

Lokalavisa Nordre Aker Budstikke (nab.no) har naturlig nok ligget tettest på. Den har gjort en stor jobb med å holde sine lesere informert om hva som har skjedd gjennom kanskje et 20 talls artikler fra og om hytta. Mange andre medier har også funnet saken så oppsiktsvekkende at de har gitt den trykksverte eller nettplass.

Kapital hadde en grundig og leseverdig artikkel, «Het strid om Ap-klenodium». Dagbladet har vært innom, det samme har Vårt Oslo, Avisa Oslo, det lokale historielagets blad og kanskje enda flere. Aftenposten var innom, men artikkelen kom av eller annen grunn aldri lenger enn til journalistens notisblokk. Størst oppmerksomhet har kanskje Stein Øbergs innspill i Klassekampen 3. september 2022, vakt.

Stein Øbergs innspill i Klassekampen vakte stor oppmerksomhet i enkelte kretser.

Hva galt har Tranmæl gjort?

Hytta til Martin

INNSPILL

Stein Øberg

Spørsmålet er blitt svært aktuelt etter at toppene i LO og Arbeiderpartiet har valgt å selge til høystbydende det best bevarte og mest synlige kulturminnet etter en av arbeiderbevegelsens aller største personligheter: Hytta til Martin Tranmæl.

Hytta er en maskinlaffet tømmerhytte tegnet av den berømte arkitekten Knut Knudsen. Martin Tranmæl fikk hytta i arvesgave av LO, Ap og Arbeiderbladet da han rundet 70 år i 1949. Overvekkelsen skjedde i 1953 på Oslo kommunes grunn på Nordre Vaggestein gård innerst i Maridalen. Alle toppene i arbeiderbevegelsen var til stede og hyllet den store høvdingen. Ikke uventet ønsket ikke Tranmæl å eie hytta privat. Derfor opprettet han stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen» med formål å ha den som skjerm for samlingssted til politiske møter. Det formålet har hytta levd opp til, noe gaver fra ledere i inn- og utland som

fortsatt står på bordet i stua vitner om.

«Nå skal hytta selges til høystbydende»

I stiftelsesstyret

ønsket han å ha med seg lederne av Ap og LO samt redaktøren av Arbeiderbladet. Slik var det inntil Martin Tranmæl døde og styret ble redusert

til de tre toppene. Den som overtok ansvaret for vedlikeholdet av hytta etter Tranmæls død, ønsket at Maridalens venner skulle få leie hytta.

Etter 30 års plettfri leie og svært godt vedlikehold har Maridalens venner fått oppsigelse fordi hytta skal selges til høystbydende. Det har selvsagt skapt sterke reaksjoner. Vil virkelig lederne av Ap og LO og redaktøren av Dagsavisen kvitte seg med hytta til selveste Martin Tranmæl? Hytta er å betrakte som et nasjonalt kulturminne, med verneverdig interiør og eksterior. Byantikvaren i Oslo er ikke i tvil, og har hytta høyt på listen over verneverdige nyere kulturminner.

Ja, man kan virkelig undres over at stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen» håndteres av toppene i LO og Ap som et salgbart sameie. Redaktøren av Dagsavisen har forelepis forholdt seg tause. Nå bør han løfte Tranmæl fram i lyset og sørge for at kulturminnet i Maridalen blir en bauta.

Overfør stiftelsen til noen som vet å videreføre arven etter Martin Tranmæl på en verdig måte. Å selge en gave man selv har gitt til høystbydende, fortjener verken LO eller Ap å bli kjent for.

Stein Øberg,
Pen Sjonist, Oslo
stein.oberg@gmail.com

Gudmund Hernes

3. september 2022 · 🌐

TIDLIGERE KIRKEMINISTER BANNER I KJERKA

Martin Tranmæl var ikke bare en tilfeldig trønder. Han langt på vei bygget, ledet og ildnet arbeiderbevegelsen som formet Norge gjennom store deler av det forrige århundre.

Nå ser det ut til at toppene i rørsla vil legge det vakreste monumentet etter ham ut på markedet - for salg til høystbydende: lederen av partiet Tranmæl reiste, redaktøren i avisa der Tranmæl er hans stolteste forgjenger, og lederen av fagbevegelsen der Tranmæl satt i LOs sekretariat et kvart århundre.

For en tidligere Kirkeminister gir dette en anledning til å banne i kjerka: Dette går faen ikke an!

Så vi må si til de tre toppene at «Martinhytta i Kroken i Maridalen» må bevares for oss alle i ettertiden – like tydelig som n'Martin når han talte. Raskt.

Eller må vi alle melde oss inn i Nidaros sosialdemokratiske forum for å få sendt en felles resolusjon?

En av dem som umiddelbart reagerte sterkt etter å ha lest Øbergs innlegg i Klassekampen, var tidligere kirkeminister med mer, Gudmund Hernes. Han fikk ut frustrasjonen i dette Facebook-innlegget.

En av dem som reagerte sterkt i kjølvannet av Øbergs innspill, var Gudmund Hernes. Det var i den reaksjonen, som Hernes publiserte på Facebook, han skreiv det vi her har brukt som tittel.

På 1990-tallet hadde sosiologiprofessor Hernes sju års fartstid som statsråd under Gro Harlem Brundtland, han var helseminister og kirke-, utdannings- og forskningsminister. Innlegget til Øberg i Klassekampen gjorde den tidligere kirkeministeren så opprørt at han var nødt til å banne, om enn ikke i kjerka, så i hvert fall på Facebook.

- Noen ganger må det til, sier han ganske rolig ett drøyt år seinere.
- Reaksjoner?
- Noen få, veldig positive, fra de som er opptatt av hytta. Ellers har det vært lite, sier Hernes.

Et uttrykk for at interessen rundt den historiske hytta i Maridalen ikke er veldig stor. Hernes er et unntak, og han nøyde seg ikke med å banne på Facebook. Den pensjonerte men svært aktive professoren skreiv også et brev til de tre i det nyopnevnte stiftelsesstyret. Der skriver han at de ikke bare kan stikke av, eller: «styret i en stiftelse har som sin lovpålagte oppgave å virkeliggjøre stiftelsens formål». Formålet med stiftelsen var, som vi har sett, klart og greit fra Tranmæl: «å skape et sted der arbeiderbevegelsens tillitsmenn kan komme sammen i ro og kameratslige former».

«At styret ikke har klart å realisere formålet, åpner ikke for at det kan selge hytta», skriver Hernes. «Det kan ikke være slik at et styre, ved å unnlate å ivareta en stiftelses formål, de facto (kan) sette formålet til side og foranledige

en nedleggelse av stiftelsen». Det er formålet som er stiftelsen, og «Derfor har stiftelser ikke bare et eget lovvern. Det er også etablert et eget Stiftelsestilsyn for å tilse at slike manøvre ikke kan finne sted».

Styret i stiftelsen har rett og slett i mange tiår ikke gjort jobben sin. Nå vil det løse problemet – og fri seg fra sine forpliktelser – ved å selge formålet det er satt til å forvalte, for en neve sølvpenger eller ti.

Konstruktive forslag

Men Ap-veteranen nøyer seg ikke med å refse styret, han kommer også med konstruktive forslag til hvordan det kan virkeliggjøre stiftelsens formål. Han mener Maridalens Venner kan fortsette å ha ansvaret for eiendommens fysiske vedlikehold, mens styret må følge opp formålet ved å skape liv og røre i og rundt hytta. Det kan det for eksempel gjøre ved å lage et program med foredrag og møter, kanskje begynne med en serie om Tranmæls innsats i sine forskjellige roller som partibygger, fagforeningsmann og redaktør. «Det er ingen mangel på tema og det er ingen mangel på innledere. Tvert imot: det er mange som har skrevet og forsket om disse og liknende tema. Det er en forskning som faktisk stadig pågår og der det stadig kommer nye innsikter. Om Tranmæl kan det sies det samme som det het om helten i en guttebokserie jeg vokste opp med: Men Rocambole var ikke død!»

Men, er det i 2024 interesse for å reise til skogs for å sitte i ei enkel hytte og diskutere politikk?

– Noen vil si at det ikke er det, innrømmer Hernes som ikke ser det som en grunn til ikke å prøve: – Den gamle regel for organisasjonsarbeid gjelder ennå: Tilbudet skaper sin egen etterspørsel. Klarer

man å skape det rette tilbudet, så er Martinhytta, som i seg sjøl er en fortelling om historien til arbeiderbevegelsens ledere, ei fantastisk ramme å plassere det i. Det er klart at hytta ikke kan romme de store møter og sammenkomster, det har arbeiderbevegelsen andre lokaler til, men for en engere krets, ei lita gruppe, som ønsker å snakke og lage politikk, er den et perfekt sted å møtes. Det var sånn arbeiderbevegelsen vokste fram; ikke i store konferansesaler, men i små grupper med dedikerte ildsjeler som brant for bevegelsen og dens idéer, som Tranmæl. Haakon Lie kalte boka si om Tranmæl «Et bål av vilje». Det er det vi trenger, en arena hvor bål av vilje kan møtes og brenne for arbeiderbevegelsen og sosialdemokratiet.

Gudmund Hernes, f. 1941, har ei lang, omfattende og internasjonal akademisk karriere. Den er ennå ikke over, han jobber som forsker ved FAFO og professor II ved BI. FOTO: BI.

Så, mens vi venter på at noen skal ta ballen ex-ministeren har kasta opp, skal vi over til en helt annen side. Hva sier det om den sentrale ledelsen i Arbeiderpartiet at den ikke er mer opptatt av å få solgt den historiske hytta til høyestbydende enn å få blåst liv i det som var ei æresgave til sin kanskje aller fremste mann? Det er fristende å trekke parallellen til et arbeiderpartilag i Trondheim som har stor suksess...

– Jeg registrerer jo at man forholder seg til Tranmæl på forskjellige måter i forskjellige miljøer i partiet. Jeg skal ikke kommentere det utover å si at jeg ser det som viktig å ta vare på symboler som viser og forteller noe om hvilke verdier arbeiderbevegelsen ville løfte inn i samfunnet. Til det mener jeg Martinhytta er en god arena, sier Gudmund Hernes.

*I mer enn et tiår har Rita Olsen Wiik og Knut Jarle Wiik sørga for å vedlikeholde og bevare Martinhytta. Siden for prosessen med å kaste Maridalens Venner, og dem, ut av Martinhytta har de fulgt alle sider av prosessen med ørneblikk og spisset PC. Det har vært mye rart og mye å påpeke.
FOTO: Stein Erik Kirkeboen*

Martinhyttas Venner

Allerede før hun i 2009 møtte mannen hun er gift med, hadde Rita Olsen Wiik et kjærlighetsforhold til Martinhytta: – Den er sånn som hytter var, og som jeg liker at hytter er. Den er ikke, som moderne hytter, et hus med alle de fasilitetene vi har hjemme, den er ei god, gammaldags hytte. Jeg har virkelig et kjærlighetsforhold til hytta, jeg savner den og jeg synes det er trist at den nå, så vidt jeg veit, står tom, ikke blir brukt og ikke tatt vare på.

Ektemannen Knut Jarle bruker ikke så sterke ord: – Et kjærlighetsforhold kan jeg kanskje ikke si at jeg har hatt til hytta, men jeg er glad i den og likte veldig godt å være der. Det er fascinerende med alle de personene som har vært der og den historia den har vært en del av. Den står fortsatt som et slags monument over sosialdemokratiets storhetstid her i landet.

På 2000-tallet er det ingen som har vært mer på Martinhytta enn de to. Ingen har fulgt alt som er blitt virvla opp etter at Arbeiderpartiet starta prosessen med å

selge Martinhytta som det ikke eide, tettere enn de to graverne.

Dugnadsgjeng

Etterhvert har de to vært ganske aleine på hytta. – Da vi begynte å være der, var det ei gruppe Ap-pensjonister som av og til møttes på hytta, men det tok slutt ganske raskt. Arbeiderpartiet hadde sitt første arrangement der på mange år sommeren 2023. Maridalens Venner har hatt arkiv, lager og en del møtevirksomhet der, men det har vært lite aktivitet utover det, sier Rita.

De to legger ikke skjul på at de har trivdes godt på hytta. Men så har de også lagt ned et betydelig arbeid der. De har beisa vegger og malt hele hytta, de har rydda ute og inne, de har vaska, de har hogd ved... De to har vært en bitte liten dugnadsgjeng. Hvorfor alle disse timene på ei hytte de ikke eier langt inni Maridalen, hva er motivasjonen, drivkrafta?

– I tillegg til kjærlighet, så er jeg laga sånn at jeg liker at ting er på stell. Jeg liker ikke ansvarsfraskrivelse og blir provosert hvis ting ikke blir holdt i hevd. Vi har holdt Martinhytta i hevd, og vi har trivdes med det. Det er vel den samme greia, behovet for å sørge for at ting er på stell, som gjør at vi fortsatt er aktive i styret i et borettslag vi ikke lenger bor i, sier Rita.

Hvordan det står til på Martinhytta nå, veit hun ikke. Hun og Knut Jarle har ikke vært inne der siden Maridalens Venner måtte gi fra seg nøkkelen 13. januar 2023. – Men jeg er redd det ikke er noen som bryr seg om hytta, og da er det ikke lenge til ting ikke lenger er på stell.

En av oppgavene Wiik'ene har påtatt seg, har vært å skaffe hytta ved. Her gjør Knut Jarle solide grankubber om til ved. FOTO: Rita Olsen Wiik

Fortsatt nok å følge opp

– Men dere, hva bruker dere all ledig tid til nå?

– Vi har nok å gjøre, forsikrer Knut Jarle. – Når det gjelder Martinhytta så følger vi med på alle fronter og sjekker at myndighetene – vernemyndigheter, stiftelsestilsyn, kommunen – følger sine egen lover og regler og gjør det de skal. Det er nemlig ikke opplagt.

– Vi har vel innimellom inntrykk av at det ikke er like viktig at lover og bestemmelser følges når det gjelder Arbeiderpartiet som når det handler om folk flest. I denne saken har det vel vært sånn helt siden de fikk lov til å bygge i Maridalsvannets nedslagsfelt, mens andre hytter måtte rives, sier Rita.

Et eksempel, som vi har sett tidligere i boka, er at stiftelsen som eier hytta skulle vært registrert i Stiftelsesregisteret seinest i 2007. Den er, i januar 2024, ennå ikke der. Til tross for at Stiftelsestilsynet har sendt alle de tre styremedlemmene retningslinjer for hvordan de skulle ordne formalitetene et par ganger.

– Hadde folk flest sluppet unna på samme måte? undrer Knut Jarle.

De to har brukt veldig mye tid på å følge saksgangen, lese seg opp på lover og regler, sjekke arkiver og postlister og – ikke minst – å purre på saksbehandlere. Veldig festlig høres det ikke ut til å være, men for de to er det ikke bare en sur plikt de har tatt på seg.

– Nei, jeg synes det er både spennende og interessant som amatør «å leke med jussen», følge med på det som skjer og påpeke det hvis noe ikke er som det skal være, sier Knut Jarle.

– Det er til tider slitsomt når vi hele tida møter nye saksbehandlere og er usikre på hvor mye de legger i saken som vi synes er viktig. For mitt engasjement ligger det nok i bønn at jeg har en ganske ekstrem rettferdighetssans. Den liker seg når vi kan påpeke at folk jurer, jukser og tar snarveier, sier Rita.

– Og det har skjedd i sakene rundt Martinhytta?

– Ja, definitivt.

Det store i det lille

Martinhytta er ei lita hytte i skogen. De aller fleste har ikke hørt om den engang. Men sier det lille noe om det store? Sier måten Arbeiderpartiet sentralt ser på Martinhytta, noe om det store, noe om hvorfor partiet er så kraftig på defensiven og høsten 2023 fikk sitt dårligste valgresultat på 99 år?

– Kanskje. Det kan hende at måten de ser på Martinhytta er et symptom på en mer alvorlig «sjukdom». Det kan virke som de kun ser på nytteverdi, hvordan de kan tjene penger, og ikke på historiske og kulturelle verdier i hytta. Jeg tror det går an å se på det som et uttrykk for at partiet har fjerna seg fra sine røtter og sine velgere. For meg er partiet blitt så «ullent» at jeg ikke klarer å få tak i hva det står for i dag, sier Rita.

– Det virker som om børs er blitt mye viktigere enn katedral. Penger er blitt alle tings målestokk, det som ikke kan omsettes i klingende mynt har tilsynelatende ikke verdi for partiet, legger Knut Jarle til.

Den største overraskelsen

Saken om Martinhytta er er både enkel og infløkt. Den er ei floke av jus, politikk, vernebestemmelser, utslippsregler og kanskje noen dæsjer økonomi. Hva i alt dette virvaret har overraska de to, som verken er jurister, økonomer eller politikere, mest?

– Det har vært å bli klar over hvor primitivt verdisyn Arbeiderpartiet har, hvor lemfeldig holdning det har til det lov- og regelverket det sjøl har bygd opp og den likegyldigheten de viser overfor det 27-årige arbeidet Maridalens Venner har lagt ned for å ta vare på det som vi trudde var en viktig del av Arbeiderpartiets egen stolte kultur og historie. Det virker som om Arbeiderpartiet fullstendig har glemt – eller bevisst har lagt til side – det som så fint står i paragraf 1 i leieavtalen fra 1998: «Maridalens Venner og Oslo Arbeiderparti har som mål å ivareta Martinhytta m/eiendeler, som et levende minne etter Martin Tranmæl.», sier de to.

Årsmøteinnkalling og årsmeldinger

ÅRSMØTE I MARIDALENS VENNER OG MARIDALSSPILLET 2024

Innkalling til årsmøte 2024

Tid: Tirsdag 16. april kl. 19.00

Sted: Maridalen Velhus, krysset Maridalsveien/Kasaveien

I Stein Erik Kirkebøen: Hyttene til Martin Tranmæl

II Forslag til dagsorden årsmøte Maridalens Venner:

1. Valg av dirigent og referent
2. Godkjenning av innkalling
3. Godkjenning av dagsorden
4. Årsmelding
5. Regnskap
6. Innkomne forslag
7. Fastsettelse av kontingent for 2025
8. Valg

III Årsmøte Maridalsspillet

Servering av kaffe og eplekaker fra Ullevålseter.

Salg av bøker.

Vel møtt!

Hilsen styret

ÅRSMELDING MARIDALENS VENNER 2023

1. Styret i 2023

Leder Tor Øystein Olsen

Konvallveien 67

2742 Grua

e-post: maridalensvenner@mobilpost.no

Nestleder Otto Ullevålseter

Ullevålseter, Nordmarka

0890 Oslo

e-post: reiett@online.no

Kasserer Thor Furuholmen

Huk Aveny 50B

0287 Oslo

e-post: tf@vidsjaa.no

Styremedlem Jon Ivar Bakke

Skjerven gård

Maridalsveien 469

0890 Oslo

e-post: post@skjervengard.no

Styremedlem Per Skorge

Øvre Kirkeby gård

Maridalsveien 500

0890 Oslo

e-post: per.skorge@skog.no

Varamedlem Alv Reidar Dale

Bjørnemyrvegen 12

2750 Gran

e-post: a.r.dale@apollon.uio.no

Varamedlem Thor Amlie

Glads vei 17

0489 Oslo

e-post: thor.amlie@gmail.com

Varamedlem

En representant fra styret i Maridalsspillet

2. Andre tillitsverv

Valgt revisor: Hadeland Regnskap AS

Regnskapsfører: Hadeland Regnskap AS

Valgkomité: Nils Jørgen Brodin, Lars Flugsrud og Anne Keddy

3. Visjon for Maridalens Venner

Visjonen for Maridalens Venner er:

«Maridalen skal være et kunnskapssenter for kulturlandskap, og ei levende og livskraftig kulturbygd!»

4. Mål for Maridalens Venner 2023

Maridalens Venner ble stiftet i 1970 for å hindre at dalens gårder skulle bli revet. På 80- og 90-tallet var det arbeidet for vern av Maridalen og kampen mot golfbaneanlegg som fikk mest oppmerksomhet. Maridalens Venner var med på å forhindre en kommunal rivningsplan og bidro til at det isteden ble utarbeidet en statlig verneplan. I dag jobber foreningen for å oppnå **formålet** med vernet av dalen, det å **ta vare på et historisk jord- og skogbrukslandskap**, og en viktig **industrihistorie**. Man kan si at Maridalens Venner har utviklet seg fra å bekjempe en **rivningsplan** på 70-tallet, via å få utarbeidet en **verneplan** på 90-tallet, til i dag å jobbe for å oppnå formålet med verneplanen gjennom å utarbeide konkrete **handlingsplaner**. Følgende oppgaver er derfor viktige: Tiltak mot gjengroing av landskapet, bevaring og oppgradering av bygningsmassen i Maridalen og tiltak for å fremme og tilrettelegge for friluftsliv i dalen.

Maridalens Venner jobber aktivt i samsvar med formålsparagrafen i *forskrift om Maridalen landskapsvernområde*: «Formålet med vernet er å bevare det vakre og egenartede natur- og kulturlandskapet i Maridalen som en helhet, med særpreg fra tidligere tiders jordbrukslandskap, og med de biologiske, geologiske og kulturhistoriske elementer som bidrar til å gi området dets verdifulle karakter.» Vi tar del i arbeidet for å utvikle dalen til ei levende og livskraftig jord- og skogbruksbygd. Dette oppnår vi gjennom:

1. Skjøtselstiltak – kampen mot gjengroingen!
2. Kulturarrangementer
3. Årsskrift
4. Nettstedet www.maridalensvenner.no

Mål 1) Skjøtselstiltak – kampen mot gjengroingen!

Dagens utfordring er: **Hvordan forvalte vernevedtaket i praksis for å oppnå formålet med vernet?** Maridalen er et jord- og skogbrukslandskap, med dype historiske røtter. Vi vektlegger bevaring av *naturtyper, vegetasjonstyper og kulturmarkstyper*, og det *arts mangfoldet* og de *kulturminnene* som er knyttet til disse, og som sammen viser særpreg fra tidligere tiders jordbrukslandskap.

Maridalens Venner ønsker å samle alle gode krefter, private og offentlige aktører, organisasjoner, lokalbefolkning og gårdbrukere for å få realisert innholdet i verneplanen og for å oppnå formålet med vernet.

Etter at Maridalen ble vernet som landskapsvernområde, har vi fått mange oppgaver å ta tak i. Gammel kulturmark skal ryddes og restaureres. Verneverdige hus skal vedlikeholdes. Styvingstrær og andre trær skal beskjæres. Gamle ferdsselsveier, vann- og elveanlegg og andre kulturminner skal restaureres og vedlikeholdes. Det skal tilrettelegges for friluftsliv. Kulturarrangementene skal videreutvikles. Dalen skal ha et levende bygdemiljø med aktive og sjølstendige bønder. Alt dette skal folkeopplyses. For at disse oppgavene skal kunne omsettes til aktiv handling i samsvar med målet for vern av Maridalen, kreves kompetanse, engasjement, arbeidskraft, evne til å prioritere og samarbeide, og tilstrekkelige bevilgninger.

Maridalens Venner har *sju delmål* når det gjelder *forvaltningen av landskapet* (se også tidligere årsmeldinger for Maridalens Venner).

Maridalens Venner skal:

- a) Fullføre restaureringen av de høyest prioriterte seminaturlige *slåttemarkene* i Maridalen. Årlig slått og raking vil bli gjennomført.
- b) Bidra til at de høyest prioriterte gjengrodde seminaturlige *beitemarkene* blir restaurert og tatt i bruk.

- c) Bidra til at de høyst prioriterte tilplantede og/eller gjengrodde områdene med *fulldyrka mark* blir restaurert og tilbakeført til fulldyrka mark.
- d) Bidra til at *skogbryn* (gradvis overgang mellom fulldyrka mark og skogsmark, også kalt randsoner) blir ryddet og restaurert, særlig mot sør, vest og øst og i områder med størst verneverdi.
- e) Bidra til at verneverdige forfalne *gårdsbygninger* og *andre bygninger* blir restaurert.
- f) Bidra til at *veikantene* langs hovedveiene i Maridalen blir ryddet i en forsvarlig bredde. Påse at veikantene blir slått med flere meters bredde hvert år og til riktig tidspunkt.
- g) Bidra til at byggingen av egne *turveier* til, i, gjennom og fra Maridalen blir fullført. På denne måten vil vi oppnå en helhetlig tilrettelegging, som vil fremme friluftslivet i dalen.

Mål 2) Kulturarrangementer

Maridalens Venner er medarrangør i forbindelse med kulturarrangementer ved kirkeruinene i pinsa. Dessuten arrangerer vi orkidéture på Slåttemyra i Nittedal.

Det årlige arrangementet «Maridalsspillet» blir satt i scene av foreningen Maridalsspillet. Maridalsspillet er en egen medlemsorganisasjon med eget nettsted, www.maridalsspillet.no. Medlemmene i Maridalens Venner er også medlemmer i Maridalsspillet.

Mål 3) Årsskrift

Hvert år gir vi ut et innholdsrikt årsskrift. Tema for årsskriftet 2024 blir: Hyttene til Martin Tranmæl. Forfatter er Stein Erik Kirkebøen.

Mål 4) Nettstedet www.maridalensvenner.no

En stor oppgave blir å videreutvikle nettstedet www.maridalensvenner.no.

5. Måloppnåelse

Mål 1) Skjøtselstiltak – kampen mot gjengroingen!

- *Delmål a) Restaurering og årlig pleie av seminaturlige slåttemark*
Her vises det til punkt 7.
- *Delmål b) Restaurering av seminaturlige beitemarker*
De ryddete beitemarkene blir holdt i hevd i form av beiting. Ingen nye beitemarker er blitt ryddet.
- *Delmål c) Restaurering av fulldyrka mark*
Her har det ikke skjedd noe nytt i 2023.
- *Delmål d) Skogbryn (gradvis overgang mellom fulldyrka mark og skogsmark, også kalt randsoner) blir restaurert*
Ingen nye skogbryn er blitt restaurert i 2023.
- *Delmål e) Gårdsbygninger og andre bygninger blir restaurert*
Oslo kommune har i 2023 byttet tak på hovedbygning Skjerven gård, skiftet tak på hovedbygning og uthus Nordseter gård og totalrenovert innvendig hovedbygning Lille Brenningen gård. Dessuten har Maridalen kirke fått ei helt ny kirkestue.

- *Delmål f) Rydding av veikantene*
Bymiljøetaten slo veikantene i en meters bredde på forsommeren. Seinere ble veikantene i dalen slått med flere meters bredde. Det er ikke foretatt noen restaurering av veikantene.
- *Delmål g) Fullføre byggingen av egne turveier til, i, gjennom og fra Maridalen*
I forbindelse med bystyrets behandling av flerbruksplanen for Oslo kommunes skoger 2007–2015, fattet bystyret 20. juni 2007 følgende vedtak: «Det anlegges en asfaltert sykkelvei på veiskulderen langs Maridalsveien.»

7. september 2023 sendte Plan- og bygningsetaten ut til høring «Maridalsveien fra Brekke til Hammeren. Planforslag til offentlig ettersyn. Detaljregulering med konsekvensutredning.» «Bymiljøetaten foreslår å omregulere Maridalsveien fra Brekke til Hammeren for å øke trafikksikkerheten og bedre fremkommeligheten for myke trafikanter langs Maridalsveien, særlig for dagens hovedgruppe som er syklist og rulleraskiløpere. Planforslaget legger til rette for at det kan etableres en 2 meter bred skulder på hver side av kjørefeltene. Det er gjort flere tilpasninger langs veistrekingen for å ta hensyn til de spesielle forholdene i Maridalen knyttet til vern. Plan- og bygningsetaten anbefaler planforslaget.»

Gå inn på nettsidene. I navigeringen til venstre, under «Kulturlandskap», finner du knappen «Ferdsselsveiplan». Der vil du finne lenke til saksinnsyn under overskrifta til sida. Se også tidligere årsmeldinger fra Maridalens Venner og følg med på saksinnsyn hos Plan- og bygningsetaten. Søk på saksnummer «200903491 Maridalsveien fra Brekke til Hammeren – Dialogfase – Tilrettelegging for myke trafikanter».

Høringsuttalelsen til Maridalens Venner er trykt etter årsmøtepapirene.

Mål 2) Kulturarrangementer – se punkt 6. Se også egen årsmelding fra Maridalsspillet.

Mål 3) Årsskrift

Tittelen på årsskriftet 2024 er: «Den sørgelige historia om ei hytte i Maridalen. Og kanskje om en ørns fall.» Av Stein Erik Kirkebøen.

Mål 4) Nettstedet www.maridalensvenner.no

Arbeidet med å videreutvikle vårt eget nettsted pågår kontinuerlig. Nettstedet er et viktig redskap i arbeidet med å realisere Maridalens Venners visjon om at Maridalen skal være et kunnskapssenter for kulturlandskap.

6. Kulturarrangementer (se egen årsmelding fra Maridalsspillet)

a) 2. pinsedag

Årets prostigudstjeneste ble ledet av prost Ketil Rosnes, Jorund Andersen, Elisabet Yrwing Guthus og Arne Braut. Omkring 200 personer deltok under gudstjenesten. Etter gudstjenesten var det aktiviteter på Maridalen Bygdetun. Arrangementet er et samarbeid mellom Vestre Aker prosti, Maridalen menighet, Maridalens Venner og Maridalen Bygdetun.

b) Orkidétur til Slåttemyra, Nittedal

Søndag 25. juni deltok 40 personer på en vandring på Slåttemyra. Denne vandringen var et samarbeid mellom Nittedal Historielag, Turkameratene Nittedal Turlag og Maridalens Venner. Arrangementet ble åpnet av Jørn Simen Øverli, som sang prøysensanger og markaviser. Det ble servert gratis kaffe. Tor Øystein Olsen ledet vandringen på myra.

7. Restaurering og årlig pleie av seminaturlige slåttemarkar i 2023

Arbeid som er utført av Maridalens Venner:

Rikenga

Noen styvingstrær ble beskåret våren 2023.

Området i nordvest ble slått med ryddesag med krattkniv. Mesteparten av graset ble rakt og fjernet.

Løvenga

Noen styvingstrær ble beskåret våren 2023.

Slåttemyra i Nittedal har egen årsrapport, se nettsidene til Maridalens Venner.

Familien Dons takkes for raking, fjerning av gras og beskjæring av styvingstrær.

8. Historiske ferdselsveier; Bygata

Årsskrift 2017 var viet historiske ferdselsveier fra Oslo gjennom Nordmarka til Hakadal og Hadeland. Forfatter var Ståle Pinslie. Han fulgte opp med to nye skrifter i 2021 og ett i 2023. I årbok 2023 til Den Norske Turistforening, var det en flott presentasjon av arbeidet til Ståle Pinslie.

På nettsidene er det opprettet en underside under Kulturhistorie, der alt arbeidet med de historiske ferdselsveiene blir presentert.

9. Skar leir

9. mai 2023 hadde Nordre Aker Budstikke et intervju med byråd for byutvikling Hanna E. Marcussen, der hun fortalte at det er «opprettet et eget oppfølgingsprosjekt for å intensivere arbeidet med kommunens ledige bygg. Prosjektet har ansvar for å følge opp rehabilitering av utvalgte bygg, salg av bygg som ikke lenger er egnet til kommunale formål og riving av bygg i svært dårlig stand med liten verneinteresse.»

I dette prosjektet er det bl.a. et anbefalt tiltak at Skar leir skal legges ut for salg, etter at bystyreflertallet i 2007 vedtok et kommunalt kjøp. Les mer om Skar leir i årsskrift 2021.

2. juli 2023 hadde Stein Erik Kirkebøen (forfatter av årsskrift 2021) et lengre leserinnlegg i Nordre Aker Budstikke, der han påpekte: «Arbeiderpartiet vil selge Skar leir. Det er nye toner fra et parti som tidlig på 2000-tallet ivra iherdig for at kommunen skulle kjøpe området hvor Forsvaret hadde lagt ned en 150-årig virksomhet.»

10. Martinhytta

Årsskrift 2024 er viet hyttene til Martin Tranmæl: Golas i Bærumsmarka (bygd 1903, kjøpt av Martin Tranmæl i 1934, solgt til søsterdatter 1953) og Martinhytta i Maridalen (ferdig bygd 18. januar 1953, opprettet stiftelse 11. mai 1953). Martin Tranmæl døde 11. juli 1967.

Dette har skjedd i 2023:

18. august 2023: E-post fra **Stiftelsestilsynet** til styret i **stiftelsen**: "Viser til gårsdagens telefonsamtale hvor det gikk frem at dere ikke vil søke om å få stiftelsen opphevet med det første. Stiftelsen **skal være registrert** i Stiftelsesregisteret, jf. stiftelsesloven § 8."

1. desember 2023: Ny purring fra **Stiftelsestilsynet** til styret i **stiftelsen**. (Etter Stiftelsestilsynets henstilling til styret i stiftelsen om å registrere stiftelsen 30. juni og 18. august – med utførlig veiledning om hvordan gjøre det – er tre styreprotokoller alt styret har klart å framskaffe innen 30. november ...)

En mer detaljert **tidslinje** fins på nettsidene i en underside under Kulturminner.

11. Bystyret i Oslo bevilget kr 250 000 til Maridalens Venner

Bystyret i Oslo vedtok i desember 2022 budsjett for Oslo kommune for 2023. I dette budsjettvedtaket ble det bevilget kr 250 000.

12. Godtgjøring til leder av Maridalens Venner

Brutto årslønn til leder i 2023, vedtatt av styret, var kr 89 146 (eksklusiv arbeidsgiveravgift og administrering av lønn). I tillegg kommer lovpålagt innskuddspensjon og yrkesskadeforsikring.

Regnskap for Maridalens Venner

Regnskapsåret fra 1. januar 2023 til 31. desember 2023

	Regnskap 2023		Regnskap 2022	
	Inntekter	Utgifter	Inntekter	Utgifter
Kontingenter og støttebeløp	118 300		127 080	
Støtte fra Oslo kommune	250 000		250 000	
Støtte Slåttemyra, Statsforvalteren	100 000		80 000	
Statsbudsjettet (kap. 1400, post 76)			300 000	
Privat støtte Martinhytta			136 000	
Konsulentbidrag Hagastua			59 000	
Momskompensasjon	102 363		88 770	
Grasrotandelen	4 760		3 078	
Salg årsskrift	3 200			
Renter	4 916		2 260	
Årsskrift		177 559		157 283
Kulturarrangementer		15 500		23 147
Nettsled		10 032		7 362
Skjøltselstiltak		112 025		97 432
Andre kostnader		26 019		21 140
Styreweb		3 129		3 135
Vekstra Hadeland Regnskap AS		15 340		24 584
Hverven revisjon				32 894
Mobiletelefon og internett		37 413		37 146
Bruttolønn til leder, vedtatt av styret		89 146		445 730
Konsulentbidrag Hagastua				50 096
Refusjon av sjukepengar	2 020		33 466	
Arbeidsgiveravgift		25 130		77 066
Innskuddspensjon		5 844		13 267
Yrkeskadeforsikring		5 961		7 401
IT-kostnader		64 850		2 030
Martinhytta		3 777		219 825
Støtte til Maridalen Bygdetun				60 000
Sum	585 559	591 725	1 079 654	1 279 538
Underskudd		(6 166)		(199 884)
Sum	585 559	585 559	1 079 654	1 079 654

Balanse	31.12.2023	31.12.2022
DNB, bedriftskonto	305 849,99	172 969,04
DNB, plasseringskonto	182 452,72	327 535,86
DNB, skattetrekkkonto	24 701,40	30 624,40
Skyldig skattetrekk	(16 200,00)	(30 523,00)
Skyldig arbeidsgiveravgift	(12 562,00)	(10 198,00)
Sum netto beholdning	484 242,11	490 408,30
Underskudd		(6 166,19)
Sum	484 242,11	484 242,11

BEHOLDNING 31.12.2023		GJELD OG EGENKAPITAL 31.12.2023	
Bankinnskudd 31.12.23	513 004,11	Skyldige offentlige avgifter	28 762,00
		Egenkapital	484 242,11
Sum beholdning	513 004,11	Sum gjeld og egenkapital	513 004,11
Egenkapital 31.12.2022	490 408,30		
Årets underskudd	- 6 166,19		
Egenkapital 31.12.2023	484 242,11		

Thor Furuholmen
 Kasserer

Tor Øystein Olsen
 Leder

Skjøltselstiltak inneholder også lønnsutbetalinger i Maridalen og på Slåttemyra.

Maridalens Venner
Konvallvegen 67

2742 GRUA

Revisjonsberetning 2023 for Maridalens Venner, org.nr. 983 633 609

Uttalelse om regnskapet

Jeg har revidert regnskapet for Maridalens Venner som består av balanse- og resultatregnskap pr 31. desember 2023. Regnskapet er ført etter kontantprinsippet og avgis av foreningens styre.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette regnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Revisjonen omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjon i det ferdige regnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper, vurdering av innholdet i og presentasjonen av regnskapet. Revisjonen er i første rekke foretatt for å påse at lover og regler blir fulgt.

Konklusjon

Etter min mening gir regnskapet et riktig bilde av foreningens stilling pr 31. desember 2023 og av driften i regnskapsåret.

Gran 25. januar 2024

Vekstra Hadeland Regnskap AS

Berit Sunnset
Statsautorisert regnskapsfører

PROTOKOLL FRA ÅRSMØTET I MARIDALEN VENNER 20.04.2023, MARIDALEN VELHUS

Leder Tor Øystein Olsen ønsket velkommen til 33 fremmøtte.

Før årsmøtet kåserte Stein Erik Kirkebøen livaktig om det temaet han har skrevet utførlig om i årsskrift 2023:

Bønder i by'n. En beretning om Maridalen.

1. Valg av ordstyrer og referent

Alv Reidar Dale ble valgt til ordstyrer og Stein Øberg til referent.

Til å underskrive protokollen sammen med ordstyrer og referent, ble Rita og Knut Jarle Wiik valgt.

2. Godkjenning av innkalling

Årsmøteinnkallingen for 2023 ble godkjent.

3. Godkjenning av dagsorden

Dagsorden ble godkjent.

4. Årsmelding

Tor Øystein Olsen orienterte med vekt på hendelser ifm. at leieavtalen Maridalen Venner hadde for «Martin-hytta» ble sagt opp i 2022. Brev fra foreningens støttespillere til offentlige organer, oppslag i presse og på Facebook, samt arrangering av «åpen hytte», har hindret forsøk på oppløsning av stiftelsen og salg av hytta. Den mangeårige innsatsen til Rita Olsen Wiik og Knut Jarle Wiik ble fremhevet og applaudert. Martinhytta er nå under fredningsprosess i regi av Riksantikvaren. Hytta er et unikt velholdt nasjonalt kulturminne etter både arbeiderhøvdingen Martin Tranmæl og arkitekt Knut Knutsen. Stiftelsesstyret motsatte seg første henvendelse fra RA om fredning, utfallet er ukjent. Aktuelt tema for årsskrift 2024 er «Hyttene til Martin». I tillegg til at hans to hytter fortsatt eksisterer fysisk, som minner om arenaer for politiske drøftinger, er de symboler på noen av arbeiderbevegelsens viktige kampsaker: bedre folkehelse og økt anledning for arbeidere til aktivt friluftsliv.

Godkjenning av farbar vei fram til Hagastua kom først på plass etter at venneforeningen hadde presset på med faglige argumenter i tre år.

Venneforeningens arbeid med å samle og dokumentere aktiviteter over tre tiår på nettsider og i årbøker, samt holde vedlike slåttemyrer og slåtteeenger på en mønstergyldig måte, blir for tiden dessverre svært lite verdsatt av det offentlige. Fjerning av statstilskudd og forslag om ny tildeling har imidlertid vært tatt opp som egen sak i Stortinget!

Årsmeldingen ble enstemmig tatt til orientering.

5. Regnskap

Regnskapet og revisors beretning ble gjennomgått. Regnskapet for 2022 ble enstemmig godkjent.

6. Innkomne forslag

Ingen innkomne forslag.

7. Fastsettelse av kontingent for 2024

Kontingenten ble enstemmig vedtatt uendret, dvs. kr 300. Det er p.t. registrert ca. 660 medlemmer.

8. Valg

Lars Flugsrud fremla valgkomiteens forslag. Følgende ble vedtatt ved akklamasjon, uten motkandidater:

Styret:

Tor Øystein Olsen, leder, valgt for 2 år i 2022, ikke på valg

Thor Furuholmen, valgt for 2 år i 2022, ikke på valg

Jon Ivar Bakke, gjenvalgt for 2 år

Otto Ullevålseter, gjenvalgt for 2 år

Per Skorge, gjenvalgt for 2 år

Varamedlemmer til styret, alle gjenvalgt for ett år:

Thor Amli

Alv Reidar Dale

En representant fra styret i Maridalsspillet: Ronny Fagereng

Valg av revisor.

Hadeland Regnskap AS ble valgt til revisor, fordi det ikke er krav om statsautorisert revisor for å få utbetalt den tildelte offentlige støtten.

Valg av valgkomité.

Nils Jørgen Brodin, Lars Flugsrud og Anne Keddy ble gjenvalgt.

9. Avslutning

Ordstyrer takket styreleder Tor Øystein Olsen for innsatsen i året som har gått.

Stein Erik Kirkebøen ble takket for arbeidet med årsskriftet 2023 og dagens kåseri.

Eplekaken fra Ullevålseter og nytraktet kaffe satte alle tydelig også stor pris på.

Stein Øberg

Referent

Budsjett og regnskap for Maridalens Venner

Regnskapsåret fra 1. januar 2024 til 31. desember 2024

	Budsjett 2024		Regnskap 2023	
	Inntekter	Utgifter	Inntekter	Utgifter
Kontingenter og støttebeløp	120 000		118 300	
Støtte fra Oslo kommune	250 000		250 000	
Støtte Slåttemyra, Statsforvalteren	100 000		100 000	
Momskompensasjon	50 000		102 363	
Grasrotandelen	3 000		4 760	
Salg årsskrift			3 200	
Renter	1 000		4 916	
Årsskrift		180 000		177 559
Kulturarrangementer		20 000		15 500
Nettsted		11 000		10 032
Skjøtselstiltak		115 000		112 025
Andre kostnader		25 000		26 019
Styreweb		4 000		3 129
Vekstra Hadeland Regnskap AS		20 000		15 340
Mobiltelefon og internett		38 000		37 413
Bruttolønn til leder, vedtatt av styret		90 000		89 146
Refusjon av sjukepengene			2 020	
Arbeidsgiveravgift		25 000		25 130
Innskuddspensjon		6 000		5 844
Yrkesskadeforsikring		6 000		5 961
IT-kostnader		10 000		64 850
Martinhytta				3 777
Sum	524 000	550 000	585 559	591 725
Underskudd		(26 000)		(6 166)
Sum	524 000	524 000	585 559	585 559

Balanse	31.12.2023	31.12.2022
DNB, bedriftskonto	305 849,99	172 969,04
DNB, plasseringskonto	182 452,72	327 535,86
DNB, skattetrekkkonto	24 701,40	30 624,40
Skyldig skattetrekk	(16 200,00)	(30 523,00)
Skyldig arbeidsgiveravgift	(12 562,00)	(10 198,00)
Sum netto beholdning	484 242,11	490 408,30
Underskudd		(6 166,19)
Sum	484 242,11	484 242,11

BEHOLDNING 31.12.2023		GJELD OG EGENKAPITAL 31.12.2023
Bankinnskudd 31.12.23	513 004,11	Skyldige offentlige avgifter 28 762,00
		Egenkapital 484 242,11
Sum beholdning	513 004,11	Sum gjeld og egenkapital 513 004,11
Egenkapital 31.12.2022	490 408,30	
Årets underskudd	- 6 166,19	
Egenkapital 31.12.2023	484 242,11	

 Thor Furuholmen
 Kasserer

 Tor Øystein Olsen
 Leder

Skjøtselstiltak inneholder også lønnsutbetalinger i Maridalen og på Slåttemyra.

SAKSBEHANDLER
Ellen Stangnes

VÅR REF.
22/04430-9

DERES REF.

VÅR DATO
07.02.2024

DERES DATO

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Byantikvaren - Oslo
Postboks 2094 Grünerløkka
0505 OSLO

Att:

Martinhytta, Øvre Vaggstein gård, gnr./bnr. 69/1, 69/326, 69/344 – vurdering oppstart av fredningssak – tilbakemelding fra Riksantikvaren

Vi viser til henvendelsen fra Byantikvaren i Oslo 15. september 2022 med ønske om å starte fredningssak av Martinhytta, Øvre Vaggstein gård i Oslo kommune.

Riksantikvaren har myndigheten til å frede kulturminner med hjemmel i kulturminneloven §§ 15, 19 og 20, jf. § 22. Byantikvaren skal før en fredningssak startes opp framlegge saken for Riksantikvaren, som vurderer ønsket om fredning ut fra gitte kriterier.

Riksantikvaren har vurdert saken nøye og vil med dette støtte at Byantikvaren kan starte fredningssak.

Det er flere interessenter i saken. Riksantikvaren har som et ledd i vurderingen vært i kontakt med styret i stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen, med korrespondanse og samtaler.

Historikk og bakgrunn

Martinhytta ligger i Maridalen i Oslo, litt nord for Dausjøen. Den ble gitt i æresgave til Martin Tranmæl av LO, Arbeiderpartiet og Arbeiderbladet, da Tranmæl fylte 70 år i 1949. Hytta er tegnet av arkitekt Knut Knutsen, og overrekkelsen skjedde i 1953 på Nedre Vaggstein gård. Tranmæl ønsket ikke å eie hytta selv. Han opprettet derfor stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen». Formålet med stiftelsen var å ha hytta som et skjermet samlingssted for politiske møter, og mange ledere fra inn- og utland skal ha vært gjester på hytta. Hytta ble også et ettertraktet møtested for ledelsen i Arbeiderpartiet og fagbevegelsen. Tranmæl ønsket at lederne av Ap, LO og redaktøren av Arbeiderbladet, i dag Dagsavisen, skulle sitte i stiftelsens styre. Tranmæl var en del av styret fram til sin død. Hytta har senere vært leid ut til Maridalens

venner. De har hatt ansvaret for vedlikeholdet av hytta, og har også arrangert kulturaktiviteter og omvisninger der.

Kulturhistorisk verdi og begrunnelse for fredningssak

Formålet med fredningen vil være å ta vare på en godt bevart hytte som har tilhørt en av arbeiderbevegelsens mest markante skikkelser, Martin Tranmæl. At Tranmæl valgte å opprette en stiftelse med formålet at hytta skulle brukes som et samlingssted for arbeiderbevegelsen, gjør at hytta vurderes som svært verdifull i nasjonal sammenheng. Den er et kulturminne etter Tranmæl, og et representativt kulturminne for arbeiderbevegelsens kultur og bevegelsens posisjon i Norge på 1900-tallet. Det er få hytter av dette slaget bevart i Norge.

Det at hytta er tegnet av en av Norges mest betydningsfulle arkitekter fra etterkrigstiden, Knut Knutsen, og formålsbygd som gave til Tranmæl, gjør hytta ytterligere interessant som fredningsobjekt. Arkitekt Knut Knutsen er særlig kjent for sin trearkitektur og tilpasning til naturen. Det var nok ikke tilfeldig at det var Knutsen som fikk oppdraget, da han også står bak flere andre bygninger som kan knyttes til arbeiderbevegelsen. Riksantikvaren har i sin vurdering sett på andre hytter etter arbeiderbevegelsen. Ingen av disse har tilsvarende kombinasjon av kulturhistorisk verdi, opplevelsesverdi og autenticitet som Martinhytta.

Omfang

Riksantikvaren legger Byantikvarens foreslåtte omfang til grunn, med selve hytta med interiør og fast inventar, samt hage og brønnhus. Vi anbefaler også at hyttas nærmeste omgivelser vurderes i forbindelse med fredningssaken.

Tilstand

Hytta er godt vedlikeholdt, og tilstanden beskrives som god. Hytta er lite endret fra byggeåret, og både eksteriør og interiør har høy grad av autenticitet, noe som forsterker hyttas verneverdi. Mye av det opprinnelige inventaret er i behold. Det er kun komfyr og det elektriske anlegget som er skiftet ut, mens det nylig er blitt montert et nytt elektrisk toalett for å imøtekomme kommunens krav til avløpshåndtering. I 1979 bestemte stiftelsen seg for å overføre forvaltningen av hytta til Oslo Arbeiderparti, og siden 1998 har Maridalens venner hatt det løpende ansvaret for vedlikehold av hytta mot vederlagsfri leie.

Fredningsstrategi

Riksantikvarens fredningsstrategi prioriterer kulturmiljøer som viser våre historier om fellesskap og demokrati. Arbeiderbevegelsen satte sitt tydelige preg på fellesskapet i

etterkrigstiden, og hytta symboliserer politisk kultur og møteplasser. Byantikvaren knytter Martinhytta til fredningsstrategiens tema "rekreasjon, fritid og folkehelse", noe Riksantikvaren vurderer er mindre relevant i dette tilfellet.

Eiers innstilling

Hytta er eid av stiftelsen *Martinhytta i Kroken i Maridalen*. Stiftelsens styre består av representanter fra Arbeiderpartiet, LO og Dagsavisen. Stiftelsen har i brev uttrykt seg skeptiske til fredning, men gjennom møter med stiftelsen opplever Riksantikvaren at deres skepsis vil kunne løses gjennom utformingen av fredningsvedtaket. Det har vært diskutert i styret om et eventuelt salg av hytta. Et mulig eierbytte påvirker ikke fredningssaken.

Videre prosess

Riksantikvaren gir sin tilslutning til at Byantikvaren kan starte fredningssak av Martinhytta. I vår vurdering av saken har vi sett fredningsspørsmålet av Martinhytta opp mot den totale saksmengden av fredninger i Oslo. Vi merker oss at Byantikvaren ønsker å prioritere denne fredningssaken.

Vi ønsker lykke til med fredningssaken og ser fram til videre samarbeid.

Vennlig hilsen

Sigrid Solheim Murud
seksjonssjef

Ellen Stangnes
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Vedlegg:

Kopi til: Mari West, Arbeiderpartiet/ LO - Landsorganisasjonen i Norge, Torggata 12, 0181 OSLO/ Are Tomasgard, LO - Landsorganisasjonen i Norge, Torggata 12, 0181 OSLO/ Rita Olsen Wiik, Fuglehauggata 14, 0260 OSLO/ Lars West Johnsen, Dagsavisen

Maridalens Venner

www.maridalensvenner.no

Leder: Tor Øystein Olsen
maridalensvenner@mobilpost.no
Konvallvn. 67, 2742 Grua
Organisasjonsnummer: 983 633 609
Bankgiro: 0530 58 56349
Telefon: 906 84 145

Plan- og bygningsetaten

Maridalen, 30. oktober 2023

Høringsuttalelse Maridalsveien fra Brekke til Hammeren

Maridalen ble vernet som **landskapsvernområde** etter naturvernloven i 2001 med følgende formål: "Formålet med vernet er å bevare det vakre og egenartede natur- og kulturlandskapet i Maridalen som en helhet, med særpreg fra tidligere tiders jordbrukslandskap, og med de biologiske, geologiske og kulturhistoriske elementer som bidrar til å gi området dets verdifulle karakter."

I **verneforskriftens** § IV, pkt. 1, står det: "Alle inngrep som vesentlig kan endre naturmiljøet eller landskapets art eller karakter er forbudt."

Forvaltningsplanen for Maridalen landskapsvernområde ble vedtatt av Fylkesmannen i Oslo og Akershus i januar 2002, og den bygger på verneforskriftene. I pkt. 7.4.1 står det: "Det er et mål å knytte sammen og oppruste noen gamle ferdselsveier og stier slik at de gir et mest mulig sammenhengende nett for ferdsel i Maridalen, og med tilknytning til skogsveiene i Marka. Turveiene skal ha god tilknytning til tiliggende boligområder og byens gang- og sykkelveinett."

I følgebrevet til forvaltningsplanen ble følgende presisert av Fylkesmannen: "Det innses at det kan være behov for gang- og sykkelforbindelse av trafikksikkerhetsgrunner. En gang- og sykkelvei må imidlertid gis en trasé som føyer seg inn under landskapets former og karakter, fortrinnsvis ved å utnytte og eventuelt ruste opp deler av det gamle ferdselsnettverket i dalen."

Dette ble lagt til grunn for **bystyrets vedtak** 20. juni 2007: "Det anlegges en asfaltert sykkelvei på veiskulderen langs Maridalsveien. [...] I Maridalen legges forvaltningsplanen for Maridalen landskapsvernområde til grunn for kommunens arbeid med kulturlandskapet."

På nrk.no ble bystyrets vedtak referert med: "Et flertall i bystyret går imot byrådets forslag om å bygge gang- og sykkelvei langs Maridalsveien. Arbeiderpartiets Ivar Christiansen er en av motstanderne. – Fordi dette ligger innenfor et landskapsvernområde som bystyret tidligere har vedtatt å holde hellig, og vi ønsker å videreføre den linja, sier han."

I **igangsettingstillatelsen** etter markaloven fra Miljøverndepartementet 20. august 2010 vises det til en tilleggsuttalelse fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus: "I sin tilleggsuttalelse 16. juni 2010 opplyser Fylkesmannen å være skeptisk til at større arealer beslaglegges i et landskapsvernområde, og viser til sin tidligere uttalelse om at det er ønskelig at utbedring av skulderen langs veien blir terrengtilpasset og at bredden på traseen minimaliseres."

På bakgrunn av dette gikk Maridalens Venner inn for følgende i høringsuttalelsen 2. juni 2014, og vår holdning er uendret:

1. Planområdet utvides til også å gjelde **den nye turveien som allerede er etablert fra Brekke til Hammeren**. Turveien fra Brekke til Hammeren er gang- og sykkelveien. Dersom denne turveien blir opprustet med asfalt, vil den bli benyttet av flere syklistene og samtlige rullestolbrukere. Samtidig bør det etableres en gressbevokst kantsone mot dyrket mark, som slås. Denne kantsonen vil kunne benyttes av gående og jøggende i sommerhalvåret, og av skiløpere om vinteren. Ved å føre turveien videre fra Brekke via Grinda til Sognsvann i vest, og mot Oset i øst, vil den naturlig knytte seg til byens gang- og sykkelveinett og føre folk gjennom Maridalen til Hammeren, og på skogsbilveiene derfra.
2. **Skulder langs Maridalsveien**. Landeveissyklistene og enkelte andre syklistene vil ikke benytte en separat gang- og sykkelvei og vil sykle på Maridalsveien. Vi foreslår derfor at Maridalsveien, som i dag er asfaltert i ca. åtte meters bredde, **utvides med kun én meter**, til ni meters bredde med asfalt. Videre foreslår vi at kjørefeltene merkes med seks meter mellom de hvite stripene (ingen gul midtlinje). Dette vil gi 1,5 meter asfaltert skulder på hver side av veibanen (utenfor de hvite stripene). Denne løsningen er i tråd med bystyrevedtaket fra 2007, og **bør videreføres helt fram til Skar**.
3. **Parkeringsmuligheter ved Brekke**. Det er ønskelig at turgåere, jøggere, syklistene, rullestolbrukere og skiløpere starter turen ved Brekke i starten av Maridalen. Det er derfor sterkt behov for en ny parkeringsplass ved Brekke.

Vennlig hilsen

Tor Øystein Olsen
Leder Maridalens Venner

MARIDALSSPILLET

PRESENTERER

SVARTEDAUDEN

REGI: MARI MEHUS & HENRIK BOE LARSEN

MANUS: CARL FR. ENGELSTAD. (MANUSBEARBEIDELSE: MARI MEHUS & HENRIK BOE LARSEN)

14.-19. august 2023

SPILLES VED KIRKERUINEN I MARIDALEN, OSLO

TURID SYNNØVE
RIVERTZ
VATNE

ROGER
OPDAL
PAULSEN

JUNE ELISADETH
BALTZERSEN

ARNAR
AANES
BJORØY

VERA
HOLTE

HÅKON
SMEBY

SOFIE
BOTTGER
BRATBERG

WWW.MARIDALSSPILLET.NO - BILLETTER KJØPES PÅ TICKETCO.NO

Støttet av Oslo

 Støttet av Kulturrådet

 Bydel
Nordre Aker

 MANDALEN
RISENGÅRDER

 Godt Brev

 NORSK
LITTERATUR
TEATER
FESTIVAL

 MANDALEN

 Trafikjentene

 STORBRANDT

Maridalsspillet

Maridalsspillet's årsmøte i 2024

Følgende dokumenter utgjør Maridalsspillet's innrapportering i årsskriftet:

- Årsberetning 2023
- Protokoll fra Årsmøte 2023
- Resultatregnskap 2023
- Balanse 2023
- Revisors beretning 2023

Årsmøtet 2024 vil behandle:

- Valg av møteleder og referent
- Godkjenning av innkalling og dagsorden
- Årsberetning 2023
- Regnskap og balanse 2023
- Innkømne forslag
- Valg av styremedlemmer

MARIDALSSPILLET

Maridalsspillet 2023 - Svartedauen

«Spenningsutviklingen i stykket blir ikke minst framført av sterke, flotte kvinneroller som framhever motsetningene i stykket. En super, ny vri i rollebesetningen», Fred Borg.

Nytenkning vevet sammen med tradisjon, framført av sterkt spill, gjorde 2023-oppsetningen til tidenes mest gripende oppsetning av *Svartedauen*.

Design: Remi Juliebø, deformat.no Foto: Olav Helland.

Maridalsspillet er Oslos mest tradisjonsrike historiske friluftsspill, arrangert og spilt ved ruinen av St. Margaretakirken i Maridalen. Maridalsspillet tilfører Oslo og bydel Nordre Aker et viktig kulturelt mangfold som formidler av historisk spill i naturskjønne omgivelser. Helt siden 1974 har Maridalsspillet vært bærer av en sterk norsk kulturarv. Carl Fredrik Engelstads middelalder triologi (Svartedauen, Kirkebyggen og Kirkesølvet) ble skrevet spesielt til Maridalsspillet.

Pandemien svartedauen herjer i landet og nærmer seg Margaretadalen. Folks tillit til hverandre er tynnslett, det er svik og forræderi. Midt i noen av de vanskeligste tidene landet vårt har kjent, er det likevel noen som finner sammen, som ønsker å hjelpe, på tross av risikoene det innebærer for eget liv og helse. Unge elskende og forbudt kjærlighet. Bønder som beskattes stadig hardere. Med pesten hengende som en mørk horisont i sør, ulmer det opp til konflikt og opprør i dalen.

Mari Mehus (kunstnerisk leder) og Henrik Bøe Larsen var regissører i Maridalsspillet for andre gang. Mari Mehus er godt kjent med Maridalsspillet og har innehatt flere ulike funksjoner i spillet, blant annet som produksjonsleder og inspisient. Under kunstnerisk ledelse av Mari Mehus har

hovedfokuset i produksjonen også i år vært på samarbeid mellom profesjonelle og frivillige utøvere, som sammen har laget en fantastisk og gripende opplevelse for publikum. Med solide erfaringer om hva som skal til for å lede en stor mengde frivillige, og få dem til å samles om en felles historiefortelling, har hennes motto vært: *“Trivsel først, deretter teaterfaget”*.

Regissørene Henrik Bøe Larsen og Mari Mehus (kunstnerisk leder). Foto: Nina Skramstad.

Basert på bearbeidelsen av manuset *Svartedauen* til oppsetningen i 2022, hvor blant annet de kvinnelige karakterene ble gitt en sterkere posisjon i historien enn i originalmanuset, har Mari Mehus og Henrik Bøe Larsen bearbeidet manuset ytterligere til oppsetningen i 2023 med ny dialog, tilspissede problemstillinger, nyskrevne sanger og sangnumre.

Endringen av hovedkarakteren bonden Ogmund til den kvinnelige bonden Dagny, ble videreført i 2023-oppsetningen. En uredd og sta enke som tok opp kampen mot myndighetene på vegne av alle bøndene i Maridalen. Den samme videreføringen ble gjort for karakteren Jon, som ble skrevet om til å bli Marit, og karakteren Marit, som ble skrevet om til å bli Jon. Ved bytte av kjønnsrollemønster bevisstgjorde Mari Mehus hvor maktesløse kvinnelige karakterer har blitt skapt av mannlige forfattere opp gjennom tidene.

Endringene tydeliggjorde hvor sterk tidligere herrekarakterer opprinnelig var skrevet, med mot og kloke ord, og hvor lite selvstendighet, initiativ og handlingskraft det lå de kvinnelige karakterene.

MARIDALSSPILLET

Tok Barbie-grepet i Svartedauen før Hollywood

Arnar Bjørøy og June Baltzersen er tilbake i rollene som Jon og Marit. Kjærligheten er sterk, men det er også den ytre motstanden. Foto: Karl Andreas Kjelstrup / NAB

Av Karl Andreas Kjelstrup

Publisert:
15.08.23 16:06

Del

Joda, det er satt på spissen. Men det Maridalsspillet gjorde allerede i fjor, og følger opp på mesterlig vis også i år, har kanskje inspirert sommerens mest populære kinofilm.

Faksimile: Nordre Aker Budstikke.

Målet med endringene var å få alle karakterene, uavhengig av kjønn, alder, bakgrunn og stand, til å bli psykologisk realistiske med en dybde og et følelsesliv man kunne kjenne seg igjen i.

Nytt for årets oppsetning var at den mannlige karakteren kansleren Arne Aslakson ble tolket av en kvinnelig skuespiller (Sofie Bøttger Bratberg), med samme realisme og dybde i følelseslivet som for de øvrige karakterene.

Med sterke prestasjoner av skuespillere i de bærende roller, ble endringene talende til vår egen tid, og meget godt mottatt av et grepet publikum, som selv fikk et nytt grep om skjebnene i Svartedaen.

Snur kjønnsrollene på hodet i Maridalen: - Snakker veldig til et publikum i 2023

I bærende roller fra venstre Sofie Bøttger Bratberg, Turid Rivertz Vatne, Håkon Smeby, June Elisabeth Baltzersen, Arnar Bjørøy, Roger Opdal Paulsen, Vera Holte. Kunstnerisk leder Mari Mehus, produksjonsleder Audun Krüger og inspisient Maiken B. Syverudaasen. Faksimile: Nordre Aker Budstikke.

Produksjon

Årets spill ble satt opp foran kirkeruinen i Maridalen i perioden 14. – 19. august. Oslos ordfører Marianne Borgen holdt en flott åpningstale på premieren. Det ble spilt fire kveldsforestillinger og en matiné for fulle tribuner, som tilsammen utgjorde om lag 1350 publikummere, hvorav 1182 utgjorde solgte billetter. Dette er en betydelig økning sammenlignet med fjorårets oppsetning (1250/958).

I forkant av forestillingen ble det vist stemningsskapende tablåspill langs skogstien fra parkeringsplassen på Hønefoten og ned til spillplassen. Henrik Bøe Larsen videreutviklet tablåmanuset og stod for regien.

I årets spill deltok om lag 140 personer, hvorav 21 personer var honorerte kunstnere og produksjonsleder, og om lag 120 personer var frivillige. Alle bidro til å gjøre forestillingene til en suksess for både nye og gamle publikummere, samt gjøre årets oppsetning til den meste gripende oppsetningen av *Svartedaen*.

Kunstnerisk og produksjonsstab

Kunstnerisk leder og regi	Mari Medhus
Regi	Henrik Bøe Larsen
Prosjektleder	Audun Krüger
Inspisient	Maiken B. Syverudaasen
Kostyme	Vera Møkhova
Sminke	Cecilie Hilsen
Rekvisitør	Audun Krüger
Lys og lyd	Jon Anders Aagaard

Musikalsleder og fiolin
Lutt og gitar
Perkusjon og munnharpe
Gitar og lutt
Rittmester

Ingeborg Tollefsen
Steinar Amundsen
Birger Mistereggen
Trym Tollefsen Stenerud
Marte Bakke

Frivillighet og annen støtte

Frivillige i alle aldre stilte opp og var sammen om å skape et fantastisk spill. Både på og rundt scenen bygges det samhold som varte gjennom hele produksjonen, men som for noen også varer over flere produksjoner, og sågar livet ut som del av en livsstil © Det er denne sterke drivkraften som omsetter finanser, ressurser, kompetanse og omsorg til et Maridalsspill som kan feire 50 år i 2024.

Spillet er tuftet på et spekter av frivillig engasjement og involverer barn, unge og voksne i scenekunst, samt alle praktiske oppgaver som skal utføres gjennom denne sterke lokale kulturbegivenheten. Generasjonsoverskridende samarbeid er viktig for Maridalsspillet.

Foto: Olav Helland

I årets spill deltok om lag 120 personer med frivillig innsats. Antallet frivillige økte med om lag 30 personer sammenlignet med fjoråret. 45 personer bidro som skuespillere på scenen og i tablået, og om lag 75 personer utførte oppgaver rundt scenen; i styret og administrasjon, produksjon, markedsføring, scenearbeid, rigging av tribune, arbeidslag på spillplass, velferdsgruppe, trafikkvakter, brann-/nattvakter, billettører og hestepassere ol.

Maridalsspillet er meget takknemlig og ydmyk for alle frivillige som bidro i årets spill, med seg selv og sin tid. *Tusen takk!*

Styresammensetning, årsmøte og styreaktivitet

Ved inngangen av 2023 besto styret av Ronny Fagereng (leder), Rubi Eidås (nestleder), Bård Brinchmann Løvvig (styremedlem og kasserer), Joakim T. Dalen (styremedlem og sekretær), Anka Reppe (styremedlem), Randi Beate Bjørgvinsdatter Berg (første varamedlem) og Lill Tove Voje Skorge (andre varamedlem).

Etter årsmøte i Maridalsspillet den 20. april 2023 bestod styret av: Ronny Fagereng (styreleder) og styremedlemmene Rubi Eidås, Bård Brinchmann Løvvig, Joakim T. Dalen og Anka Reppe, samt varamedlem Randi Beate Bjørgvinsdatter Berg. Andre varamedlem stod åpen og ble etter fullmakt supplert av styret med Marius Nilsen.

Styret jobber på frivillig basis og det er gjennomført 12 styremøter, samt et antall ulike arbeidsmøter fysisk, digitalt og pr. telefon. Styremedlem Joakim T. Dalen er nettredeaktør for www.maridalsspillet.no

Maridalsspillet var tilstede under Middelalderfestivalen i Oslo.

Ressurser og økonomi

Maridalsspillet er i hovedsak tuftet på frivillighet og samhold i et langsiktig samarbeid. Styrets målsetting er å opprettholde eller øke det frivillige engasjementet. I 2023 økte frivilligheten.

Takket være Oslo kommune, Nordre Aker bydel, Kulturrådet (Historiske spel) og andre støttespillere, har Maridalsspillet også i 2023 hatt tilstrekkelig med ressurser til å omsette frivillighet og kompetanse til en meget vellykket oppsetning.

Kombinasjonen godt frivillig arbeid sammen med profesjonelle aktører i produksjon, kunstnerisk ledelse og som hovedskuespillere, gir fortsatt gode kunstneriske oppsetninger. Entusiasmen, og ikke minst gjensynsgleden, blant aktører og publikum under årets oppsetning vitner om dette.

Spillet ble også støttet av gårder i Maridalen og av næringsliv i Maridalen og Nydalen.

Maridalsspillet er meget godt fornøyd med økningen i publikumsoppslutningen til årets oppsetning. Tre av fem forestillinger ble utsolgt, og billettsalget økte sammenlignet med fjorårets oppsetning. Takket være vårt flotte publikum, er Maridalsspillet sikret et godt utgangspunkt for flere gode oppsetninger i Maridalen.

Det er registrert en generell økning i kostnader sammenlignet med tilsvarende kostnader før Covid-19. Enkelte utgifter knyttet til forberedelse for oppsetningen i jubileumsåret 2024 ble belastet 2023-budsjettet, blant annet nytt design.

Maridalsspillet hadde i 2023 et lite mindreforbruk på kr. 1 246,-.

Likviditeten er fremdeles meget god, og skaper trygghet for videre produksjon av Maridalsspillet. Styret vil opprettholde budsjett disiplin der utgifter til produksjon og forventede inntekter balanseres. Egenkapitalen sikres mot ev. justering i fremtidig støtte og inntekt, samtidig som styret forsetter planleggingen av oppsetningen for jubileumsåret 2024 samt vurderer reinvestering i varig materiell som begynner å bli slitt.

Aktivitet i 2023

Utover gjennomføringen av *Svartedauen* i 2023, er planleggingen av *Svartedauen – en lys komedie i en mørk tid* for jubileumsåret 2024 godt i gang. Mari Mehus (kunstnerisk leder) og Henrik Bøe Larsen fortsetter som regissører.

Styret har fått Remi Juliebø i Deformat til å lag ny design til Maridalsspillet generelt og jubileumsforestillingen i 2024 spesielt.

Styret har viderer lagerprosjektet med å rydde og organisere Maridalsspilletts lagerkapasitet på Ødegården (Øgården) sydøst for Maridalen kirke. Maridalsspillet har startet utleie/utlån av kostymer og rekvisitter til andre teaterproduksjoner.

Styret gjennomgår aktør-, musiker og billettelt, samt annet varig materiell for vedlikehold og reinvestering. Styret vil søke å utnytte nye tilskuddsordninger for å ivareta identifisert behov.

Maridalsspillet har implementert 1) Etske retningslinjer for Maridalsspillet, 2) Retningslinjer for seksuell trakassering og 3) Rutiner for varsling, som ligger på Maridalsspilletts hjemmeside. Vi har også innførte ordning med Tillitsperson - et ombud («tredje person») som alle utøvere kan kontakte om noe skulle være ugreit. Styret mottok ingen varslingssaker i produksjonsåret i 2023.

Sminkekurs. Foto: Nina Skramstad

Planer for 2024

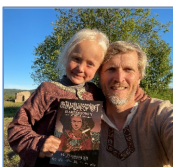
I 2024 feirer vi at det er 50 år siden Maridalsspillet hadde sin første forestilling. Uropremieren i 1974 var *Svartedauen* av Carl Fredrik Engelstad. Som honnør til 1974 planlegger vi i 2024 å sette opp *Svartedauen*, ikke som en tragedie, men som en *lys komedie i en mørk tid*. Med *Svartedauen* vil vi også markere at det er 750 år siden Norge fikk et lovverk for hele landet og 1000 år siden kirkeretten ble innført – et lovverk og en rett som står sentralt i konflikten mellom myndighetene og bøndene i Maridalen.

Tusen takk til støttespillere, publikum og samtlige i Maridalsspillet for en fantastisk innsats under årets spill – og velkommen til nye forestillinger på Oslos mest spektakulære scene, plassen vi elsker og beundrer: vakre Maridalen!

På vegne av spillstyret

Ronny Fagereng

Styreleder Maridalsspillet

Protokoll for Maridalsspilletts årsmøte 2023

Dokumentet er signert digitalt av følgende undertegnere:

- Fagereng, Jan Ronny (28.01.1967), signert 16.03.2024 med Signicat Sign BANKID
- Øberg, Stein (29.04.1952), signert 16.03.2024 med Signicat Sign BANKID
- Dale, Alf Reidar (24.09.1952), signert 18.03.2024 med Signicat Sign BANKID

Det signerte dokumentet inneholder

- En forside med informasjon om signaturene
- Alle originaldokumenter med signaturer på hver side
- Digitale signaturer

Dokumentet er forseglet av Posten Norge

Signeringen er gjort med digital signering levert av Posten Norge AS. Posten garanterer for autenticiteten og forseglingen av dette dokumentet.

Slik ser du at signaturene er gyldig

Hvis du åpner dette dokumentet i Adobe Reader, skal det stå øverst at dokumentet er sertifisert av Posten Norge AS. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke er endret etter signering.

1. Godkjenning av innkalling: Godkjent.
2. Godkjenning av dagsorden. Godkjent.
3. Valg av møteleder: Alf Reidar Dale.
4. Valg av referent: Ronny Fagereng
5. Valg av en person til å undertegne protokoll ved siden av møteleder: Stein Øberg.
6. Regnskap 2021. Gjennomgått og godkjent.
7. Revisjon 2021. Gjennomgått og godkjent.
8. Årsmelding 2022. Vedlagt i Maridalens årsskrift 2022. Godkjent, ingen innvendinger.
9. Regnskap 2022. Gjennomgått og godkjent.
10. Revisjon 2022. Gjennomgått og godkjent.
11. Innkomne forslag: Ingen
12. Valg av styreleder og styremedlemmer:

Styrets innstilling til valg av nye styremedlemmer og varamedlemmer var enstemmig vedtatt av årsmøtet ved akklamasjon.

Styreleder:	Ronny Fagereng	(valgt for 1 år)
Styremedlem:	Bård Brinchmann Løvvig	(ikke på valg)
Styremedlem:	Rubi Eidås	(ikke på valg)
Styremedlem:	Joakim T. Dalen	(ikke på valg)
Styremedlem:	Anka Reppe	(valgt for 2 år)
Varamedlem:	Randi Beate	(valgt for 1 år)
Varamedlem:	Kandidat velges av styret	(valgt for 1 år)

Maridalen, 20. april 2023

Møteleder
Alf Reidar Dale

Referent
Ronny Fagereng

Representant motedeltager
Stein Øberg

Dokumentet er signert digitalt av:

- Fagereng, Jan Ronny (28.01.1967), 16.03.2024
- Øberg, Stein (29.04.1952), 16.03.2024
- Dale, Alf Reidar (24.09.1952), 18.03.2024

Forseglet av

Posten Norge

Maridalsspillet

Resultatregnskap

Driftsinntekter og driftskostnader	Note	2023	2022
Billettinntekter		412 488	379 860
Tilskudd	2	<u>790 825</u>	<u>651 786</u>
Sum driftsinntekter		<u>1 203 313</u>	<u>1 031 646</u>
Annen driftskostnad		<u>1 202 067</u>	<u>1 053 107</u>
Sum driftskostnader		<u>1 202 067</u>	<u>1 053 107</u>
Driftsresultat		<u>1 246</u>	<u>-21 461</u>
Årsresultat		1 246	-21 461
Overføringer			
Avsatt til annen egenkapital		1 246	0
Overført fra annen egenkapital		<u>0</u>	<u>21 461</u>
Sum overføringer		<u>1 246</u>	<u>-21 461</u>

Maridalsspillet

Balanse

Eiendeler	Note	2023	2022
Omløpsmidler			
Kundefordringer		<u>30 000</u>	<u>0</u>
Sum fordringer		<u>30 000</u>	<u>0</u>
Bankinnskudd, kontanter o.l.		1 144 390	1 172 839
Sum omløpsmidler		<u>1 174 390</u>	<u>1 172 839</u>
Sum eiendeler		1 174 390	1 172 839

Maridalsspillet

Balanse

Egenkapital og gjeld	Note	2023	2022
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		1 174 085	1 172 839
Sum opptjent egenkapital		<u>1 174 085</u>	<u>1 172 839</u>
Sum egenkapital		<u>1 174 085</u>	<u>1 172 839</u>
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		305	0
Sum kortsiktig gjeld		<u>305</u>	<u>0</u>
Sum gjeld		<u>305</u>	<u>0</u>
Sum egenkapital og gjeld		1 174 390	1 172 839

Oslo, 11.03.2024
Styret i Maridalsspillet

Jan Ronny Fagereng
styreleder

Rubi Lisbeth Hansen Eidås
nestleder

Jøakim Thorsen Dalen
styremedlem

Ann Kristina Reppe
styremedlem

Maridalsspillet

Noter til årsregnskapet 2023

Note 1 - Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk for små foretak.

Note 2 - Tilskudd

Tilskudd 2023:

Støtte Oslo Kommune	515 000
Studieforbundet Kultur og tradisjon	14 521
Støtte Norsk Kulturråd	133 350
Støtte fra Kulturetaten	10 951
Bydel Nordre Aker	30 000
Norsk Amatørforbund	84 249

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur". De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Rubi Lisbeth Hansen Eidås

Nestleder

På vegne av: Maridalsspillet

Serienummer: UN:NO-9578-5999-4-2246449

IP: 88.89.xxx.xxx

2024-03-12 09:07:19 UTC

Jan Ronny Fagereng

Styreleder

På vegne av: Maridalsspillet

Serienummer: UN:NO-9578-5995-4-1541328

IP: 77.16.xxx.xxx

2024-03-12 14:50:12 UTC

Ann Kristina Reppe

Styremedlem

På vegne av: Maridalsspillet

Serienummer: UN:NO-9578-5999-4-1803046

IP: 45.152.xxx.xxx

2024-03-12 14:56:43 UTC

Joakim Thorsen Dalen

Styremedlem

På vegne av: Maridalsspillet

Serienummer: UN:NO-9578-5999-4-3274087

IP: 46.15.xxx.xxx

2024-03-12 15:07:24 UTC

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>

Maridalsspillet

Resultatregnskap - spesifikasjon

	2023	2022
Billettinntekter		
3201 Ticketco Norge salgsinntekter	-396 860	-375 060
3202 Vipps salgsinntekter	-15 628	-4 800
	<u>-412 488</u>	<u>-379 860</u>
Tilskudd		
3400 Spes. off. tilskudd for tilv/solgte vare	-30 000	0
3441 Oslo kommune - Driftstilskudd til kunst-	-515 000	-500 000
3442 Studieforbundet kultur og tradisjon - Ku	-14 521	-28 675
3445 Tilskudd fra Kulturetaten	-10 951	0
3447 Bydel Nordre Aker - Frivillighetsmidler	0	-25 000
3451 Tilskudd fra Norsk Kulturrådet	-133 350	-96 300
3452 Tildelt fra Norsk Amatørteat forbund	-84 249	0
3900 Annen driftsrelatert inntekt	-2 754	-1 811
	<u>-790 825</u>	<u>-651 786</u>
Annen driftskostnad		
6301 Leie lager	9 000	9 000
6340 Lys, varme, strøm	5 413	7 937
6420 Leie datasystemer	2 569	2 559
6460 Leie tribune, scene, telt og gulv	104 046	95 000
6461 Leie container, toaletter, diverse	25 068	25 691
6465 Leie hester og kjøring	58 126	0
6490 Annen leiekostnad	3 125	4 313
6540 Inventar	0	6 150
6560 Rekvisita, verktøy	45 125	37 954
6701 Honorar revisjon	11 750	7 500
6705 Honorar regnskap	9 913	5 006
6791 Honorar regi og produksjon	130 000	120 000
6792 Honorar grafisk design	37 500	10 000
6793 Honorar skuespillere	238 700	194 000
6794 Honorar musiker	43 366	50 100
6795 Honorar lyd- og lysproduksjon	208 308	161 997
6796 Honorar koreograf	28 000	6 250
6797 Honorar rekvisitør, insipient, prosjekt	75 000	100 000
6798 Honorar kostymedesign, sminke	41 352	54 454
6820 Trykksak	19 824	15 895
6940 Porto	155	0
7140 Reisekostnad, ikke oppgavepliktig	4 988	2 028
7300 Salgs og markedskostnader	31 893	49 063
7320 Reklamekostnad	48 136	62 997
7350 Representasjon, fradragsberettiget	12 056	10 750
7400 Kontingent, fradragsberettiget	7 540	3 500
7420 Gave, fradragsberettiget	0	5 795
7500 Forsikringspremie	0	4 040

Maridalsspillet

Resultatregnskap - spesifikasjon

	2023	2022
7770 Bank og kortgebyrer	<u>1 115</u>	<u>1 131</u>
	<u>1 202 067</u>	<u>1 053 107</u>
Avsatt til annen egenkapital		
8960 Avsatt til annen egenkapital	<u>1 246</u>	<u>0</u>
	<u>1 246</u>	<u>0</u>
Overført fra annen egenkapital		
8961 Overføringer fra annen egenkapital	<u>0</u>	<u>-21 461</u>
	<u>0</u>	<u>-21 461</u>

Maridalsspillet

Balanse - spesifikasjon

	2023	2022
Kundefordringer		
1500 Kundefordringer	<u>30 000</u>	<u>0</u>
	<u>30 000</u>	<u>0</u>
Bankinnskudd, kontanter o.l.		
1920 DnB bank 0531.14.58355	<u>1 144 390</u>	<u>1 172 839</u>
	<u>1 144 390</u>	<u>1 172 839</u>
Annen egenkapital		
2050 Annen egenkapital	<u>-1 174 085</u>	<u>-1 172 839</u>
	<u>-1 174 085</u>	<u>-1 172 839</u>
Leverandørgjeld		
2400 Leverandørgjeld	<u>-305</u>	<u>0</u>
	<u>-305</u>	<u>0</u>

Til årsmøtet i Maridalsspillet

Uavhengig revisors beretning

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Maridalsspillet som viser et aktivitetsresultat på kr 1 246. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, aktivitetsregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av foreningens finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dens resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av foreningen slik det kreves i lov, forskrift og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Styret (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til foreningens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

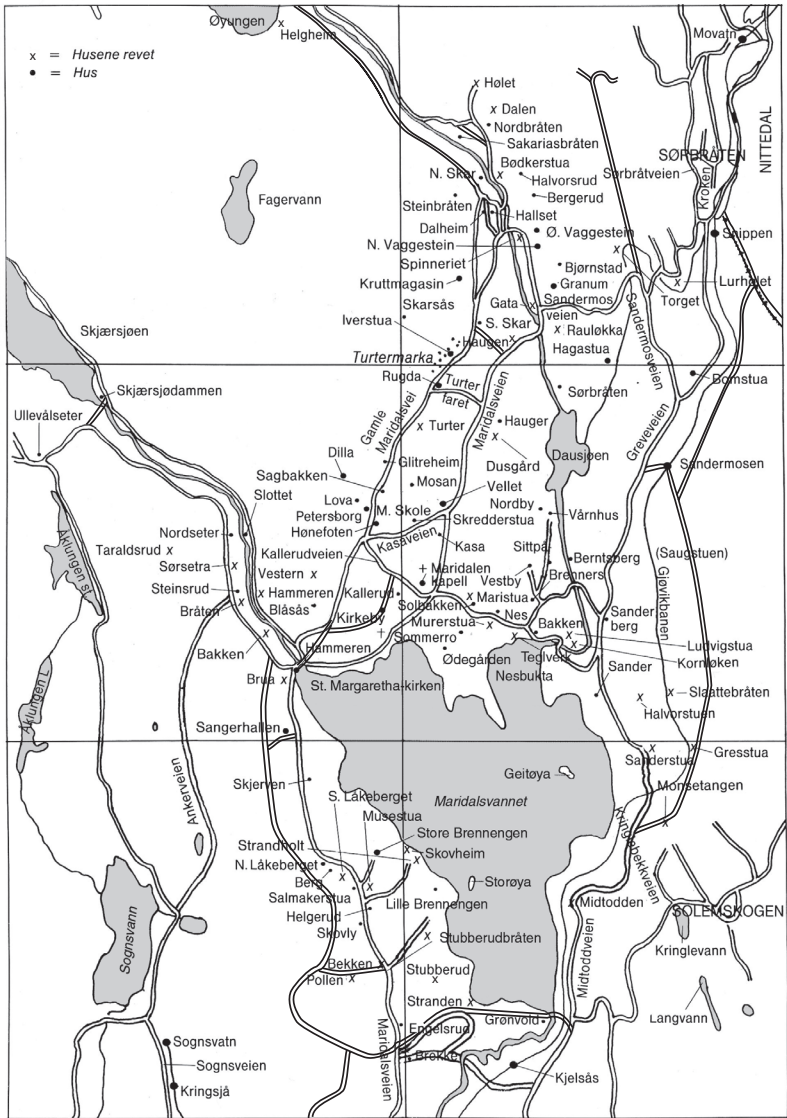
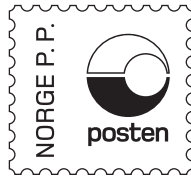
For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Oslo, 13. mars 2024
Unic Revisjon AS

Herman Olav Grøv
statsautorisert revisor

Returadresse:
 Maridalens Venner
 Kønvalleien 67
 2742 Grua

www.maridalensvenner.no
www.maridalsspillet.no

ISBN 978-82-92553-15-2

9 788292 553152 >